

MEMORIA OLTULUI și ROMANAȘILOR

Revistă de istorie și cultură a Oltului și Romanașilor

Anul IV, nr.3 (37), martie 2015

Editată de Asociația Culturală

MEMORIA OLTULUI

Director: Ion D. Țîlvănoiu

Comitetul de redacție:

Dr. Aurelia Grosu, dr. Mircea Șerbu, dr. Nicolae Scurtu, Dumitru Botar, Jeana Pătru, Cornel Manolescu, Floriana Țîlvănoiu, Vasile Radian.

Planșele noastre:

1. „Autoportret cu beretă roșie”- tablou de Spiru Vergulescu.
2. Două peisaje citadine ale maestrului Spiru Vergulescu: sus: „Strada Lipscani”; jos: „Strada Malul Livezi”- locul natal al pictorului unde se găsește Casa Muzeu „Gunka și Spiru Vergulescu”.
3. La mulți ani maestrului Jean Lupu! (aspecte de la concertul corului „Symbol” de la Ateneul Român din București).
4. „Romanticii”, tablou de Spiru Vergulescu.

CUPRINS

1. Ion Andreiță- <i>Livedea, un sat cu arome de poezie</i>	/2
2. Dumitru Botar- <i>Scriitorii se amuză</i>	/3
3. Ion D. Țîlvănoiu- <i>Câteva date noi despre familia gazetarului N. T. Orășanu</i>	/6
4. Ion D. Țîlvănoiu, Vasile Radian- <i>Documente din fondul Poroineanu (VII)</i>	/15
5. Paul-Emanoil Barbu- <i>Orașele și târgurile din Oltenia în revoluția de la 1848</i>	/30
6. Cornel Manolescu- <i>Figuri uitate. Traian-Corneliu Biju</i>	/41
7. Viorel Dianu- <i>Jurnal lapidar- perioada slătineană (VI)</i>	/45
8. Dr. Badea Cireșeanu- <i>De la Spineni la Ierusalim (VI)</i>	/50
9. Ion D. Țîlvănoiu, Vasile Radian- <i>Drama învățătorilor refugiați din Olt și Romanași</i>	/54
10. Ion Ceaușu- <i>Din corespondența ambasadorului Dumitru Ceaușu</i>	/61
11. dr. Aurelia Grosu- <i>Jurnalul artistic al lui Spiru Vergulescu (I)</i>	/64
12. Jeana Pătru- <i>Restituiri. Medicul Haralambie Teodoru, Scărișoara-Romanași (III)</i>	/71
13. Ilie Constantinescu- <i>Jurnal de front 1916-1918- (I)</i>	/78
14. Jean Lupu- <i>Mărturisire de părinte</i>	/84
15. <i>Calendarul Memoriei Oltului- Martie</i>	/86
16. Pia Alimăneșteanu- <i>Sub ocupația germană (XI)</i>	/87
17. <i>Pentru bibliotecă dumneavoastră</i>	/91
18. Andreea Smedescu- „ <i>Sabin Eliad</i> ”- <i>un roman-fluviu, totuși navigabil</i>	/91
19. dr. Nicolae Scurtu- <i>Inscripții. O nouă contribuție la bibliografia lui Damian Stănoiu</i>	/94
20. Ion D. Țîlvănoiu, Floriana Țîlvănoiu- <i>Publicații periodice din Olt și Romanași</i>	/98
21. Vasile Radian, Ion D. Țîlvănoiu, Fl. Țîlvănoiu- <i>Monumentul eroilor din Obârșia-Veche</i>	/103

ISSN 2284 – 7766

Tiparul executat la Editura Hoffman

www.EdituraHoffman.com

Tel./fax: 0249 460 218

0740 984 910

Livedea, un sat cu arome de poezie

Ion Andreiță

Întâmplarea m-a pus pe o urmă inedită a scriitorului Tudor Arghezi. Treceam prin comuna Sinești din județul Ialomița, împreună cu prietenul și colegul de condei Aurel David. „Hai să facem o mică abatere – zice – până în satul Livedea, să-ți arăt locul unde, cândva, a poposit Arghezi”. Mirarea și curiozitatea mea s-au aprins dintr-o dată: Ce să caute Poetul aici, într-un sat ascuns într-o văgăună de pădure, chiar dacă se află la numai 20 de kilometri de București?

Scriitorul de la Perieți la masa de lucru.

– ori îndemnului celor sosiți din „schimburile de experiență” petrecute în „șiraka strana maia radnaia”, în „colhozurile mari/ unde-s krasnâi proletari”... Acolo, la Livedea – acest nume frumos, cu arome de fructe și poezie – a poposit într-o zi de toamnă (mai exact, în 25 octombrie 1954) poetul Tudor Arghezi, ispitit și el de ineditul lucrurilor, dar și de *meteahna* lui Toma necredinciosul. Nu știu care va fi fost impresia sa *adevărată*, dar urma trecerii sale prin acel loc a rămas: poetul a scris și a semnat, în Cartea de Onoare, o notiță specifică personalității sale. Iată inscripția, nedescoperită încă de ochiul istoricului literar: „În satul Livedea aș vrea să mă mut cu copiii și caprele și câinii mei, să stau într-o casă ca a țatei Voica și să mă gândesc cât s-a schimbat lumea, țara și peisajul gospodăresc, în numai câțiva ani. Omagii frământatului socotitor Socrate Ene, care ne-a delectat o dimineață cu teafăra d-sale personalitate – și noroc! Tudor Arghezi. 25 octombrie 1954”.

...Am revenit nu demult la Livedea, cu intenția de a-i ruga pe noii mai-mari ai locului să ofere Muzeului Literaturii Române pagina cu autograful lui Arghezi. Din păcate, Cartea de Onoare dispăruse în vârtejul Revoluției decembriste '89; o pusese cineva pe foc sau o aruncase la gunoi. Nici pe socotitorul Socrate nu l-am mai putut întâlni; se afla acolo de unde nu se mai putea întoarce nici Tudor Arghezi. Țata Voica însă mi-a deschis ușurel ușa casei sale, m-a poftit înăuntru, am stat pe îndelete de vorbă. În legătură cu vizita poetului își amintește – am notat vorbă cu vorbă: „Eu pe Arghezi nu-l cunoscusem, dar îi

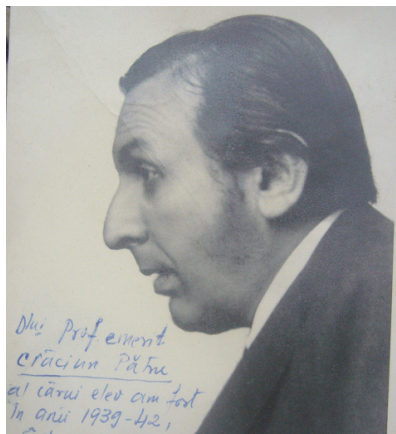
auzisem de nume. Nu mai știu cine, vreun nepot, bag seamă, mai școlit, mi-a zis că-i un fel de Eminescu în viață. De-asta m-am și fâstâcit, că eu pe Eminescu îl știam, îl citisem adicătelea. Dar el, Arghezi, om cu cap și cu carte la cap, mi-a zis: Lasă, țăță Voică, nu te stânjeni, că de-al vostru sunt și eu. Așa mi-a zis, țăță Voică, și că să nu-i mai zic dumneavoastră, că văzuse el, omul cu cap și cu carte la cap, că mie nu prea-mi stă cuvântul ăsta pe limbă. Și-așa a fost, l-am poftit în casă, în casa asta în care stăm și azi de vorbă, mirosea tot a busuioc, că alt parfum n-aveam și nici nu-mi trebuie, și-am mâncat ceva. Dar ce-am mâncat, doamne, că d-ale gurii n-a vrut. Mere, da, mere i-am dat, că era toamnă și aveam în grădină. Ei, și-apoi am stat și noi la vorbă, d-ale noastre, ba de una, ba de alta, ca omul...”.

...Aflu, astăzi, că și țăța Voica a urcat lângă Socrate și Arghezi. Ca să continue vorba; *ca omul*, ca oamenii, ca între oameni; într-o dimineață limpede de toamnă...

SCRIITORII SE AMUZĂ

Dumitru Botar

Nicolae-Paul Mihail (fotografie oferită cu dedicație profesorului Pătru Crăciun).

Este vorba despre Nicolae-Paul Mihail –Nicomah (1923 - 2013 - și Ion Potopin (1916 – 1998), romanașeni și desigur „rudă”, așa cum se consideră toți cei proveniți din fostul județ Romanați, astăzi dispăruți, mai mult dintr-un capriciu al „conducătorului iubit” decât dintr-o motivație economico-socială, culturală și mai ales istorică.

Cei doi au fost în relații prietenești și literare, se prețuiau reciproc, erau coseuri și calamburiști de marcă, plini de umor, amândoi atașați puternic de spațiul natal unde periodic se întâlneau cu ocazia unor manifestări culturale organizate de Casa de Cultură Caracal, invitați de directorul Mișu Slătulescu. Nicomah îmi spunea adeseori că este încântat de Ion Potopin, un subtil șlefuitor de cuvinte, de o eleganță seniorială, discret dar nu distant, felicitându-mă că l-am trecut în cartea mea „20 de epigramaști romanașeni”. La rândul său, Potopin îl considera pe Nicomah unul dintre

Poetul Ion Potopin (1968).

marii noștri scriitori de literatură umoristică, dar și unul dintre seniorii epigramei contemporane, aveau dreptate și unul și celălalt, nu o făceau din politețe. I-am cunoscut foarte bine pe amândoi, pot confirma că era plăcere să-i ascuți, în special când scoteau floreta și fandau frumos, toate acestea, desigur, la un pahar de viață lungă, iar între Sinaia și București circulau scrisori, felicitări sau apeluri telefonice prilejuite fie de unele aniversări sau de sărbătorile tradiționale.

În dosarele mele literare am găsit câteva „dueluri” de mare rafinament umoristic, pe care le încredințez cu emoție hârtiei, în memoria celor doi dispăruți, alături de care am trăit clipe aproape unice.

Cu ocazia sfintelor sărbători de Crăciun, Nicomah îi trimite o felicitare lui Potopin. Ea purta și o autocaricatură, cu un nas a la Cyrano de Bergerac. Răspunsul vine rapid:

*Aș vrea să scriu cum n-am mai scris
Un vers rapid, fără escală
Să-ți mulțumesc că mi-ai trimis
Felicitarea ..... epocală.*

*P.S. M-a luat pe dinaintea gura
Am vrut să spun, caricatura
Ca Cyrano de Bergerac
Un nas, cum unul e în veac.*

Nicomah știa cu cine se încurcă, lui de fapt îi plăceau la nebunie duelurile epigramatice; aproape că își căuta și chiar își provoca adversarul, așa că n-a stat pe gânduri. A răspuns, luând ca motto șapte versuri ale celor două catrene. Iată ce a ieșit:

Motto 1: „*Aș vrea să scriu, cum n-am mai scris*”
*Constat că ai oroare de poncif
Deși sunt mulți ce-l cred ineluctabil
Dar tu n-o faci oricum, fără motiv
Doar versul bun la tine-i repetabil.*

*P.S. Dar un critic onorabil
Mi-a șoptit așa-ntr-o doară
Versul tău e repetabil,
Repetabila povară.*

Motto 2. „*Un vers rapid, fără escală*”
*Un vers rapid, fără escală,,
Cât de rapid al tău catren
Ți-o spun și nu cred să te doară
Va-ntârzia, deși peren
În file de istorie literară.*

Motto 3: „*Să-ți mulțumesc că mi-ai trimis/ Felicitarea epocală*”
*Nu sunt un pictor ideal
Dar dus de o feroare idolatră
Adeseori îmi spun că-s epocal
(Epoca fiind, desigur cea de piatră).*

Motto 4 :
*„M-a luat pe dinaintea gura”
În fața unei dive obediente
Pledam de multe ori, cu dulci cuvinte
Și e firesc ca-n unele momente
Să ne-o mai ia și gura înainte*

*P.S. O prietenă din tinerețe
Mi-a spus cu zâmbete caline
Dar și cu-o undă de tristețe:
„Azi numai gura e de tine”.*

Motto 5 :

„Am vrut să spun caricatura”
Convins de frumusețea mea interioară
Îmi pot permite ca să-mi urățesc figura

Dar Ics, așa frumos pe dinafară
Își poartă în interior caricatura.

Motto 6 :

„Ca Cyrano de Bergerac”
Primit-am versurile-ți mari
Poete, și mă satisfac
În special când mă compari
Cu Cyrano de Bergerac.

P.S. Astrologia vine și ne spune
Că din raporturi supra-sublunare
După a nasului dimensiune
Reiese că și spada lui e foarte mare.

Motto 7:

„Un nas cum unul e în veac”
Unicitatea mea, maestre
Nu stă, o spun pe-această cale

În atributele terestre
Ci-n cele „imateriale”.

Răspunsul lui Ion Potopin nu se lasă așteptat, este la fel de frumos, generos și plin de farmec, de fapt și el răspunde, punct cu punct, la șaradele prietenești ale lui Nicomah. Selectăm din el câteva catrene semnificative, cu precizarea că acest sentimental dialog epigramatic a avut loc în anul 1977, răspunsul lui Potopin purtând data de 12. 03. 1977, după cutremur.

„Cum pot să fiu eu mai prejos
Când ești atât de generos
Cu versul meu și-a mea persoană
Nu pot, că și eu sunt oltean
Și o pornesc acum în goană
Pe-al meu Pegas eolian.

E omul - știu – supus de vremuri
Dar, cum n-am devenit defunct
După fatidicul cutremur
Răspund acum la „punct cu punct”

Referitor la catrenul cu numărul 3, al lui Nicomah, iată și răspunsul lui Potopin:

De te-ai gândit la epoca de piatră
Catrenul de răspuns când mi l-ai
scris
În minte ai avut străbuna vatră
Natura, când era un Paradis.

P.S. Pe înfinita timpului durată
Ne sprijinim adesea într-un gând
Cum este raza lunii îndurată
Că noi cântăm frumos, numai
plângând.

Poetul Ion Potopin, pictorița Hortensia Popescu (cu ochelari) și două prietene la expoziția din București, 6-20 aprilie 1972, (S.J.A.N.Olt).

Un alt răspuns de reținut, este catrenul nr. 6:

*Prietene, de când colind Parnasul
Cum se întâmplă doar o dată-n veac
Oriunde îți vedeam în zare nasul
Era și Cyrano de Bergerac*

*P.S. Proporția, euritmia, poate
Astrologia nu le prea cunoaște
Dar Cyrano de Bergerac, renaște
Ca să-ți citească operele toate.*

Astăzi, amândoi sunt umbre, circulă sigur prin Parnas, iar eu, care i-am cunoscut și m-am bucurat de prietenia lor, rămân cu amintirea unor momente, de mare trăire spirituală și sufletească.

Le sunt îndatorat amândorura. Când va fi să plec și eu, îi voi căuta, să le spun că Romanișii nu i-a uitat.

Câteva date noi despre familia gazetarului N. T. Orășanu

Ion D. Tilvănoiu

În curtea bisericii Negreni-Chițeasca din județul Olt se află mormântul gazetarului Nicolae T. Orășanu (1833-1890) care în zilele în care s-a hotărât Unirea Principatelor a avut un rol important în mobilizarea locuitorilor din București pentru realizarea acestui deziderat.

N.T.Orășanu (Biblioteca Academiei Române).

Revista noastră a prezentat în serial aceste întâmplări în care gazetarul s-a aflat în centrul evenimentelor (*Memoria Oltului* 16, 17/2013), incluse de autor în volumul „*O pagină a vieții mele. 22, 23 și 24 ianuarie 1859*”, lucrare apărută în 1862. În cele ce urmează vom prezenta câteva date noi despre familia gazetarului și despre moșia părinților săi de la Negreni-Chițeasca, fără a insista asupra activității sale gazetărești, îndeobște cunoscută. Datele au fost descoperite de noi la Arhivele Naționale din București, Fond Creditul Funciar Rural, Inv. 1647, moșia Negreni-Chițeasca a Mariței T. Orășanu (1882).

Cel mai vechi strămoș al gazetarului, atestat documentar, este stolnicul Nicolae Chițescu căsătorit cu Marghioala Chițasca. D. Aricescu, tatăl poetului și istoricului câmpulungean C. D. Aricescu fusese grămatic o vreme la stolnicul Nicolae Chițescu din Slatina. Acesta la 1820-1821 era ispravnic de Olt împreună cu viitorul domn Grigore

Ghica (1822-1828), și în timpul revoluției lui Tudor Vladimirescu se retrage la Sibiu.

În amintirile sale, C.D.Aricescu povestește cum mama sa, după ce avu nenorocul de a rămâne văduvă de două ori, fu dusă la Slatina la o soră a bunicii, pe nume Safta Bălșanu „unde făcu cunoștință cu tată-meu și se remărită pentru a treia oară în 1820 ianuarie 20”.¹ Cu rude la Slatina, C.D.Aricescu va reveni aici mai târziu pe când își completa documentarea în vederea alcătuirii volumului său „Istoria revoluțiunii române de la 1821” luând legătura între alții și cu Dimitrie Iarcu de la care află despre uciderea de către turci a tatălui său, Ene Iarcu, la 1821 în Slatina.

Revenind la familia Chițescu, menționăm că între cele mai vechi acte ale moșiei Chițeasca se numără și actul dotal întocmit la căsătoria Mariei Chițescu cu Teodor Orășanu în martie 1832, având următorul cuprins:

„Cu blagoslovenia Maicei Domnului , dau această foaie de zestre fiicei mele Marița, 1832, martie 1-iu.

- Moșia Negrenii din sud Olt de stânjeni una mie două sute douăzeci și cinci;
- O prăvălie ce este lipită de ce este lipită de casa reposatului soțului meu , în bună stare, atât pe dinafară cât și pe dinăuntru;
- Lei patru mii bani, naht;
- O pereche de cercei de prețu lei șapte sute;
- Un inel de prețu lei trei sute;
- Patru suflele de țigani;
- O roche plav cu fustă de atlas;
- O roche de saten ture;
- O roche de gro de Berlin;
- O roche de catifea;
- O roche stacojie de baraj;
- Un salop de drap-de –dame;
- Un capot de noapte alb cu vapeluri;
- Șase cămăși;
- O plapumă de satin-ture;
- O saltea cu trei perne I pac de satin-ture;
- Două pernițe mici și una mare de puf;
- Două așternuturi, unul de tifon cu horbate iar altul de pereal cu vapeluri;

Mormântul lui N.T.Orășanu:
„Aici se odihnește robul lui D-zeu
NICOLAE T. OREȘEANU încetat din
viață la 25 iulie 1890 în etate de 56
ani. Rugati-ve pentru elu”.

¹ C.D.Aricescu- *Opere alese*, Ed. Minerva, 1982, p.114-116.

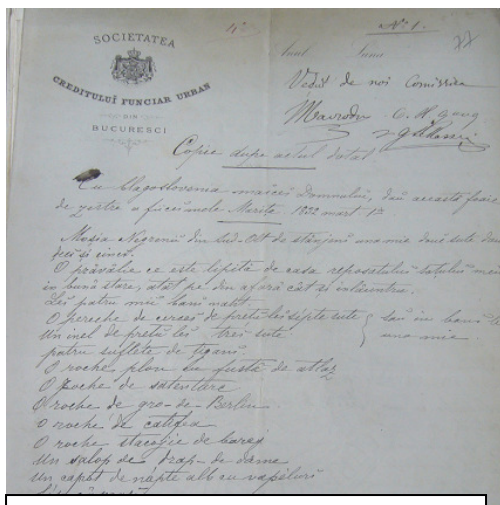
- Un scrin nou;
- Un lighean cu ibricul lui de Lipsca;
- O masă de pânză, cu 12 șervete;
- Patru bohcealâcuri pentru nun, de lână;
- Două bohcealâcuri Ipac de olandă;

- Unul ipac de pânză;
- Un palatin pentru nună de plon;
- Opt gerevele;

- Un inel cu cinci diamantele;
- 12 tacâmuri cuțite pentru masă;

- 10 tacâmuri cuțite pentru poame;
- Două prosoape cusute;
- O bahcea de Lipsca;

-O pereche case în mahalaua St. Ecaterina, dupe moartea mea le las întregi numai fiicei mele Marița, iar fiica mea Anica nu are a face nici o pretenție; Mai las încă și pe un Dragomir țiganu, dupe moartea mea , fiicei mele Marița; Aceste puține de la mine, iar de la milostivul Dumnezeu, milă și blagoslovenie.

Copia de pe foaia de zestre a Mariei Orășanu.

Marghioala Kițeasca, stolniceasa”

Dedesubtul acestei foi de zestre, duhovnicul Ioan erei a semnat în calitate de martor.

Vedem din foaia de zestre că Marița Orășanu a mai avut o soră, Anica.

Se înțelege că Teodor Orășanu n-a fost mulțumit cu acestea căci la 2 decembrie 1836 el a făcut pe același document următoarele adăugiri: „Cu toate că d-ei soacră-mea stolniceasa Marghioala Kițeasca mi-a pus în foaia de zestre cele într-ânsa arătate , însă unele nu le-am priimit nicidecum, iar altele sunt cu pricinile ce anume pe larg le arăt. Moșia Negreni din sud Olt fiind zălogită la frații Costanași [probabil frații Nani, Hagi Ianuș și Costa Petru care stăpâneau moșii în Olt și Romanași], am plătit lei trei mii cinci sute de la însumi în urma căsătorii mele și așa am dezrobot-o. Prăvălia ce este lipită de casa reposatuli sofului d-ei se află zălogită la d. Lazăr Calenderoglu [Lazăr Kalinderu, tatăl lui Ioan Kalinderu, a stăpânit moșia Greci din Olt cumpărată de la Constantin Lenș] pentru o sumă de bani , urmează dar să plătescu de la sine-mi și această datorie și să me fac stepân pe dânsa. Lei patru mii naht nu i-am primit de loc. O pereche de cercei și un inel, prețuite în lei una mie, asemenea nu i-am priimit. O roche de catifea n-am priimit-o. 12 tacâmuri cuțite de masă ipac nu le-am priimit. Un țigan din patru suflete ce sunt puse în foaie nu l-am priimit. Toate acestea le cer de la soacră-mea, iar celelalte afară din acestea le-am priimit. T. Orășanu”.

În cursul anului 1836 Marghioala Kițeasca a încetat din viață iar ginerele Teodor Orășanu se adresează Marii Logofetii a Dreptății cerând să i se adeverească foaia de zestre în special în ce privește moșia Negreni din județul Olt, prăvălia din Podul Târgului d-afară și cele 4 suflete de țigani pe care le și obține la 30 ianuarie 1837.

Între timp, în 1833 s-a născut fiul Mariței și al lui Teodor, viitorul gazetar Nicolae T. Orășanu. Fără a fi în posesia actului de naștere, credem că opinia conform căreia gazetarul s-ar fi născut la Craiova- opinie împărtășită de majoritatea istoricilor literari- trebuie privită cu rezervă, având în vedere că familia poseda cum am văzut case în București. În plus, actul de botez ni s-a păstrat în copie și îl prezentăm aici pentru întâia oară:

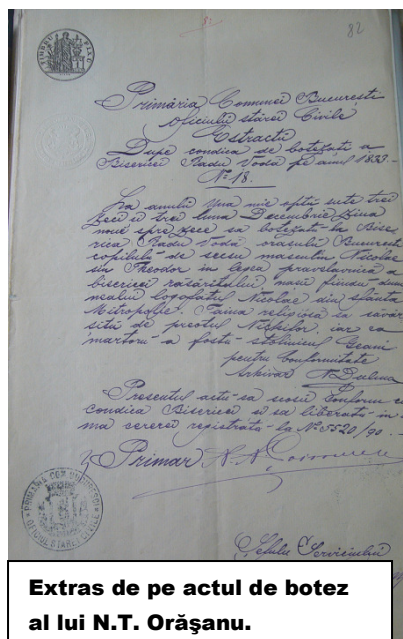
„Primăria comunei București, Oficiul stărei civile, Extractu dupe condica de botezați a Bisericii Radu Vodă pe anul 1833, nr.18. La anul una mie optu sute trei zeci și trei, luna decembrie, ziua nouăsprezece s-a botezat la biserica Radu Vodă, orașul București copilul de sex masculin Nicolae sin Theodor în legea pravoslavnică a bisericii răsăritului, nașu fiind dumnealui logofătul Nicolae din Sfânta Mitropolie. Taina religioasă s-a săvârșitu de preotul Nichifor iar ca martoru a fostu stolnicul Geani”.

Credem că este foarte puțin probabil ca în toiu iernii, un prunc nou născut să fie transportat împotriva tradițiilor ortodoxe de la Craiova la București spre a fi acolo botezat de nașul său.

Cunoaștem din scrierile gazetarului că el a mai avut și o soră. Ea s-a numit Paulina (1840-1862) și a murit la 24 mai 1862 din cauza unei răceli, fără urmași fiind înmormântată la bis. Sf. Ecaterina din București alături de tatăl său decedat în 1859. Două frumoase epitafuri, scrise desigur de Nae Orășanu, amintesc de cei dragi îngropați acolo (*Memoria Oltului 16/2013*, p. 12).

După moartea lui Teodor Orășanu, soția sa nu s-a mai recăsătorit. Despre moartea tatălui său vorbește și N.T. Orășanu într-una din scrierile sale autobiografice („*O pagină a vieții mele...*”, p. 12) și din mărturiile sale rezultă că a încetat din viață în acel an pe când fiul său mobiliza bucureștenii la Mitropolie pentru alegerea lui Cuza ca domn al Munteniei, iar după G. Călinescu- și conform epitafului amintit- chiar în 31 ianuarie 1859.²

Căsătoria lui N. T. Orășanu cu Alexandrina la 2 decembrie 1859 a dus la răcirea

² G. Călinescu- *N.T.Orășanu*, în *Studii și cercetări de istorie literară și folclor*, an III, 1954; vezi și „*Istoria literaturii române de la origini până în prezent*”, Ed. Minerva, 1982, p.341 unde afirmă că T. Orășanu a murit la 31 decembrie 1859.

relațiilor sale cu familia, mai ales că Alexandrina era văduvă.

În 1856 când N.T.Orășanu își eliberează cei 17 țișani (deci înainte de oficierea căsătoriei) s-a născut prima sa fiică . Actul său de botez de la biserica Negustori din București cu nr.13 spune că:

„La anul una mie opt sute cincizeci și șase, luna octombrie , ziua douăzeci și trei s-a născut în București, în mahalaua Sf. Voievozi un copil de sex feminin din părinți tatăl Nicolae Teodorescu Orășanu și mama Alexandra și la patru noiembrie același an s-a botezat în religia ortodoxă, dându-i-se numele de Cleopatra, de către nașul său Nicolae Paleologu iar taina religioasă s-a săvârșit de către preotul I. Sachelarie”.

Documentul este semnat de preotul Sachelarie, N. Paleologu, Nicolae Orășanu (tatăl) și Luxița (mama).

În februarie 1865, N.T.Orășanu și soția sa Alexandrina sunt nași la cununia lui Thoma I. Stoenescu, administrator de ziar, în mahalaua Fântâna Boului din București.

Cea de-adoua fată, conform documentelor existente în fondul de la Arhivele Naționale , s-a născut la 3 februarie 1868 tot la București, strada Mogoșoia, suburbia Biserica Doamnei și a primit la 10 martie numele de botez Paulina. Părinții menționați în buletinul de naștere sunt Nicolae T. Orășianu și Alessandrina Orășianu născută Toporanu, ambii de religie ortodoxă.

Cleopatra Orășanu s-a căsătorit la 4 decembrie 1876 cu George Sfanți Genoiu „june în etate de 30 de ani, funcționar născut în comuna Focșani și domiciliat în orașul Iași”. Actul de căsătorie al celor doi tineri [Oficiul Stării Civile al primăriei București, Registrul pentru căsătoriți pe 1876, nr.153, sectorul II de albastru] conține o neconcordanță, amintind că tatăl miresei este de 50 de ani (corect 53) iar mama de 38, de asemenea amintește că mireasa locuia în București, suburbia Sf. Ecaterina, str. Poetului. La căsătorie, mireasa primea ca dotă „suma de galbeni 5000 în numerar și 1000 galbeni trusou”. Din notele marginale ale actului de căsătorie mai aflăm că mama mirelui era decedată din 1875, iar soții se căsătoresc acum pentru întâia dată. Pe actul de căsătorie semnează ca martori părinții miresei (N. T. Orășanu și Al. Orășanu) dar și fratele mirelui I. Genoiu de 31 de ani, avocat în Galați ca și N. Paleologu de 60 de ani din București, Calea Moșilor, nr.118, nașul miresei.

Această căsătorie s-a desfășurat în mod amiabil în decembrie 1895 când ambii soți renunță la dreptul de apel contra sentinței de divorț pronunțată de Tribunalul Iași la 30 noiembrie același an. Soțul Cleopatrei își ia angajamentul „de a întreține și educa copiii

Buletin de naștere al Paulinei Orășanu.

până la moartea sa sau până la căpătuirea lor, având dreptul de a locui la el, tatăl lor” iar Cleopatra urma să le plătească o sumă de bani din dota sa copiilor ei Nicu, Maria, Laura, Margareta, Silvia și George.

Nu după multă vreme Gheorghe Genoi, fostul soț al Cleopatrei a încetat din viață la Iași (13 august 1896) în etate de 55 ani.

Ulterior, Cleopatra Orășanu s-a recăsătorit la Iași cu Petru V. Sion în iunie 1897. Soțul său era născut la Tecuci la 7 martie 1866, era avocat și fiul lui Vasile Sion, decedat și al Anastasiei Sion. În actul de căsătorie se menționează ca domiciliu al Cleopatrei comuna Bucium din județul Iași. Mama miresei era în viață la această data și își dă consimțământul.

Cea de-a doua fiică a gazetarului, Paulina, s-a căsătorit în 1888 cu Alexandru Scorțescu, funcționar din Iași. La această dată, relațiile dintre părinții miresei se răciseră, căci actul dotal din 16 iulie 1888 este întocmit de bunica Maria Teodor Orășanu. Aceasta, *„văduvă, de profesiune rentieră, domiciliată în București, strada Poetului , nr.5”* constituie dotă iubitei sale nepoate următoarele: *„I. Treizeci mii lei în bilete ipotecare sau de bancă. Acești bani vor sta la mine cu dobândă de 5 %, fără a-i putea reclama înzestrata mea nepoată ori sociul ei sub nici un felu de pretest până ce eu nu voi vinde moșia mea Negreni din județul Olt. Dobânda acestor bani mă oblig a o răspunde ginerelui în două câșturi semestriale de câte 750 lei; II. Independent de această sumă, constitui nepoatei mele Paulina Orășanu un trusou de lei trei mii pentru a cărui primire mirele va subscrie în acest act de predare. Spre credință și urmare, am făcut prezentul actu la 15 iuliu anul K[urent] în București”.*

Actul de căsătorie este din 14 august 1888. Mirele, Alexandru Scorțescu era student, fiul lui Gheorghe și al Adelei Scorțescu domiciliați în Iași . Ca martor la acest eveniment este consemnat cumnatul miresei, Gheorghe Genoi de 44 de ani, magistrat.

Socrul Paulinei, Gh. Scorțescu era om politic liberal, director politic al ziarului „Evenimentul”, consilier comunal și președinte al Comitetului Tetrului Național din Iași.

Dintr-o notă marginală aflată pe acest act de căsătorie rezultă că această căsătorie *„s-a desfăcut prin sentința Tribunalului Iași , secția I, nr. 65 din 9 decembrie 1905”* la cererea soției care a prezentat ca principal motiv de divorț o scrisoare a soțului său în care acesta menționa că o părăsește pentru totdeauna. Din conținutul sentinței de divorț rezultă că soțul a cerut să i se încredințeze copiii dar Tribunalul a decis ca Alexandru de 16 ani, Paul de 14 ani și Teodor de 12 ani să fie încredințați mamei. Acest fiu mezin a devenit scriitorul de mai târziu, autorul romanului „Concina prădată”.

După divorț, Paulina nu s-a mai recăsătorit.

Nu cunoaștem în ce împrejurări gazetarul Nae Orășanu se mută de la București la Negreni în județul Olt. Cauza poate fi găsită în neînțelegerile cu soția ori poate se va fi îmbolnăvit. Cert este că pe la 1888 gazetarului îi merge tot mai rău și după ce pierde funcția de director al Monitorului Oficial, același Monitor publică la 24 mai 1888 anunțul prin care i se scot la licitație mobilele sale pentru despăgubirea lui Nacu Mincovici. Anunțul spune : *„conform adresei d-lui jude al ocolului III din București, cu nr. 5723 din*

1888, se publică spre generală cunoștință că în ziua de 27 maiu 1888, începând de la orele 11 a.m. înainte, se va vinde prin licitație publică, pe piața tribunalului Ilfov, averea mobilă a d-lui N.T.Orășanu, compusă din mobilier de casă, urmărită pentru despăgubirea d-lui Nacu Mincovici ; și în cas de nu se va putea termina vânzarea în acea zi, va continua în cele următoare. No. 6393, 1888, maiu, 18”³

Peste 2 ani, la 16 aprilie 1890, cei doi soți se prezintă în fața Tribunalului Ilfov, sectia I civilă unde „reclamantul N.T.Orășanu asistat de d-nii Dărăscu și Vilacros” intentează acțiune de divorț pe motiv că de 15 ani cei doi soți trăiesc separat și o unire între dânșii ar fi imposibilă având în vedere că „în timpul căsătoriei doamna Orășanu a avut față de soțul său o purtare puțin corectă, lucru care poate l-a determinat a o părăsi , că în timpul din urmă întâlnindu-l pe stradă i-a adresat cuvinte ofensatoare pentru poziția sa socială”. Tribunalul admite cererea de divorț dar în urma prelungirii formalităților, intervine decesul gazetarului, astfel că în decembrie 1890 procesul este suspendat prin neprezentarea părților.

Cert este că N.T.Orășanu încetează din viață la moșia mamei sale la 25 iulie 1890 Redăm conținutul actului său de deces aflat în extras la dosar:

„Județul Olt, plasa Negreni, primăria comunei Negreni, nr. 23. Extract din registrul actelor de morți pe anul 1890. Din anul una mie opt sute nouăzeci , luna iulie, ziua douăzeci și șapte, ora patru după amiaz. Act de moartea lui Nae Teodor Orășeanu însurat cu d-ei Alicsandrina (Orășianu) Toporanu și acuma desfăcuți prin divorți , fiu al decedatului Teodor Orășianu și al domnei Maria Orășianu, etate cincizeci și trei ani , domiciliat în comuna Negreni , mort la 25 iulie a.c. ora opt seara în casa sa din comuna Negreni. Martori au fost d-lui Sore I. Nicula etate patruzeci și cinci, vecin și fin mortului, al doilea martor d-lui Năstase Dângă în etate de ani patruzeci și șase plugar domiciliat în comuna Negreni vecin cu mortu care au subscris acest act împreună cu noi după ce li l-am citit și constatat dupe lege. Stan I. Pițigoii, primarul officer al stări[i] civile al comuni Negreni , Plasa Vede, Județul Oltu”.

REGATUL ROMÂNIEI

Județul Olt
Plasa Negreni
Primăria comunei Negreni

EXTRACT

Din registrul actelor de morți pe anul una mie nouă sute...

75

Nae Teodor Orășeanu

Act de deces al lui N.T.Orășanu.

Remarcăm parcurgând acest document grafia dublă Orășeanu/Orășianu, vârsta decedatului 53 ani care trebuie să fie o greșeală din moment ce gazetarul am văzut că s-a născut la 1833 și era de 57 de ani la data decesului precum și mențiunea „domiciliat în

³ Monitorul Oficial, nr. 41/24 mai 1888, p. 962, coloana II.

comuna Negreni” ceea ce indică faptul că locuia aici de mai multă vreme.

Prezintă interes și informația de pe dosul actului de deces. Primarul comunei Negreni a mai adăugat: *„Proces verbal. Astăzi anul una mie opt sute nouăzeci, luna iulie, ziua douăzeci și șapte. În urma terminării actului de moarte al d-lui Nae Teodor Orășianu de la numărul douăzeci și trei, luai informațiuni că nu se știe dacă este desfăcut din căsătorie cu soția sa Alecsandrina fiindcă nu ecistă hotărârea , pentru care dar, cuvântul deși acuma desfăcuți prin divorț [sic!]. Pentru care am dresat prezentul proces-verbal spre cele legale”.*

Interesante sunt și datele despre moșia Negreni a familiei Orășianu aflate în fondul amintit, care arată cum s-a stăpânit această proprietate până la 1913.

Maria T. Orășianu contractase în 1888 un împrumut de 50 000 lei la Prima Societate de Credit Funciar Rural, asigurând această sumă cu moșia sa Negrenii și Bircenii *„ce-i zice și Chițeasca”* , situată în Plasa Vedea din județul Olt.

Maria Orășianu a arendat moșia sa Chiteasca în 1904 lui Anghel D. Ionescu contra unei sume de 10 000 lei anual.

Mama lui Nicolae T. Orășianu a încetat din viață la moșia Negreni la data de 28 decembrie 1904 după cum dovedește actul său de deces *„Din anul una mie nouă sute patru , luna dechembrie ziua treizeci, ora patru dupe amiază. Act de moartea d-nei Maria Teodor Orășianu, veduvă prin moartea soțului său prim Teodor Orășian, în etate de ani opt zeci și opt, născută în urbea București, fiica decedaților Constantin și Marghioala Chițescu, de profesie agricultoare, încetată din viață la douăzeci și opt curent, ora douăsprezece din zi în casa din comuna Negreni, satul Chițeasca. Martori au fost d-lor Soare Nicolae în etate de ani cincizeci și patru și Stan Ciobanu de ani patruzeci și opt, muncitori, domiciliați în comuna Negreni, vecini cu moarta care au subscriș acest act împreună cu noi după ce li l-am citit și după ce am constatat moartea noi înșine “ [primăria comunei Negreni, Registrul actelor de morți din 1904, fila 35].*

Astfel, după moartea Mariei Orășianu nu au rămas alți moștenitori decât cele două fiice ale gazetarului Nae Orășianu din căsătoria sa cu Alexandrina Orășianu născută Toporanu, anume Cleopatra Sion și Paulina Scorțescu, ambele domiciliat în Iași.

Actul de „Atestațiune” din 9 aprilie 1905 semnat de 3 avocați din Iași (Ștefan Mandrea, Alex. Dabija și Alex. Teodorianu) menționează că Nae Orășianu era *„fiu legitim al defunctei Maria Orășianu din căsătoria cu Teodor Orășianu”*. Averea rămasă de pe urma Mariei Orășianu se compunea din: moșia Negreni din județul Olt, casele din București str. Poetului nr. 5 și mobilele caselor din București și Negreni, precum și o trăsură și o vânturătoare. Cum asupra moșiei de la Negreni apăsau și datoriile, moștenitoarele n-au putut intra imediat în posesia moștenirii, fiscul intervenind pentru recuperarea unor prejudicii provenite din subevaluare.

În 1905, surorile Paulina Scorțescu și Cleopatra Sion, cu consimțământul soților lor au vândut la Negreni pădurea Mărgineanca din luncă lui Anghel Ionescu cu 6000 de lei . Acesta intenționa să taie pădurea spre a obține teren arabil. În martie 1905, Paulina

Scorțescu se împrumută de la sora ei Cleopatra Sion cu suma de 15 000 lei.

Paulina Orășanu și Cleopatra Sion s-au împrumutat în 1906 cu suma de 30 000 lei de la Edmea Gruhol și Emil Gruhol din Iași cu o dobândă de 9% pe an, angajându-se a restitui banii în termen de trei ani.

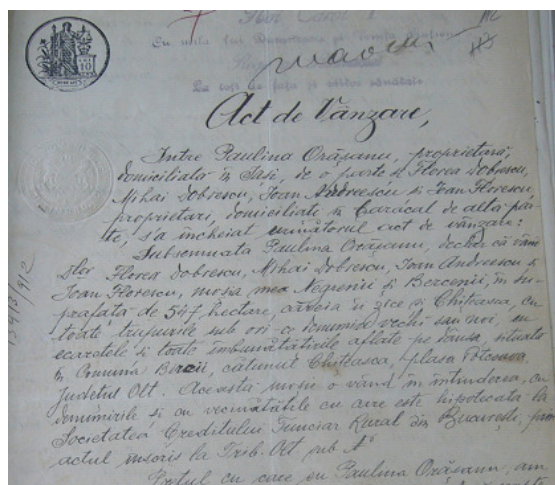
În 16 iulie 1907, Paulina Orășanu, văduvă, împreună cu sora ei Cleopatra Sion (aceasta cu consimțământul soțului său, avocatul Petru Sion, domiciliat în Iași, str. Banu nr.10), au contractat la Creditul Funciar Rural un împrumut de 100 000 lei, obligându-se a-l restitui în 50 de ani. Creditul este garantat cu moșia Negreni și Birceni „ce-i zice și Chițeasca” din județul Olt în suprafață de 546 hectare și 2851 m.p. În contractual de împrumut se menționează la articolul 9 că: „Această proprietate d-nele Cleopatra Sion și Paulina Orășanu o au moștenire de la defuncta lor bunică Maria T.Orășanu”.

În 1910 Paulina Orășanu a vândut pădurea Osica de pe moșia sa Negreni din județul Olt pentru suma de 14 000 lei cumpărători fiind S.Abramovici și Tache Georgescu. Aceștia se obligau să răspundă prețul în termen de trei ani, adică până la 15 septembrie 1913. În anul următor (1911), Paulina Orășanu s-a împrumutat la Banca Generală Română din București (str. Lipsani, nr. 10) cu suma de 350 000 lei și a vândut fiului său Alexandru Scorțescu terenul pe care se afla moara din Bircii-Olt pentru 800 lei.

Dorind ca bunurile rămase să nu fie înstrăinate ci să rămână în familie, în 1912 cele două surori moștenitoare au convenit ca moșia Negreni să rămână Paulinei iar casele din București Cleopatrei, pentru egalarea părților urmând ca Paulina să mai plătească surorii sale 190 000 lei în termen de un an.

Paulina Orășanu, văduvă cu domiciliul în Iași, vinde la 1 iunie 1912 moșia din județul Olt. Moșia Chițeasca a fost vândută cu prețul de 745 000 lei dintre care 170 000 vânzătoarea i-a primit la facerea actului, 97 698 lei reprezentau datoria ei către Creditul Funciar, 320 000 lei s-au plătit Băncii Generale Române în contul unei ipoteci din 1911 iar restul de 157 302 lei urmau a se plăti vânzătoarei până la 1 octombrie 1912.

Cumpărătorii moșiei au fost Ioan Florescu (domiciliat în Caracal, necăsătorit), Mihai Dobrescu (din Băbiciu, R-ți, căsătorit cu Rada), Florea Dobrescu și Ioan Andreescu (Caracal, str. Filipescu, nr. 24). Aceștia se împrumută la Prima Societate de Credit Funciar Rural cu suma de 175000 lei cu o dobândă anuală de 5 % pe termen de în 50 de ani începând de la 1 ianuarie 1914 (stil nou). Numiții, pentru obținerea acestui credit au ipotecat moșia lor Negrenii și Bircenii „ce-i zice și Chițeasca” cu toate trupurile

Act prin care Paulina Orășanu vinde moșia Negreni „căreia i se zice și Chițeasca”.

care se învecina „la nord cu moșia Negreni a moșnenilor Birceni; la est cu moșiile Bălșanca, Zăvoieni și Optași; la sud cu moșia Bircenii și cu pământul cedat locuitorilor foști clăcași conform legii rurale din 1864; la vest cu moșia Mărgineni a moșnenilor”. Întinderea moșiei – exceptând pământul dat foștilor clăcași- era de 546 hectare și 2851 m.p. din care 441 hectare pământ arabil, 85 ha izlaz, 2 ha „locuri cu ecarete”(conac, construcții), 8 ha drumuri și 10 ha și 2851 m.p. ape și prunduri. În actul de împrumut se face mențiunea că „Această proprietate [...] am cumpărat-o de la doamna Paulina Orășanu cu actul autentificat de Tribunalul Ilfov Secția de notariat la 1 iunie 1912 sub nr. 9843 transcris la Tribunalul Olt la 2 iunie 1912 sub nr. 2278”. Cei patru proprietari l-au împuternicit pe Ioan Florescu să-i reprezinte la Tribunal și să ceară în numele lor înscrierea în registrul de înscripțiuni a actului de ipotecă.

Noii cumpărători au administrat moșia înșiși, fără a o arenda

Ulterior, cei patru cumpărători și-au împărțit moșia între ei, Florea Dobrescu și Mihai Dobrescu rezervându-și 100 de pogoane în partea de miază-noapte, pe toată lungimea moșiei iar I. Florescu și I. Andreescu au luat restul, inclusiv conacul moșiei.

Mormântul lui N.T Orășanu din curtea bisericii din Negreni stă mărturie peste timp despre un om care și-a avut micul său rol într-un mare act patriotic, într-o vreme în care românii știau să fie alături atunci când în joc era soarta națiunii. O lecție pentru noi, cei de azi!

Documente din fondul Poroineanu (VII)

Ion D. Tîlvănoiu, Vasile Radian

Romanași).

Constantin Poroineanu a fost senator de Romanași, mare proprietar și filantrop. La Arhivele Naționale din București se păstrează Fondul Sache Poroineanu, donat de inginerul Mihai Bălăianu, nepotul colecționarului caracalean Ilie Constantinescu. Documentele din acest fond (130 unități arhivistice, 0.60 m.l.) conțin date importante despre familia, viața și activitatea politicianului românețean al cărui nume îl poartă parcul orașului Caracal.

Pentru rezolvarea problemelor juridice ale averii sale, Constantin Poroineanu a colaborat cu o serie de avocați, dintre care s-au remarcat Dimitrie Bildirescu (în afacerea cu moșia Bârla) și Al. Constantinescu (în alte lucrări juridice și administrative care priveau mai ales moșiile Jieni-Rusănești și Fălcoiu din județul

D. Bildirescu s-a născut la Turnu Măgurele în anul 1847. După terminarea studiilor liceale în țară, absolvă Universitatea din Paris, obținând licența în drept. Se reîntoarce în țară, în orașul Turnu Măgurele, unde a fost avocat al statului, decan al corpului de avocați, iar mai apoi primar al orașului. **D. Bildirescu** a fost și prefect al județului Teleorman (1898-1899 și 1901-1904). În anul 1895 a fost ales pentru prima dată deputat cu 277 de voturi, candidând pe listele Partidului Național Liberal. În legătură cu moșia Bârla - menționată în scrisorile lui **D. Bildirescu** către **C. Poroineanu** - în anul 1881 prima societate de credit funciar român din București, în virtutea unui act ipotecar înscris la Tribunalul Teleorman în 1875 asupra moșiei Podișorul-Bârla, (în 1879 aceeași moșie va fi iarăși ipotecată pentru asigurarea dotei soției sale, Lița (Ralița Bârleanu), în sumă de 3067 lei), proprietatea moștenitorilor lui **Nae Bârleanu**, a cerut punerea în vânzare a citatului imobil pentru o despăgubire de capital integral al împrumutului, împrumut acordat defunctului **Nae Bârleanu**. Valoarea împrumutului era de 62.000 lei, la care se adăugau alte cheltuieli prezente sau viitoare ale societății. Moșia Podișorul era astfel pusă în vânzare. Anunțul va fi din nou publicat în Monitorul Oficial al României din anul 1882, iar licitația s-a desfășurat pe 19 februarie 1882 (Monitorul Oficial Nr. 240 din 28 ianuarie/9 februarie 1882, pag. 7942).

Deși **Constantin Poroineanu** a participat la mai multe licitații, așa cum rezultă din corespondența avută cu **D. Bildirescu** între 29 noiembrie 1879 și 6 iunie 1881, nu a reușit să cumpere moșia Podișor. În vara anului 1881 se sting contractele de colaborare dintre **C. Poroineanu** și avocatul **D. Bildirescu**. În mod sigur **Nicolae Bârleanu** a avut datorii mari de achitat către **C. Poroineanu**, altfel nu se explică insistențele acestuia din urmă de a cumpăra proprietatea din com. Bârla, jud. Teleorman.

În ceea ce îl privește pe **Alecu Constantinescu**, acesta s-a ocupat câteva decenii de moșia Jieni-Rusănești din fostul județ Romanați, parte din ea proprietatea lui **C. Poroineanu**. Despre moșia Rusănești știm sigur că o suprafață de 15 stj. din trupul ei este vândută în anul 1769 lui **Amza Jianu** de către **Maria**, soția lui **Constantin Fisența**, iar mai târziu, pe la 1781, **Smaranda Prejbeanu** vinde aceluiași **Amza Jianu** 150 st. din moșia Rusănești. În timp, familia Jienilor din Romanați a devenit proprietara întregii moșii Rusănești prin cumpărări succesive. De la **Amza Jianu** proprietatea a trecut la urmașii acestuia, respectiv jumătatea denumită Rusăneștii de Sus a ajuns la **Cănuț Jianu** (decedat pe 10 martie 1865 la Slatina întorcându-se spre Caracal) și **Nicolin Jianu** (pitar, a murit la București pe 22 noiembrie 1868. Ca și **Cănuț**, nu a avut urmași) și cealaltă jumătate, Rusăneștii de Jos sau de Mijloc la **Ștefan Jianu**.

În anul 1861 are loc această redenumire a proprietăților pe care Jienii le stăpâneau la Rusănești: terenurile deținute de frații **Cănuț** și **Nicolin** au fost numite Rusăneștii de Sus, iar cele ale lui **Ștefan Jianu**, Rusăneștii de Mijloc. După dispariția acestora, Rusăneștii de Mijloc (Jieni) a trecut în proprietatea lui **Ștefan**, fiul lui **Ștefan Jianu**, iar Rusăneștii de Sus, care va lua denumirea de **Porroineni**, ajunge în posesia fraților **Porroineanu**, **Constantin** și **Eufrosina**.

O ramură descinzând din Jieni a fost și familia **Apostolescu**, consemnată în corespondența publicată în

D-L DIMITRIE BILDIRESCU
Prefectul jud. Teleorman

numerele trecute, iar un Apostolescu apare și în una dintre scrisorile lui Al. Constantinescu. Ana (la 1882 fiind menționată ca răposată), sora Elenei Jianu (Poroineanu), se căsătorește cu Costache Apostolescu, serdar. Au avut 3 copii: Alecsandrina, prin căsătorie devenită Nicolescu (văduvă în 1882), Victoria, semnalată în scrisori și sub numele de Tincuța (era căsătorită cu Grigore Dimitrescu Tassian) și Constantin Apostolescu.

[1]

1879 Noiembrie 29

Iubite amice

Ți-am telegrafiat de primire a actelor și de începere a urmării. Am întârziat a-ți scrie din cauză că după punerea în urmărire a averii lui Bârleanu auzisem aici că a murit și îndată ce aceasta s-au confirmat a trebuit ca să le comunicăm moștenitorilor săi copie după titlul executoriu ceea ce am și făcut, și comandamentul începând urmărirea în persoana surorii ca și reposatului Bârleanu. Eu în câteva zile cred că vin în București și de aceea nu ți-am trimis contractul, ți-l voi aduce eu. Cât despre mersul afacerii acum nu te mai îngriji, eu port de grijă și va merge cât se va putea mai repede.

Primește cu această ocazie o strângere de mână frățescă .

Al tău amic, D. Bildirescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 76, filele 1-2].

[2]

1880, martie 12

Dragă Costică

Deși nu ți-am răspuns la scrisorile tale, însă afacerea ta nu am neglijat-o . Îndată după primirea scrisorii tale în care îmi comunicai că D-na Barleanu are un fiu major. Ca să nu se amâne vânzarea din cauza necomunicării comandamentului și în persoana sa, a trebuit ca să începem actele de procedură. Eu stăruiesc la portărei pentru facerea fiecărui act. Nu trebuie să ai grijă, dar trebuie să ai nițică răbdare. Trebuie făcute actele în regulă ca să nu se amâne. Cred că în scurt timp vom avea vânzarea pentru care stăruiesc a se fixa imediat după expirarea termenului legiuit. Ți alătur și recipisa de facerea noilor urmării. Cel mult în trei luni de zile vom avea vânzarea terminată. Contractul ți-l aduc la 17 ale acestei luni [când] voi fi în București . Să mă scuzi că nu ți-am răspuns îndată la scrisorile tale, că am fost continuu în județ cu niște procese ale statului la judecătoriile de ocol.

Primește cu această ocazie strângerea de mână prietenească.

Amicul, D. Bildirescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 76, filele 3-4].

[3]

1880 iunie 5

Iubite Costică,

Astăzi când s-a pus termenul vânzării D-nei Bârleanu, după ce s-au îndeplinit formalitățile toate, te anunț că la 6 octombrie cred nu se va mai întâmpla nici-o amânare. 6 de octombrie este termenul. Acum te rog să-mi trimiți suma de 78 franci, mai trebuie să plătim portăreii. Dacă în acest curs va interveni vreo contestație, după cum mă aștept, te voi anunța îndată sau dacă tu vei primi citațiunea direct, te rog să mi-o trimiți din vreme.

Primește cu această ocaziune o strângere de mână frățească de la amicu.

Complimente de la Polina.

D. Bildirescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 76, filele 5-6].

[4]

1880 iunie 21

Dragă Costică,

Astăzi am primit scrisoarea ta împreună cu 80 franci pentru taxele publicațiilor și ale portăreilor. Am cerut adresele portăreilor de aici prin care înaintează la Monitorul și portărei din București ca să stăruiești acolo să nu cumva să le uite sau să le întârzie. Și Pavelescu mi-a spus că îți scrie el chiar astăzi trimitându-ți și adresele. Primește cu această ocazie o frățească strângere de mână.

Amicu Bildirescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 76, filele 7-8].

[5]

1880 octombrie 7, Tr. Măgurele

Dragă Costică,

Și a fost ziua vânzării după ce M-me Bârleanu a ridicat o sută de contestații și toate i le-am respins. Tribunalul a procedat la vânzare. În lipsă de concurent am dat eu 14 mii franci peste credit, s-au făcut două strigări și când era să se adjucece definitiv, procurorul a cerut în interesul minorilor că pentru că nu sunt și alți concurenți să se amâne și tribunalul numai pentru acest motiv a amânat vânzarea la 12 Noiembrie, pentru care te înștiințez. Când vei trece în țară să-mi scrii și totodată să-mi trimiți și parale pentru taxe de publicații. De asemenea trebuie să-mi dai și înc-o procură, după cum îți voi scrie eu. Dacă până atunci nu vii în București, scrie-mi ca să-ți scriu în ce mod să-mi dai procura.

Alt nemaivând ce-ți mai scrii, primește complimentele mele.

D. Bildirescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 76, filele 9-10].

[6]

1880, Noiembrie 26

Dragă Costică,

Îți trimit odată cu aceasta recipisa portăreilor de taxele ce am plătit și te rog să-mi trimiți banii , de asemenea pentru 8 decembrie când este ziua sorocită a vânzării trimite-mi o procură prin care mă autorizezi să fixezi prețul și să cumperi moșia în numele tău și pentru tine. Să depui în urmă creanță în locul tău [...], să cer ordonanța să investesc cu titlul executoriu îmi trebuie această procură în cazul când nu va fi nici un cumpărător ca să nu se mai amâne din cauza asta și ca să terminăm odată s-o cumpărăm noi. Era fixată întâi la 12 Noiembrie dar fiindcă am văzut că nu mai e timpul a se îndeplini procedura, eu singur am cerut a se îndelungi termenul la 8 decembrie.

Primește cu această ocazie îmbrățișările mele frățești .

Amicu D. Bildirescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 76, filele 11-12].

[7]

1881, iunie 6

Dragă Costică,

Afacerea cu D-na Bârleanu după cum știi este terminată. Este timpul ca să terminăm și noi și prin urmare să stingem contractele existente între noi. De aceea te rog să faci bine să-mi trimiți banii ce mi-ai stipulat prin contractul la articolul 4 litera a, ca și eu să-ți înapoiez contractul și toate actele ce ai la mine. Totodată vei binevoi a-mi înapoia și contractul ce-l ai tu de la mine.

Primește cu această ocaziune o strângere de mână frățească.

Amicu, Bildirescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, dosar 76, filele 15-16]

[8]

1876 iulie 2, Turnu Măgurele

Iubite domnu Poroineanu,

Am primit scrisoarea d-tale, m-am întâlnit cu d-nu Apostolescu și singur a văzut că grâu de acum de la Bârla, ce cu boala mea rămăsese netreierat din pricina ploilor, n-am putut să-l treier . Acum mă întorc la Bârla și cum ploile ne va mai slăbi voi treiera de unde nădăjduiesc ca treierând să iau ceva bani ca să dau și d-tale ori prin poștă, ori prin d-l Apostolescu. Scuze amice căci nu voința ci evenimentele mi-au fost nefavorabile. Aș fi putut cu prisos să împlinesc dorința d-tale și datoria mea de recunoștință.

Să-mi ajute Dumnezeu să te pot satisface avându-mă devotatul Dv.
N. Bârleanu.

[Arhivele Naționale, fond Poroineanu, dosar 61, filele 1-2]

[9]

1876 iulie 26, Bârla

Cucoane Costică și Costică nene,

Niciodată nu aș fi putut avea de mulțumire ca să primesc cât de mic reproș din partea unui așa de bun amic, dar vremea a dus astfel ca să nu mă pot înlesni să desfac un prieten de banii ce cu poliță sunt dator. Îndată ce-mi vor intra banii din vreo vânzare de porumb ce aș face, ori de unde or intra banii, voi avea toată grija ca să vin să-ți plătesc banii cu dobânda de la termen, ori pe toți sau din ei de nu se va putea toți. Îți mulțumesc mult că nu m-ai dat târgului și-ți păstrez recunoștință avându-mă ca totdeauna de
amicul d-tale devotat, N. Bârleanu.

Din partea Liții vă arăt complimente.

[Arhivele Naționale, fond Poroineanu, dosar 61, filele 3-4]

[10]

1876 septembrie 15, Bârla

Costică dragă,

Scrisoarea dumată, cea de pe 7 septembrie, am primit-o ieri la 14 curent. Zici de nenumăratele scrisori, dar toate au fost trei; care pentru astfel de ocazie este foarte plicticos ca să te corespunzi. Dar Nae ți-a răspuns la cea dintâi, pe cea de-a doua am primit-o când am venit în București și ți-am și spus, la cea de-a treia mi-a spus că nu a putut să-ți răspundă pentru că-l trântise calul și îi frânsese osul de lângă gât de la mâna dreaptă; să crezi Costică că nu vin deloc să-i iau apărarea dar adevărul îi place și lui Dumnezeu. Despre suma de produse ce am făcut, nici nu este de spus, prețurile mici foc, așadar cred, ca întodeauna, că deși scrii, nu cugeți cu toată inima să poți face la cineva rău. Tu ai toată dreptatea. Dumnezeu să nu mă mai țină un minut dacă eu cuget altfel.

Îți răspunsei eu că Nae [Bârleanu] nu este aici, și ca să nu crezi că este iar apsiplisie, nu crede Costică dragă, nu am în inimă supărare care ți-o aduce. Și timpul este cauza, dar persoana și mai mult, toate astea sunt pentru că am fost și sunt prea nenorocită în toate.

Coanii Elenchi îi sărut mâna, pe Frusina sărut-o și crede în afectul ce-ți port.
L[ița] Bârleanu.

[Arhivele Naționale, fond Poroineanu, dosar 62, fila 1]

[11]

Caracal 11 iunie 1879

Respectabile,

Am primit stimabila Dvs epistolă, la care mă grăbesc a răspunde.

1. În privința arendării Bălții este adevărat că prețul oferit este prea mare, însă mi s-a arătat un alt amator care acum lipsește fiind dus în Bulgaria. Înapoiindu-se sunt sigur că voi termina tocmeala cu un preț favorabil cel puțin 200 anual.

2. Cu Cleanti [?] nu știu ce ar fi de făcut, căci este foarte șiret. Voi stăruî împreună cu domnul Marineanu să facem ceva.

3. La 22 Iunie voi stăruî a lua o hotărâre cu Căprar Florea.

4. D-nu Oroveanu pe baza procurii ce i-am dat din partea-vă, s-a și pus în posesia pământului de la Fălcoiu.

5. Am cerut chiar astăzi Tribunalului investirea cu formule executorii a ambelor sentințe.

6. am arătat D-lui Ștefănescu de a trimite chitanțe d-lui Chirculescu.

7. Pentru urmărirea cu Dioșenii- după citația ce mi-ați trimis, voi îngriji a vă reprezenta la tribunal.

8. Am spus D-lui Becu de a recomanda pe D-na Constanța Jianu a i se acorda Medalia Elisabeta.

Cu această ocaziune îmi permit a vă ruga următoarele: Știu că sunteți foarte ocupat, dar o chestiune de ambiție a mea proprie, mă îndeamnă ca prin concursul Dv. binevoitor să am o satisfacțiune legitimă. Iată chestiunea: Cred că vă veți fi informat în privința numirii D-lui T. Becu ca primar, s-a vorbit foarte mult rău și numai la adresa dvs. și a d-lui N. B. Locusteanu ca acei ce ați stăruit pentru dânsul- căci conduita d-sale lasă foarte mult de dorit- orășenii au o mare indignațiune- și dacă au tăcut, cauza au fost alegerile pe care au așteptat a trece. După alegeri , orășenii au solicitat D-lui Prefect de a revoca pe d-l Becu – aceea ce a și permis. Conduita și faptele D-lui Becu, au făcut ca între D-sa și Consilieri să se nască dezarmonia. Afară de aceasta, indiferența d-sale în ceea ce privește alegerile Comunei a indignat pe toți consilierii. Astfel, eu la 30 mai am demisionat motivat, dar după mine și-a dat demisia și d-nu E. Prejbeanu. După demisia mea, Prefectul a delegat pe Director de a cerceta faptele ce am arătat prin demisie. Ancheta făcută constată ca adevărate toate cele ce am arătat. Ce dispozițiune se va fi luat? Nu se spune. Se bănuiește însă că Prefectul ar fi cerut dizolvarea Consiliului comunal. Dacă ar fi făcut această cerere, m-aș crede satisfăcut , cu toate că dreptatea cerea numai revocarea Primarului, deoarece numai el este vina. Însă nu știu dacă va fi adevărat. De aceea vă rog să binevoiți a sacrifica din prețiosul Dv. timp și a cerceta la Ministerul de Interne de este făcută de D-nu Prefect asemenea cerere de dizolvare și în caz afirmativ, împreună cu D-nu Ruso [N.B.Locusteanu] stăruiiți a se aproba. Aceasta este dorința personală a orășenilor și cred că acum când s-au terminat luptele electorale, nu veți mai avea dorința de a privi în capul Comunei un om care, deși sărac care merită milă, dar hoț. În cazul când nu s-ar face

nimic, vă pot asigura că se va agrava indignarea orășenilor și nu știu câte fapte adevărate care se probează din chiar lucrările Primăriei, nu se vor trece prin jurnalele de publicitate. Cu care ocaziune se va lovi atât Prefectul, cât și toți aceia care protejează pe Dl. Becu. Fiind sigur că veți binevoi a crede toate câte am onoarea a vă nara și că veți da concursul de a satisface dorința orășenilor, vă rog a primi asigurarea osebitei mele considerații și a înaltei stime ce vă conserv.

Al dumneavoastră cu totul devotat, Al. Constantinescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 77, filele 1-2].

[12]

Caracal 1890

Respectabile,

Ieri am fost la Jieni [și] acolo s-a ivit din nou greva locuitorilor de a da dijmă din cele 40 de pogoane uzurpate și această nouă grevă provine dintr-o provocare involuntară a D-lui Fănuț Jianu. Un proverb românesc zice: Un nebun aruncă o piatră în apă și o mie de înțelepți n-o pot scoate. Așa s-a întâmplat și aici. D-nu Fănuț, informat că Dl. Inginer Rusu [N.B.Locusteanu, inginer hotarnic și politician] a înființat movile în proprietatea D-sale, prin care i se ia o parte din pământ, a dat o petițiune Prefecturii cerând distrugerea acestor movile până când se va judeca hotărnicia. În urma ordinului dat de Prefectură în acest sens, primarul a făcut cunoscut locuitorilor că toate movilele înființate de inginer nu au nici o valoare. Atât a trebuit că locuitorii uzurpatori ai celor 40 de pogoane s-au manifestat că nu vor lăsa acest pământ și măcar că prin actul de învoială pentru anul curent s-a stipulat că ei locuitorii vor fi datori a da dijmă și din acest pământ. Recunoscând rezultatul judecății ce s-a tratat la judele Corabiei, totuși insistă în această hotărâre. Astfel, îndată ce am aflat despre aceasta, m-am dus la Corabia de am luat hotărârea cu titlul executoriu și ieri la Jieni de am depus-o Primarului spre a o executa. Ca să nu întâmpinăm împiedicare din partea primarului, veți binevoi a scrie D-lui Iorgu Prejbeanu, subprefectul plășii la Corabia, care știu că vă ascultă, cerându-i să se intereseze de această chestiune, arătându-i de câtă importanță este această posesiune spre a interveni și a impune Primarului de a executa hotărârea și a-mi da tot concursul său. La Potopin se lucrează la nivelare. Îndată ce se va termina, voi regula cu Dl. Voinorovski refacerea picioarelor pătulelor .

Vă salut cu stimă, Al. Constantinescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 77, filele 5-6].

[13]

Caracal 1890

Respectabile,

Acum când am intrat în vacanță, urmând a mă ocupa mai mult și poate în permanență cu celelalte afaceri, vă comunic starea afacerilor până în acest moment:

1. La Fălcoiu –nivelarea continuă. Pe miercuri sper a se termina și atunci voi aviza pe Dl. Voynorovschi ca să reguleze reconstruirea picioarelor la pățul, cu care ocazie voi face și eu tencuiala picioarelor celui de-al doilea pățul.

2. La Jieni s-a terminat seceratul grâului, afară însă de dijma locuitorilor. Vineri mă voi duce acolo ca să iau măsuri pentru adunare și dijmuat dacă locuitorii vor termina și cu ocazia secerișului când va trebui să stau acolo, voi regula și pentru locul de Conac, care acum se găsește cultivat cu porumb.

3. Relativ la cele 40 de pogoane, până în prezent nu știu ce vor voi a ne mai face locuitorii. Hotărârea este depusă primarului spre executare și vineri voi cere a se efectua de fapt.

4. Cu această ocaziune îmi permit a vă ruga să cercetați dacă Dl. Giani sau secretarul D-sale a pus ceva în lucrare cu afacerea D-nei Elena Prejbeanu și în cazul de a mai conveni condițiile propuse. De este posibil să delege drepturile unui alt avocat pe care îl veți recomanda Dv. din cei care se pot ocupa mai bine cu asemenea afaceri, având acordată această facultate prin procura trimisă.

5. După cererea lui Crăciun Păunescu, tatăl d-rei institutoare, care a fost la Dv. zilele, vă amintesc rugămintea ei de a o ajuta. Neînregistrarea petiției ce a adresat Ministerului instrucțiunii publice, s-a însărcinat Dl. Celarianu, funcționar de acolo, ca să vi le trimită.

6. Relativ la contractul de executare, nu știu dacă este gata și când voi putea veni acolo. Vă salut cu stimă, Al. Constantinescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 77, filele 7-8].

[14]

8 iulie 1890, Caracal

Respectabile,

Azi mă înapoi de la Rusănești unde am stat două zile. Acolo am găsit locuitorii agitați puși în mișcare de a se opune la lăsarea posesiunii celor 40 de pogoane. Cu toată executarea făcută de către primar a hotărârii Judecătorului de ocol. Din partea primarului văd ca întotdeauna indiferență și din câte am sondat, subprefectul căruia i-ați scris, ori nu a voit să vă înțeleagă, ori că nu i-ați explicat în detaliu, căci nu i-a vorbit nimic despre concursul ce necesită din partea-i la executarea hotărârii, ci despre movile care se află în ființă. La înapoierea mea aici, am găsit la biroul portăreilor vreo 7-8 din locuitori, care veniseră să depună spre executare decizia Curții din Craiova, luată de ei vis -a- vis de răposaii Nicolin și Cănuț Jianu și prin care se ordonă ca pământul destinat lor să li se determine după actul unui inginer delgat de Comitetul Permanent.[...] În fine, vă voi ține în curentul acestor nefericite afaceri.

Vă salut. Al . Constantinescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 77, filele 9-10].

---

[15]

Caracal, 28 Iulie 1890, la Ems

Respectabile,

1. Zece zile am stat și eu la Jieni pentru a aduna și pune în șire recolta de grâu. De abia ieri, vineri, am terminat și la înapoiere am găsit scrisoarea Dv. din 22 curent. Acum trebuie să reglez începerea treierii și rezultatul vi-l voi comunica.

2. În privința pogoanelor de la Rusănești măcar că formalitatea punerii Dv. în posesiune este ca și terminată. Însă recolta și a acestui an, ca și a celor doi ani trecuți, s-a ridicat de locuitori noaptea de pe câmpuri fără a da dijmă. Precum vedeți locuitorii sunt cu totul îndârjiți și nimic nu-i poate aduce la respect. Acum când trebuie să intru în posesiune și să tratez asupra condițiilor învoielilor agricole, pentru exploatarea pe viitor a moșiei ce mi-ați arendat. Vedeți foarte bine că este imprudent din partea-mi de a mai avea afacerea aceasta în contra lor. Deci, pentru a nu rămâne cu ei în răi termeni și a evita o nenorocire pornită din partea urei ce pot să-mi poarte, este bine ca afacerea s-o dăm unui amic al nostru, de exemplu lui Marineanu, căruia îi veți scrie spre a o primi înțelegându-se cu mine.

3. Decizia ce ei au obținut contra autorilor Dv. relativ la semnele delimitării pământului cedat lor și pe care ei o au depusă spre executare la portărei. Cred că va trebui atacați cu recurs și în această privință vă rog a vă adresa lui Marineanu sau lui Mihalache. Acum nu i-am putut consulta, ei lipsind din oraș și eu mâine, Duminică, va trebui să merg la Jieni, unde voi sta mai multe zile.

4. La întoarcere voi da lui Marineanu lei 400 ca să-i trimită lui Rusu și a-i cere hotărnicie, care trebuie depusă de urgență spre a se putea rezolva până în primăvară, când se pot lua cu siguranță în posesie și acele 40-50 de pogoane usurăpate căci locuitorii se opun a le lăsa.

5. Pentru reparațiile de la Fălcoiu ne-a promis Dl. Marineanu arhitect de a trimite lucrători și material zilele acestea.

6. Iorgu Prejbeanu v-a scris minciuni, nici n-a călcat cu piciorul la Jieni.

Urându-vă petrecere bună și sănătate, vă salut cu stimă,

Al. Constantinescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 77, filele 11-12].

[16]

Caracal, 18 august 1890

Respectabile,

1. Afacerea secerișului, dijmuitului și treieratului grâului de la Jieni, mă ține ocupat de la începutul lui Iulie. Logofătul Radu, fiind rău bolnav până acum 7-8 zile, a trebuit ca toate aceste lucrări să le conduc eu. Pe de altă parte, cum în toamna acestui an va trebui să prepar arăturile și semănăturile pentru anul viitor și cum n-am găsit nici un pogon de ogor, căci Dl. Stefanidi mi-a lăsat toată moșia miriște am așteptat până la 1 august că doară va ploua, dar văzând că seceta continuă și sunt amenințat a rămâne fără semănături, a trebuit să suspend treierișul –și pe această secetă pământul fiind foarte uscat am început de a face ogor, iar de luni 20 august încep treieratul. Dacă prețurile actuale se vor menține, oferta v-o voi comunica telegrafic - spre a vă pronunța. Relativ la vânzare, cred că o să pun același interes ca și pentru grâul meu, căci după trei ani de muncă, în care interval am anticipat și anticipez bani pentru exploatare, am sacrificat o parte din interesele meseriei mele, am îndurat o pagubă deja plătită de 600-700 lei și poate încă din rămășițele datorate de locuitori, care sunt tot în sarcina mea a le lichida. După toate acestea aș avea dreptul la o despăgubire și această despăgubire nu s-ar putea realiza decât cu vânzarea cu preț favorabil a grâului, deoarece la porumb nu este nici o speranță, fiind distrus de secetă.

2. Pentru reparațiile de la Fălcoiu, Dl. Voinorovschi a tratat cu Dl. Marineanu. Din cauza însă a aglomerației lucrărilor ce are contractul de aici, nu a început încă lucrarea. După cum mi-a deslușit este o lucrare de 4-5 zile și mortarul având a-l face cu var hidraulic și ciment, întârzierea nu vatămă nimic, cu toate că în 7-8 zile a decis sigur începerea lucrării.

3. Fiindcă, precum v-am arătat, în tot timpul mă găsesc la Jieni și numai la săptămână vin ca să-mi văd casa și familia, vă rog să mă iertați dacă nu voi putea executa celelalte sarcini ce-mi dați.

4. Am fost și sunt foarte necăjită, fiind și eu foarte bolnav, atâtea lucrări m-au reținut de a mă fi dus și eu undeva la băi. Frate-meu a trebuit să stea la Fălcoiu și la Jieni. N-am avut pe cine însărcina.

5. Mă scuzați dacă-mi permit a vă face următoarea propunere: fiindcă anul acesta- adică pe iarnă- nu voiesc a face vreo speculă sau negoț de cereale- și am la dispoziție bani, vă rog binevoii a-mi arăta dacă vă convine ca toate arenzile ce vă datorez pentru Fălcoiu moșie și pădure și restul pentru Jieni de azi și până la Sf. Gheorghe inclusiv să vi le anticipez reținând procentele cuvenite până la termenul fiecărei rate- și în acest caz unde să vă trimit banii : la București domnului Ștefan Jianu, ori în altă parte?

6. Aici n-avem alte noutăți decât că Dl. Jianu Iorgu, fiul d-lui Apostol să însoară cu o domnișoară a D-lui major Tudorache. Primiți vă rog împreună cu nășica asigurarea osebitei stime și considerațiuni,

Al. Constantinescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 77, filele 13-14].

[17]

Caracal, 1 septembrie 1890

Respectabile,

Grăbesc a răspunde stimatei Dv. epistole.

1. Prin Dl. Nanu, am numărat deja D-lui Rusu suma de lei 400, luând chitanță.
  2. Afacerea cu pământul de la Jieni s-a luat de Dl. Marineanu care este în curentul ei- împreună cu Mihalache se vor ocupa și în curând vă va comunica demersurile luate.
  3. La Jieni s-a terminat treieratul. Grâul de dijmă nu s-a ciuruit încă spre a se fi măsurat și cunoaște produsul. Vineri am plecat de acolo și mâine duminică mă duc a vedea ce s-a mai lucrat. Cu Țucato [?] încă n-am terminat, voi încerca dacă pot a obține un preț mai bun de la alți cumpărători și de va fi posibil pentru ambele calități.
  4. La Fălcoiu s-a început reparația-întărirea- picioarelor pătului cu cărămidă de primă calitate și var idraulic. Dl. Marineanu garantează soliditatea și sigur de lucrările sale nu avem a ne teme.
  5. Cicoana Zinca s-a sfârșit săptămâna trecută.
- Altele nemaivând, vă salut cu stimă, Al. Constantinescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 77, filele 15-16].

[18]

13 septembrie 1890

Respectabile,

Ocupat acum mai mult ca în timpul vacanței cu facerea semănăturilor la Rusănești, unde sunt aproape în permanență, nu m-am aflat aici la primirea scrisoarei și telegramei Dv. La sosirea-mi luând cunoștință, [mă] grăbesc a vă răspunde, comunicându-vă următoarele:

1. Neavând alți amatori pentru grâul de la Rusănești am terminat cu Dl. Țucatos [?] pentru grâul din pogoane și duminică l-am și pornit, mai rămânând o mică cantitate pe care o voi porni-o săptămâna aceasta.
2. Pentru grâul de dijmă sunt în tratațiuni- mi s-ar oferi 72 lei corabia, dacă n-ar avea mălură, care-l depreciază - fiind curățel aș putea spera la un preț bun. Totuși voi încerca, voi spera a obține până la 75 lei.
3. La Fălcoiu se lucrează, timpul fiind foarte favorabil- călduri ca în iulie, lucrarea va ieși bună și solidă.
4. Mă scuzați dacă nu pot îndeplini toate însărcinările ce-mi dați, fiindcă precum

v-am scris în timpul de față lipsesc mai tot timpul [...]. Terminând semănăturile, mă voi ocupa de toate câte mi-ați scris.

5. În afacerea cu prigonirea de la Jieni, am consultat pe Mihalache și Marineanu și de acord am găsit că nu puteți merge în recurs contra deciziei Curții din Craiova, deoarece n-ați figurat la această instanță ca parte din cauză, dar vă este deschisă calea contestației la executarea ei – după ce se va efectua de către portărei- pentru motivele ei, efectele acestei decizii nu pot fi opuse Dv. întru-cât ca proprietar al moșiei n-ați fost citat în judecată. Deci, trebuie a aștepta efectuarea executării, până când- eu cred că va trebui să se execute Curtea Judecătorei Corabia, ca [în] chipul acesta să forțăm pe locuitori de a lăsa posesiunea, sau pentru a stăruii pentru executarea deciziei, după care să vi să poată deschide calea contestației. Prin urmare însărcinați pe Dl. Marineanu să se ocupe serios de această afacere- și cât mai curând. Eu precum știți fiind pus într-o poziție atât de critică de a lucra pe față ca mandatar al Dv. contra locuitorilor, am apoi și interesul ca și Dv. de a avea în posesie acele 30-40 de pogoane neuzurpate. Și fiindcă Dl. Inginer și-a luat plata, n-ar fi rău să grăbească depunerea hotărniciei. Măine, Vineri, plec iar pentru Rusănești de unde mă voi întoarce Duminică. Vă salut cu stimă,

Al. Constantinescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 77, filele 17-18].

[19]

26 septembrie 1890, Caracal

Respectabile,

Grăbesc a satisface cererea Dv. din telegrama primită ieri:

1. La Rusănești am terminat predarea grâului din pogoane. Grâul de dijămă l-am vândut D-lui Țucatu cu lei 74 predat [la] Corabia. Am regulat pornirea și până la finele lunii sper a face lichidarea.

2. În privința locului de Conac, nu voi putea termina definitiv până când nu se va confirma hotărnicia moșiei, căci nu putem determina în acest moment limitele pământului ce va trebui să dăm în schimb. De aceea trebuie grăbită depunerea și judecarea hotărniciei care ne interesează chiar pentru prigonirea cu cele 40 de pogoane.

3. Comisia de recensământ pentru viitor va înscris la Fălcoi cu venit mai mare decât arenda, luând ca bază venitul D-lui Zuță [Amzuț Jianu]. Până la 1 Noiembrie trebuie făcută contestația la Comisia de apel și a mă autoriza printr-o procură spre a vă reprezenta înaintea comisiei. Cred că ajungând cât mai curând în țară veți binevoi a face contestațiile la Comisia de apel și a mă autoriza printr-o procură spre a vă reprezenta înaintea Comisiei. Astfel voi fi impus fără drept la plata unei sume mai mult decât aceea ce se cuvine după contract. Binevoiți a primi asigurarea osebitei stime și considerațiuni, devotat,

Al. Constantinescu

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 77, filele 19-20].

---

[20]

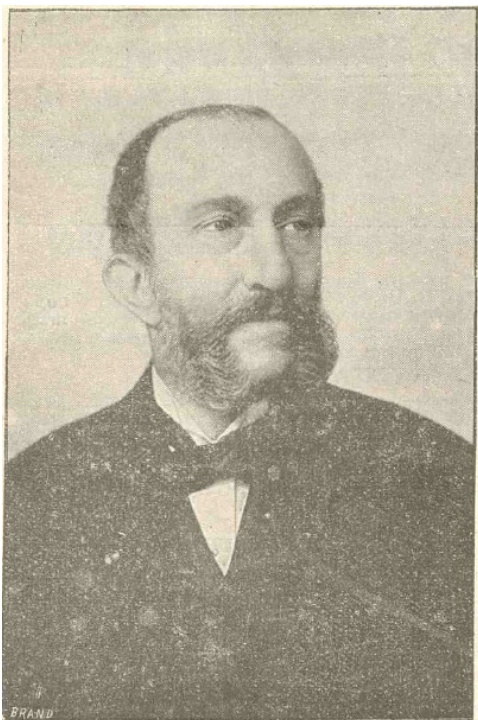
26 noiembrie 1899, Craiova

Respectabile,

Grăbesc a vă comunica următoarele:

1. Curtea a admis contestația boierului Șerban, suspendând executarea deciziei cât privește stabilirea semnelor de hotar între Grojdibodu și Potelu.

2. Relativ la procesul de la 3 decembrie cu Potopinu statului, D-nu Betolian mi-a spus să vă comunic că atât D-sa cât și avocații statului din Craiova fiind ocupați cu alte

D-I C. POROINEANU

afaceri, au aranjat ca să amâne procesul. Deci veți binevoi a comunica D-lui Vulturescu avocatul Creditului această dispozițiune ca să nu se mai deranjeze a pleca la Craiova. Cât privește chestiunea cu care m-a însărcinat Dl. Crătunescu: Deci adică, de la 1860 când s-a luat de tribunal măsura preparatorie de a se face cercetarea la fața locului cu Jupâneasa și până la 1892 ianuarie când avocatul statului a cerut redeschiderea acestui proces, veți binevoi a-i comunica că observând dosarul 442/847, am găsit că până la 1868 judecătoria a avut acest proces regulat, înscris pe condica de sorociri și continuu s-a amânat pe motive că supleantul delegat n-a depus rezultatul cercetării, existând pentru aceasta în dosar Jurnalele judecătoriei la fiecare audiență. Observația- studierea – actelor de către Dl. Betolian. Fiind ocupat mi-a spus că va trebui să o facă înainte de termenul ce se va fixa la 3 [...], când o să mă duc la Craiova. Până atunci vom vedea.

Cu stimă, Al. Constantinescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 77, filele 21-22].

[21]

Jieni, 20 Mai 1900

Respectabile,

Ne pare foarte rău că boala nășichii nu se ameliorează cu toată schimbarea de aer [1]. Să sperăm însă că cu îngrijire și ajutorul lui Dumnezeu să se facă cât de curând bine spre a curma supărările Dv.

1. Am văzut cele ce-mi scrieți despre recursul de la casație. Nu știi pe ce se mai

poate corupe în țara aceasta, căci jurisprudențele casației, mai cu seamă, n-au nici o stabilitate. Eu de când cu afacerile personale ce am avut acolo, în care mă bazam tocmai pe jurisprudența casației, văzând că a revenit în afacerile mele, nu mai am absolut nici un respect și încredere în judecata casației poreclită Înalta Curte. Din câte pot aprecia, respingerea recursului Dv., casarea hotărârii curții și perimarea acțiunii Jienilor relativ la hotărnicia moșiei Fălcoiu nu are nici o influență în veci asupra procesului de la 9 iunie. Într-acest proces de la 9 iunie, Curtea Craiova are a judeca cererea statului de a se hotărnicii moșia Potopinului și cum statul este reclamant, lui îi incumbă o probă hotarele. Noi ne găsim în posesiune și înțelegem a exercita neclintita veche posesie. Relativ- există relația explicativă a D-lui Inginer al Creditului, notele nule și copiile ce vi s-au trimis de la curte. Toate acestea cred că le-a studiat dl. Corbescu. Domnia sa este un maestru în asemenea materii. Deci D-sa va avea nevoie să se consulte și cu dl. Betolian, va binevoi a decide. Păreră mea este că această afacere în mâinile acestor doi maeștri, nu se pot compromite și să nu aveți nici o teamă [*scrisoarea se întrerupe*].

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, Dosar 77, filele 23-24].

Note:

1. Este vorba de sora lui Constantin Poroineanu, Eufrosina care va înceta din viață la 15 februarie 1902.

[22]

Eufrosina Poroineanu, tablou de Costin Petrescu.

7 ianuarie 1904

Respectabile,

Nici mâine, vineri, 8 curent nu voi putea răspunde invitației D-lui Brătianu, urmând ca la consfătuire să asiste cel puțin și Mihalache. El a scris Domnului Brătianu, cerând să se acorde amânarea după 12 curent, căci până atunci va trebui să lipsească în județ, unde Ruso se găsește lucrând relativ la alegeri.

Cu stimă, Al. Constantinescu.

[Arhivele Naționale, Fond Poroineanu, dosar nr. 77, fila 26.]

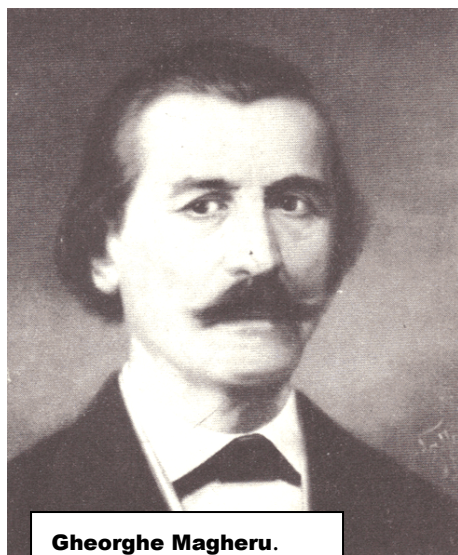
Orașele și târgurile din Oltenia în revoluția de la 1848

Paul-Emanoil Barbu

Statisticile de la începutul deceniului al patrulea al secolului al XIX-lea menționează în Oltenia existența a cinci orașe, toate reședințe de județ: Craiova, reședința Doljului; Râmnic pe Olt, reședința Vâlciei; Tg. Jiu, reședința Gorjului; Caracal, reședința Romanașilor și Cerneți, reședința Mehedinților [1]. Pe lângă aceste orașe, Descrierea statistică a Pricipatului Valahiei alcătuită în cadrul detașamentului geodezic rus, alcătuită în anii 1831-1834, înregistra și nouă târguri: Baia de Aramă, Brădiceni, Cărbunești (Gorj), Horezu, Drăgășani, Ocnele Mari (Vâlcea), Calafat, Țânțăreni (Dolj) și Balș (Romanași). Statistica lui Fonton de Verrayon din 1832 și cea din 1838 indică însă existența în Oltenia numai a patru târguri: Baia de Aramă, Drăgășani, Horezu și Ocnele Mari [2]. Acestor târguri, mai trebuiesc adăugate Strehaia și Cleanov din Mehedinți.

În 1836, pe harta provinciei din dreapta Oltului a mai apărut un nou oraș, Severinul, adică Tr. Severin de mai târziu, format din negustori și meseriași din Cerneți, din târgurile Baia de Aramă, Strehaia și Cleanov, alături de care s-au stabilit locuitori din satele învecinate [3]. Din 1841, Severinul va deveni reședința Mehedinților [4].

Încadrarea acestor localități în rândul orașelor și târgurilor s-a făcut avându-se în vedere importanța lor politico-administrativă, economică, culturală, judecătorească și militară, aceste centre urbane fiind situate la intersecția unor importante drumuri comerciale. Localitățile urbane din Oltenia, ca și cele de pe întreg teritoriul românesc, se aflau în plin proces de transformare, pentru a deveni tot mai accentuat centre de producție și de schimb, dar acestea nu se desprinseseră complet de agricultură, deoarece meșteșurile, industria și comerțul nu absorbiseră încă întreaga forță de muncă disponibilă și, în consecință, o bună parte a locuitorilor din orașe și târguri practicau și/sau numai îndeletniciri agricole. În orașele noastre, nu se derula o viață urbană precum în cele din Europa Occidentală sau din alte părți ale continentului, având un specific aparte, pentru că s-au format și evoluat în alte condiții. Ele își modificau profilul, pe măsura modernizării societății românești.

Gheorghe Magheru.

Craiova era cel mai important centru politico-administrativ, economic și cultural al provinciei de la vest de Olt și al doilea oraș al Țării Românești, după București. În 1832, se recensau aici 11.056 suflete, constituite în 2.211 familii, care locuiau în 2.094 case, pe lângă acestea mai existând 137 case nelocuite [5]. Peste

trei ani, în 1835, în Caracal se înscriau 4.815 locuitori, în Cerneți, 2.945, în Tg. Jiu, 2.275 [6], iar în Râmnic, considerat prin poziția geografică, ca unul „dintre orașele cele mai frumoase” ale Țării Românești [7], 651 gospodării, ceea ce însemna o populație de circa 3.255 locuitori [8].

Populația orașelor și târgurilor era alcătuită din locuitori aparținând mai multor categorii sociale: boieri, arendași, funcționari, profesori, învățători, lucrători și țărani, negustori, meseriași și proprietari de manufacturi și de alte obiective economice, ultimele trei categorii reprezentând elemente ale burgheziei în formare, înregistrate în statisticile vremii sub numele de patentari. În 1831, se înregistrau în orașele și târgurile Olteniei 2.359 patentari, al căror număr ajungea în 1835 la 2.515. Efectivul lor, ca și al lucrătorilor creștea pe măsura dezvoltării meșteșugurilor, industriei și comerțului, concomitent cu pătrunderea relațiilor capitaliste în agricultură. Dacă în 1831, se înregistrau în orașele și târgurile acestei provincii 2.359 patentari [9], numărul acestora ajungea în 1835 la 2.515 [10]. Organizați în cinci clase, patentarii se integrau în 62 de meserii și ramuri comerciale, din domeniile alimentar, textil și îmbrăcăminte, pielărie și încălțăminte, construcții și prelucrarea lemnului, prelucrarea metalelor etc.

Majoritatea locuitorilor din orașele Olteniei, ca și din celelate centre urbane ale țării, alături de cei din mediul rural, au fost receptivi față de idealurile revoluției de la 1848, datorită ideilor reformatoare înscrise în documentele sale programatice. Deși revoluția s-a desfășurat separat în fiecare dintre teritoriile românești, în baza unui program propriu, aceasta a avut un profund caracter unitar, deoarece toate ideile programatice au fost orientate spre realizarea aceluiași țel, unul comun tuturor românilor: formarea unui stat național, democratic, modern și independent, în care servituțile feudale să fie înlăturate, iar structurile social-economice și politice să evolueze în consens cu mersul ascendent al societății românești pe calea capitalismului.

Revoluția română de la 1848 – parte integrantă a procesului revoluționar european – s-a declanșat în martie 1848 și a durat până în august 1849. Obiectivele revoluției au fost formulate într-o serie de documente programatice – Programul revoluționar și Proclamația de la Craiova, intitulată *Românii din Principatele Moldavia și România* (martie 1848), *Petițiunea-proclamațiune* (28 martie/8 aprilie 1848, Iași), *Prințișile noastre pentru reformarea patriei* (12/24 mai 1848, Brașov), *Dorințele Partidei Naționale în Moldova* (aug. 1848, Cernăuți), *Punturile națiunii române transilvane* (3/15-9/21 mai 1848, Blaj), *Petițiunea neamului românesc din Banat, Crișana și Maramureș* (3/15-9/21 mai 1848, Pesta), *Proclamația de la Islaz* (9/21 iun. 1848) și altele – toate subsumate programului general de regenerare social-economică și națională a poporului român.

Revoluția de la 1848 a fost precedată de o „revoluție în spirite”. În procesul pregătirii declanșării acesteia în Țara Românească un rol important i-a revenit societății revoluționare secrete „Frăția” cu sediul în București. În preziua revoluției, „Frăția” cuprindea „pe toți tinerii de reforme” [11]. În afara capilor revoluției, precum N. Bălcescu,

I. Ghica, frații Ion și Dimitrie C. Brătianu, I. Heliade Rădulescu și alții, în societatea secretă „Frăția” intrau și revoluționari care acționau în Oltenia, precum ofițerii Chr. Tell și N. Pleșoianu, Gh. Magheru, ocârmuitor de Romanași, Ion Maiorescu, director la Colegiul din Craiova și inspector școlar în cele cinci județe oltene, Nica Barbu Locusteanu, subocârmuitor etc. La Craiova, activa o societate literară, care, în realitatea era o secție a societății secrete „Frăția”, al cărei mentor era Ioan Maiorescu.

Societatea din Cetatea Băniei a elaborat primele două documente programatice ale revoluției, pe care le-am amintit deja. Programul revoluționar de la Craiova a fost dedicat revoluției din Crișana, Maramureș, Transilvania și Banat, înscriind obiective urmărite în aceste provincii românești, iar Proclamația revoluționară, locuitorilor din Țara Românească, care a fost numită România, și celor din Moldova. Deși era conceput pentru revoluția din provinciile românești de peste Carpați, Programul de la Craiova avea în vedere și unirea tuturor românilor într-un singur stat național, unitar, democratic și independent, sub numele de România. Ideile exprimate în cele două documente programatice concepute în Cetatea Băniei se regăsesc și în celelalte programe ale revoluției române.

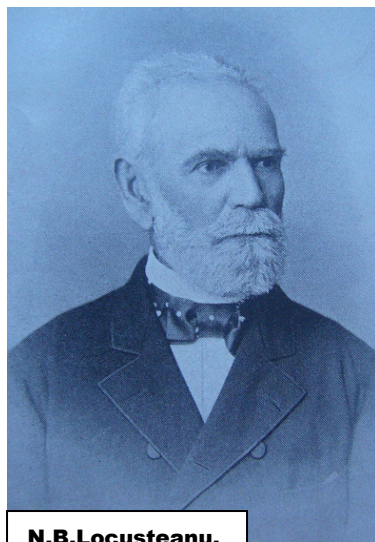
Ioan Maiorescu.

extins apoi în Transilvania și Țara Românească.

Pentru revoluția de la sud de Carpați, a fost elaborat un program, al cărui conținut a fost sintetizat în Proclamația de la Islaz, având 22 de articole, care se refereau la adoptarea unor reforme cerute de popor, în general, ca și de burghezia și nobilimea liberală, exprimând calea în care era concepută transformarea societății, în concordanță cu necesitățile de abolire a societății feudale și de formare a celei capitaliste în Țara Românească. Între prevederile proclamației revoluționare se aflau: independența administrativă și legislativă a țării și neamestecul niciunei puteri din afară în treburile sale interne, impozite proporționale cu

Tot de la Craiova a pornit și un memoriu referitor la unirea tuturor provinciilor românești într-un singur stat, sub numele de Daco-România, pe care Ioan Maiorescu i l-a prezentat domnitorului Gh. Bibescu, înainte de declanșarea revoluției în Țara Românească.

Odată declanșată la Paris în februarie 1848, flacăra revoluției europene au cuprins aproape întregul continent. În Țările Române, aceasta a izbucnit mai întâi în Moldova și s-a

N.B. Locusteanu.

averea, egalitate în fața legii, adunare obșească alească de către toate categoriile și clasele sociale, domn ales pe cinci ani din rândul tuturor cetățenilor, ceea ce echivala cu un președinte de republică, gardă națională, desființarea cenzurii, a pedepsei cu bătaia și cu moartea și, ca una din cele mai radicale reforme, emanciparea și împrumutarea țărârmii clăcașe, cuprinsă în articolul al 13-lea [12].

Fiind declanșată, în ziua de 9/21 iunie 1848, din Romanați, de la Islaz, revoluția a

Popa Șapcă.

cuprins repede întreaga Țară Românească. La Islaz, în fața unei mulțimi entuziaste, alcătuite din săteni, târgoveți, lucrători, calfe, ucenici, soldați din formațiunile militare atrase în revoluție s-a citit proclamația revoluționară, pe care participanții au jurat s-o apere chiar cu viața, atât împotriva dușmanilor interni, cât și a celor externi, și s-a ales primul guvern revoluționar, cunoscut sub numele de guvernul provizoriu de la Islaz, alcătuit din preotul Radu Șapcă, Șt. Golescu, I. H. Rădulescu, Chr. Tell, N. Pleșoianu. Deși Gh. Magheru nu se afla de față, acesta a fost considerat ca membru al acestui guvern. Pentru popor, proclamația reprezenta o adevărată „constituție” și a intrat în istorie cu această denumire.

Însoțită de membrii guvernului provizoriu, adunarea insurecțională de la Islaz a pornit un marș spre Craiova, pentru a ridica întreaga provincie de la vest de Olt, așa cum procedase și Tudor Vladimirescu cu oastea sa în 1821. În seara zilei de 10/22 iunie, tabăra revoluționară s-a oprit la Crușov, sat aflat la o poștă de Caracal, pentru popasul de noapte. Pe la ora 22, în tabără a sosit Gh. Magheru pentru a discuta cu membrii guvernului provizoriu modalitatea derulării evenimentelor și în celelalte părți ale Olteniei. Petrecându-și toată noaptea în tabără, el s-a înțeles cu ceilalți conducători ai revoluției în privința mai multor acțiuni și în zori a pornit spre reședința Romanașilor [13]. La scurt timp, l-a urmat și guvernul de la Islaz, după ce a trimis orășenilor caracaleni proclamația revoluționară, însoțită de o scrisoare, prin care îi invita să se alăture revoluției care pornise din Romanați pentru a „regenera patria noastră” [14]. Prin toate satele pe care le străbătea, tabăra revoluționară își sporea rândurile cu trudituri ai pământului, înarmați cu „coase și unelte plugărești”, iar pe turlile bisericilor flutura tricolorul [15], simbol al redșteptării naționale.

Ion Arcescu.

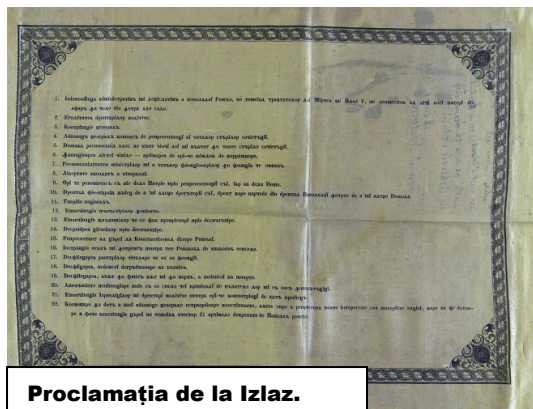

La 11/23 iunie, revoluționarii se aflau la porțile orașului Caracal, unde li s-a rezervat o primire triumfală, în nesfârșite și entuziaste strigăte și aclamații de: *Să trăiască libertatea! Să trăiască constituția!* [16] Au fost întâmpinați de numeroase grupuri de țărani, înarmați cu coase și topoare, aduși din împrejurimi, precum și de orășeni, în fruntea cărora se aflau Gh. Magheru, ocârmuitorul județului, funcționarii publici și cei 250 dorobanți ai județului. Miile de oameni purtau stindardul național. Soția și fiica lui Magheru, ca și soția secretarului ocârmuirii Ioan Arcescu, erau și ele prezente. Alexandrina Magheru, fiica ocârmuitorului, a împărțit membrilor guvernului eșarfe tricolore „*brodate de mâinile ei*” și l-a împodobit cu cocarde naționale. Totodată, Alexandrina Magheru a rostit un discurs emoționant, exprimând caldă simpatie și adeziunea mulțimii față de mișcarea reformatoare. Revoluționarii au intrat apoi în oraș în sunetul muzicii și al clopotelor bisericilor. Copiii veneau cu ramuri verzi la membrii guvernului provizoriu și le intonau imnuri de slavă, cetățenii erau îmbrăcați în haine de sărbătoare, orașul lor era împodobit sărbătorește, iar tricolorul, , era arborat pe clădirile instituțiilor publice și pe turlele bisericilor [17].

Stând în Caracal, pe 11/23 iunie, guvernul de la Islaz a început să se manifeste ca autoritate de stat a noului regim. Astfel, a numit pe Ioan Arcescu ocârmuitor, în locul lui Gh. Magheru, considerat și el membru al său, urmând să-i însoțească pe ceilalți capi ai revoluției în marșul triumfal din Oltenia. De asemenea, Chr. Tell a fost înaintat la gradul de general, N. Pleșoianu la cel de maior, Serurie și Zalic la cel de căpitan, iar mai

mulți soldați au primit grade inferioare.

Pe 12/24 iunie, tabăra revoluționară, ale cărei rânduri au sporit cu orășeni caracaleni și cu dorobanții județului Romanași aflați sub comanda lui Gh. Magheru, a plecat spre Craiova, pe traseu alăturându-i-se și alți locuitori. Făcând popasul de amiază la Albota, în apropiere de Leu, a fost întâmpinată de Nică Barbu Locusteanu, în fruntea mai multor sute de țărani, înarmați cu lănci și coase, punându-

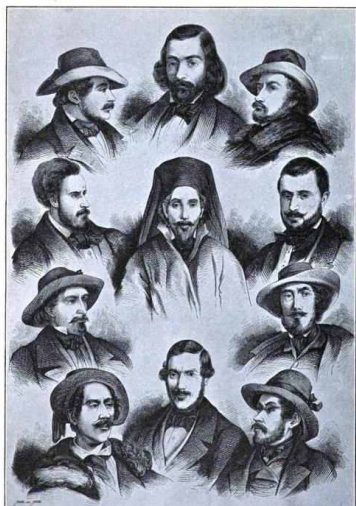

Proclamația de la Islaz.

se împreună în serviciul revoluției, hotărâți să-și dea viața pentru triumful ideilor revoluționare [18]. Continuând marșul triumfal spre Craiova, tabăra revoluționară a făcut popasul de noapte lângă satul Coșoveni, la 9 km de oraș. În timpul nopții, craiovenii au luat contact cu membrii guvernului provizoriu, pe care i-au felicitat [19]. De asemenea, aceștia au primit o scrisoare de la Ioan Maiorescu, prin care le vestea că revoluția cuprinsese și capitala țării și-i asigura că erau așteptați în Cetatea Băniei atât de tineret, cât și de publicul larg [20].

În pofida acțiunii contrarevoluționare a lui Iancu Bibescu, fratele domnitorului Gh.

(După o gravură germană contemporană) — Din Biblioteca Academiei Române. — „IBR” Vol. 2, pag. 103.
FRUNTAȘII REVOLUȚIUNII DIN ȚERA-ROMĂNEASCĂ LA 1848.
IOAN ELIADE-RĂDULESCU   C. A. ROBERTI   NICOLAE GOLESCU
IOAN C. HELIADU   IOHANN ANAGHOVANU   DIMITRIE BRĂTIANU
G. MAGHERU   S. VOINICU   ȘTEFAN GOLESCU
C. ANDRITA   C. BOLLÉAC

Bibescu, și a maiorului Șt. Vlădoianu, care urmăreau să împiedice intrarea revoluționarilor în cel mai însemnat oraș al Olteniei, în ziua de 13/25 iunie, tabăra revoluționară a intrat în mod triumfal în Craiova, datorită intervenției lui Ioan Maiorescu și a lui Boicea Radian, care i-au mobilizat pe profesori și funcționari, pe calfe, mici meseriași și negustori, înlăturând pericolul elementelor contrarevoluționare.

În Memoriile sale, N. Pleșoianu notează: „*Tot drumul era plin de orășeni ieșiți călări și în trăsură înaintea noastră ; în margine era tot clerul și câmpul plin de orășeni ; la barieră aștepta municipalitatea cu pâine și sare însoțită de toți funcționarii publici și o gardă națională din tinerețe în urale, strigări de să trăiască constituția și altele ; nu se poate descrie. Pe mâini, ridicau pe membrii guvernului. De aici, după o pauză de o oră, pornirăm în mână Tell, Magheru și*

Pleșoianu călări pe lângă trupe și Golescu și Heliade în trăsură. Cred că nu va fi avut în capitala României Mici o zi de sărbătoare așa de mare : ulițele pline de lume, ferestrele înșesate, de unde buchete curgeau în abundență, strigări să trăiască România și constituția ei se urcau până la cer” [21]. Merită a fi reținută și o altă mărturie dintr-un document contemporan, în care se relevă că locuitorii Craiovei, de „*toată buna cugetare și frăția adevărată, a[u] primit cu toată cuvenita onoare pe membrii guvernului provizoriu împreună cu toți ceilalți ce alcătuiau tabăra*” [22].

Maria și Emilia Maiorescu, soția și, respectiv, fiica lui Ioan Maiorescu împărțeau revoluționarilor și mulțimii cocarde tricolore confecționate de ele. Din inițiativa lui Ioan Maiorescu, membrii guvernului provizoriu au fost conduși în clădirea colegiului, unde urma a se ține întrunirea solemnă. Proclamația de la Islaz, citită în sala de festivități de către Heliade Rădulescu notabilităților orașului, iar în fața colegiului de către profesorul Ioan Maiorescu, a fost primită cu un înflăcărat entuziasm. În ziua următoare, tot în fața școlii, s-a dat din nou glas constituției, de adăta aceasta de către Nică Locusteanu. Totodată, memorabila proclamație a fost afișată peste tot în oraș, citită și favorabil comentată de întreaga populație a Craiovei, cu excepția elementelor ostile noului regim.

Guvernul provizoriu a numit pe Constantin Romanescu secretar al său. De asemenea, a înaintat administrației județului Gorj programul revoluției și i-au dat instrucțiuni pentru aplicarea lui. Sprijinirea revoluției cu tot elanul de către populația Craiovei, a încurajat guvernul provizoriu să lanseze aici un manifest, prin care, în lumina art. 13 din programul revoluționar, se arăta că țărani erau degajați de îndatoririle lor către proprietarii și arendașii de moșii, adică de clacă și alte obligații înscrise în Regulamentul

organic.

În pofida acestei stări de fapt, un grup de boieri conservatori a pus la cale un complot, încercând arestarea guvernului provizoriu. Pericolul a fost înlăturat prin intervenția lui Gh. Magheu, ajutat de Nică Locusteranu, Iancu Obedeanu și alte elemente devotate cauzei revoluționare.

Revoluția era victorioasă și în Craiova. Vestea s-a răspândit repede și în celelalte județe ale Olteniei. Victoriile de la Islaz, Caracal și Craiova demonstau din capul locului atașamentul maselor rurale și urbane, al elementelor progresiste la ideile reformatoare ale veacului și hotărârea acestora de a sprijini cu tot elanul revoluția aflată în plină desfășurare.

Între timp, la 11/23 iunie, insurecția se declanșase și în București. Evenimente au impus plecarea guvernului de la Islaz spre Capitală, fără a mai continua marșul triumfal prin provincia de la vest de Olt, mai ales că unii dintre ei fuseseră aleși în noul guvern revoluționar, alcătuit din: I. Heliade Rădulescu, Șt. Golescu, Chr. Tell, Gh. Magheru, G. Scurtu, ca membrii ai prezidenței, N. Golescu, I. Câmpineanu, I. Voinescu II și C. N. Filipescu, ca șefi de departamente, iar C. A. Rosetti, N. Bălcescu, Al. G. Golescu și I. C. Brătianu, ca secretari de stat [23]. Plecarea guvernului provizoriu în după amiaza zilei de 15/27 iunie din Craiova a fost la fel de triumfală ca și sosirea.

Știrea despre evenimentele din București a produs în Craiova „o bucurie ce nu se poate descrie. Poporul, până aici nedreptățit, își vede visul cu ochii și veselia izbândeii acestei nu mai avu margini” [24]. Țara întreagă, după cum sublinia N. Golescu, și-a dobândit „în puține ceasuri și fără cea mai mică vărsare de sânge drepturi înecate de mai multe vremjuri, drepturi în care tot românul este născut” [25].

Revoluția de la 1848 în Țara Românească, proclamată în ziua de 9/21 iunie la Islaz, s-a extins cu o rapiditate uimitoare în întreaga Oltenie, ca și în restul țării. Până la sfârșitul lunii iunie toate satele, târgurile și orașele de aici erau cuprinse de flăcările revoluției. „În toată întinderea țării – remarca Aaron Florian – circulau proclamații tipărite ce cuprindeau puncturile noii constituții. Vasăzică toată țara era revoluționată” [26].

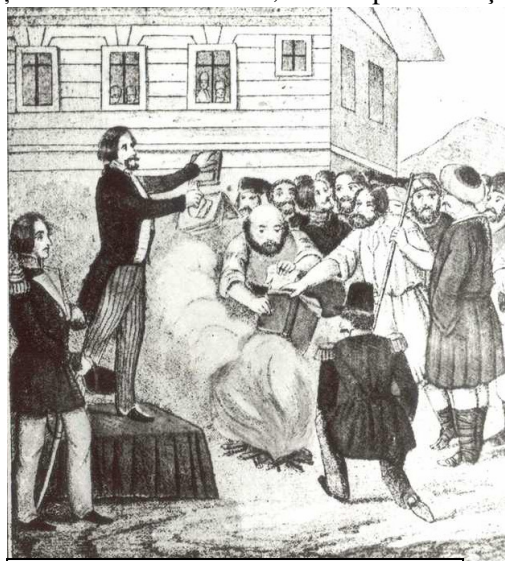
După Caracal și Craiova, și celelalte orașe ale Olteniei au sărbătorit în aceeași atmosferă entuziastă victoria revoluției. La 20 iunie/2 iulie, în Rm. Vâlcea, orașenii și țărani din satele vecine, având în frunte autoritățile orașenești și județene au celebrat ziua în care revoluția fusese victorioasă și în București, cu „toată solemnitatea ce merită pentru viitorul fericit în care a făcut să intrăm” [27]. O manifestare similară a avut loc în aceeași zi și la Tg. Jiu. În dimineața acelei zile, locuitorii orașului și ai satelor din împrejurimi, purtând stindarde tricolore, s-au adunat în piața orașului, unde au primit cu multă „bucurie obștească” explicarea articolelor din Proclamația de la Islaz. Pentru a-i asigura pe membrii guvernului revoluționar de atașamentul lor, aceștia au hotărât să trimită o delegație la București. Întrucât în acest județ nu se afla decât un singur exemplar al Proclamației de la Islaz, profesorul Gh. Călinescu de la Școala Normală din Tg. Jiu i-a solicitat Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice să-i trimită mai multe exemplare tipărite [28].

În timp ce la Rm. Vâlcea și Tg. Jiu se sărbătorea victoria revoluției, Sfatul orașului Craiova confecționa stindarde tricolore pentru a fi ridicate „pe turnurile cele mai înalte ale acestei capitale, drept triumf pentru primirea constituției de care se bucură azi tot românul” [29]. În același scop, s-au confecționat stindarde tricolore și la Rm. Vâlcea, ca și în celelalte localități urbane din provincia de la vest de Olt. Autoritățile revoluționare au acordat o atenție deosebită tricolorului, deoarece acesta constituia cel mai reprezentativ însemn de stat, exprimând aspirația spre independență, care avea menirea de a reprezenta un mijloc eficace pentru mobilizarea maselor [30].

Pentru a putea să transpună în viață punctele programatice, guvernul de la București a dispus alcătuirea corpului comisarilor de propagandă și a unui aparat administrativ, polițienesc, judecătoresc și militar devotat revoluției, fiind numiți în funcția de comisari și în posturi cheie oameni care erau atașați noilor idei reformatoare ale veacului. În toate orașele Olteniei s-au înființat cluburi revoluționare, unde aveau loc dezbateri asupra ideilor programatice, cu o largă participare a locuitorilor din diverse categorii sociale. În fruntea județelor oltene au fost numiți următorii administratori revoluționari: Aaron Florian la Dolj, N. B. Locusteanu la Romanași, N. Opran la Mehedinți, Costache la Vâlcea, Chr. Marghiloman la Gorj.

În aceste împrejurări, masele orășenești, alături de cele rurale, au răspuns imperativelor momentului. Astfel, locuitorii din orașe, târguri și sate s-au înrolat în garzile naționale care se constituiau, ca și în armata revoluționară condusă de generalul Gh. Magheru, cunoscută sub numele de Tabăra de la Râureni, alcătuită din formațiuni de dorobanți și panduri voluntari. Astfel, până la sfârșitul lunii iunie au luat ființă gărzile naționale în toate târgurile și orașele Olteniei [31], ca și în numeroase sate. Menirea lor era de a apăra ordinea internă. În anumite momente, când oștirea permanentă de la graniță s-a retras la București pentru manevre, gărzile naționale i-au luat locul, luând punctele și pichetele de graniță sub paza lor [32].

În ceea ce privește recrutările pentru Tabăra de la Râureni, acestea au continuat până în a doua jumătate a lunii septembrie, după ce Gh. Magheru a făcut, în a doua jumătate a lunii iulie 1848, un turneu prin Oltenia, fiind primit cu toată afecțiunea în Caracal, Craiova, Tg. Jiu și Tr. Severin, cu care prilej orășenii în frunte cu autoritățile și-au exprimat din nou atașamentul față de regimul revoluționar. Armata revoluționară de sub comanda generalului Gh. Magheru, cantonată la Râureni, în apropiere de Rm. Vâlcea, concentra circa 30.000 de panduri voluntari și dorobanți.

Arderea Regulamentului Organic.

Pe lângă dușmanii din interior, reprezentanți ai vechiului regim politic instituit de legiuirea regulamentară, care se vedeau în situația de a-și pierde privilegiile, revoluția română avea dușmani mult mai puternici în afară, fiind amenințată de cele trei mari imperii absolutiste și retrograde ale vremii : otoman, țarist și habsburgic. Sub presiunea Rusiei țariste, Poarta a trimis trupe militare pentru a reprimă revoluția în Țara Românească, cărora li se vor alătura apoi cele rusești. În acele din urmă, a intervenit cu forța armată și Austria în Transilvania.

În aceste împrejurări dramatice pentru regimul revoluționar din Țara Românească, locuitorii de la orașe, alături de cei de la sate, au organizat entuziaste manifestații populare, în cadrul cărora au depus din nou jurământul de Proclamația de la Islaz, exprimându-și hotărârea fermă de a-l apăra chiar cu prețul vieții, atât împotriva dușmanilor interni, cât și a celor externi. Una din cele mai impresionante acțiuni de acest gen s-a derulat în ziua de 8/20 septembrie în Craiova, considerantă de participanți „*una din acele serbări atât de solemne*” cum orașul „*n-a mai văzut de multe veacuri*”. Din inițiativa prof. Aaron Florian, administratorul județului Dolj, au fost prezenți în Cetatea Băniei circa 5000 oameni, în care se aflau locuitorii ai orașului și săteni din satele din jur, care purtau tricolorul. Au mers cu toții în târgul de afară, pe care l-au numit Câmpul libertății, unde a sosit și o companie de soldați. După ce Aaron Florian a dat glas deslușitor Constituției, participanții au jurat din nou „*că se vor bate cu toții până la moarte pentru nația românească*” [33]. De asemenea, au avut loc ample manifestări populare în prima jumătate a lunii septembrie, în care au fost incendiate exemplare ale Regulamentului organic și ale Arhondologiei, adică ale Condiții rangurilor boierești. După ce o asemenea acțiune a avut loc pe 6/18 septembrie mai întâi în București, pe 10/22 septembrie s-a desfășurat și în Craiova. După informațiile lui Eufrosin Poteca, și el participant la eveniment, aflăm că au participat, pe lângă orașeni, peste 10.000 de țărani, veniți din toate colțurile Olteniei. Manifestarea a fost organizată de Aaron Florian și maiorii N. Pleșoianu și N. Marghiloman. Au contribuit, de asemenea, și administratorii din celelalte județe oltene, printre care și Nică B. Locusteanu de la Romanași. Acțiunii revoluționare de la Craiova i s-a dat un caracter sărbătoresc de amploare. Adunați pe Câmpul Libertății, participanții – copii, tineri, vârstnici, cu stindarde tricolore în mâini scandau: „*Trăiască patria ! Trăiască libertatea !*” iar orchestra militară intona „*cântul victoriei*”, pe când România încătușată, întruchipată alegoric de eleva A. Dahlen, în vârstă de zece ani, își rupea „*lanțurile robiei*”. În fața mulțimii, au fost incendiate exemplare ale Regulamentului organic și diplome cu ranguri boierești, considerate simboluri ale regimului înlăturat de revoluție. S-a demonstrat din nou că exista o „*neștrămutată hotărâre a popoului de a muri sau a viva liber*” [34].

În timp ce pompierii lui Pavel Zăgănescu înfruntau pe Dealul Spirii armata otomană, pe 13/15 septembrie 1848, la Caracal se desfășura o acțiune similară celei din Craiova, organizată de Nică B. Locusteanu, ajutat de Gh. Pârșcoveanu, Dumitrache Ioan, Vasile Gheorghiad, Ioan Bunescu și alții. Adunați în târgul de afară, orașenii și sătenii

veniți din localitățile învecinate au dat foc Regulamentului organic, după ce Ioan Bunescu a slobozit pistolul în el. Actul arderii acestei legiuiri, semnat de participanți, a fost înaintat de Locusteanu Departamentului din Lăuntru. În aceeași zi, legiuirea regulamentară a fost mistuită de flăcări și la Tg. Jiu [35].

Deși masele țărănești și orășenești erau hotărâte să apere regimul revoluționar chiar cu prețul vieții, până în cele din urmă, armata revoluționară cantonată la Râureni a fost dizolvată, deoarece capii revoluției și-au dat seama că nu aveau forța militară necesară pentru a se opune armatelor străine de invazie.

Deși a fost reprimată prin intervenția brutală a armatelor străine, revoluția română de la 1848 reprezintă un eveniment crucial în istoria noastră, deoarece ideile ei au rodit din plin în deceniile următoare următoare, concretizându-se în Unirea Principatelor din 1859, care a dus la crearea statului național român, numit din 1862 România, în obținerea independenței de stat prin războiul din 1877-1878 și în realizarea Marii Uniri din 1918, când toate provinciile românești s-au adunat în granițele unuia și aceluiași stat, statul național unitar român.

Azi ne-ar trebui o generație ca cea de la 1848, formată din patrioți adevărați, hotărâți să se jefesască pentru progresul și bunăstarea nației lor, dar o asemenea generație – din păcate – nu știu dacă o să mai apară vreodată [36].

Note

1. Arhivele Naționale București, Diplomatie, nr. 147 (*Statistica lui Fonton de Verrayon* din 1832); *Microfilme Rusia*, rola 4, c. 395, 787, 806, 808, 810, 811 (*Descrierea statistică a Principatului Valehiei alcătuită în cadrul detașamentului geodezic rus, în anii 1831-1834*).
2. Arhivele Naționale București, Diplomatie, nr. 147; Ion Donat et G. Retwegan, La Valachie en 1838 (d'après d'une source statistique inedit), în *Revue roumaine d'histoire*, tom. IV, nr. 5, 1965, 9. 93.
3. Vezi: Constantin C. Giurescu, *Contribuțiuni la studiul originilor și dezvoltării burgheziei române până la 1848*, Bucurști, Edit. Științifică, 1972, p. 91; N. Chipurici, M. Măneanu, *Catalog de documente privind istoria orașului Tr. Severin, partea a II-a (1560-1900)*, Drobeta Tr. Severin, 1972, p. 6-9; Mihai Butnariu, *Istoria municipiului Drobeta Tr. Severin*, Edit. Prier, 1998, p. 85-96.
4. Arhivele Naționale București, *Vornicia din Lăuntru*, dos. 26441/18840, p. 42-43.
5. Arhivele Naționale Craiova, *Prefectura jud. Dolj*, dos. 21/1832, f. 24. *Statistica rusă din 1831-1834* înscrisa 11.303 locuitori (Arhivele Naționale București, *Microfilme Rusia*, rola 4, c. 787-796).
6. Gheorghe Platon, *Geneza revoluției române de la 188848. Introducere în studiul istoriei moderne a României*, Iași, Edit. Junimea, 1980, p. 122. *Statistica rusă din 1831-1834* înscrisa în Caracal 2.314 locuitori cu 624 case și în Cerneți, 1.500 locuitori cu 566 case (Arhivele Naționale București, *Microfilme Rusia*, rola 4, c. 806-819). O statistică din 1832 întocmită de Ocârmuirea de Romanași înregistra în Caracal 3.569 locuitori cu 666 case (Arhivele Naționale Slatina, *Prefectura jud. Romanași*, dos. 28/1832, f.7).
7. Arhivele Naționale București, *Microfilme Rusia*, rola 4, c. 809.
8. C. C. Giurescu, *Principatele Române la începutul sec. XIX. Constatări istorice, geografice, economice și statistice pe temeiul hărții ruse din 1835*, București, Edit. Științifică, 1954, p. 70.
9. Repartizați astfel: 1.378 în Dolj, 296 în Mehedinți, 293 în Vâlcea, 225 în omanași și 167 în Gorj (Vladimir Diculescu, *Bresle, negustori și meseriași în Țara Românească (1830-1848)*, București, Edit. Academiei, 1973, p. 107.
10. În Dolj erau 1.317 patentari, în Vâlcea 399, în Mehedinți 338, în Romanași 261 și în Gorj 200 (Ibidem, p. 100-107).

11. I. G. Bibicescu, *1848 în România*, București, 1898, p. 61.
12. *Anul 1848 în Principatele Române. Acte și documente, publicate cu ajutorul Comitetului pentru rădicarea unui monument lui I. C. Brătianu*, București, 1902, p. 490-501.
13. Cornelia Bodea, *1848 la români. O istorie în date și mărturii*, București, Edit. Științifică și enciclopedică, 1982, vol. I, p.543.
14. *Anul 1848*, tom. I, p. 506.
15. Elias Regnault, *Istoria politică și socială a Principatelor Dunărene*, tradusă de Ioan Fătu, partea a II-a, Iași, 1856, p. 459.
16. I. Ghica, *Amintiri din pribegia după 1848. Noue scrisori către V. Alecsandri*, București, 1889, p. 26.
17. N. Russo [Nică B. Locuteanu], *Încercare asupra dreptului public al românilor sau România și Turcia*, în *Conservatorul*, secția I, nr. 1, 1 nov. 1856, p. 98; J. Heliade Rădulescu, *Memoires sur l'histoire de la regeneration roumaine ou sur les eveniments de 1848 accomplis en Valachie*, Paris, 1851, p. 86.
18. N. B. Locusteanu, *Dupe exil*, vol. I, Craiova, 1898, p.422; I. Heliade Rădulescu, *Echilibru între antitezi sau spiritul și materia*, București, 1859-1869, p. 106.
19. Cornelia Bodea, *Curente și opinii în sânul emigranților de la 1848. I. Memoriile colonelului N. Pleșoianu*, în *Studia et acta Musei Nicolae Bălcescu*, 1970-1971, Bălcești pe Topolog, 1971, p. 414-415.
20. *Documente privind revoluția de la 1848 în Țările Române. B. Țara Românească*. Redactori responsabili: Maria Dogaru, Apostol Stan; colectivul de elaborare a volumului: Paul-Emanoil Barbu, Maria Dogaru, Beatrice Marinescu ș.a., București, Edit. Academiei, 1983, p. 17.
21. Cornelia Bodea, op. cit., în loc. cit., p. 414-415.
22. *Documente privind anul revoluționar 1848 în Țările Române. B. Țara Românească*, p.46-47.
23. *Anul 1848*, tom. I, p. 564.
24. I. G. Bibicescu, op. cit., p.84.
25. Arhivele Naționale Craiova, *Prefectura jud. Dolj*, dos. 35/1848, f. 11.
26. *Anul 1848*, tom. I, p. 561.
27. *Ibidem*, p. 684.
28. *Ibidem*, tom. II, p. 48; tom. VI, p. 9.
29. Arhivele Naționale Craiova, *Prefectura jud. Dolj*, dos. 82/1848, f. 7; registru 19/1848, poziția 3805.
30. Vezi Maria Dogaru, *Tricolorul românesc și cocardele în contextul luptelor revoluționarilor pașoptiști*, în *Revista de istorie*, nr. 5, 1977, p. 861-869.
31. Arhivele Naționale Craiova, *Prefectura jud. Dolj*, dos. 67/1848, f. 13-22; Arhivele Naționale București, Ministerul de Interne. Administrative, dos. 19/1848 (inv. 314), f. 6 ; Arhivele Naționale Rm. Vâlcea, Magistratul orașului Râmnic, dos. 107/1848, f. f. 26-29 ; Corneliu Tamaș, Petre bardașu, Sergiu Purice, Horia Nestorescu- Bălcești, *Revoluția de la 1848 în județul Vâlcea. Studiu și Documente*, Bălcești pe Topolog, 1978, p. 53-67 ; C. Căzănișteanu, M. Cucu, E. Florescu, *Aspecte militare ale revoluției de la 1848 în Tara Românească*, București, Edit. militară, 1968, p.67-68.
32. Arhivele naționale Craiova, *Prefectura jud. Dolj*, registru 19/1848, poziția 3810, 3814, 3816; Arhivele Naționale Slatina, Suptocârmuirea plășii Balta, dos. 561/1848, f. 123; *Documente privind revoluția de la 1848 în Țările Române. B. Țara Românească*, p. 34-36, 42, 59.
33. *Naționalul*, nr. 5, 9 sept. 1848, p. 20; Ion Vârtosu, *Pagini din autobiografia lui Eufrosin Poteca*, în *Biserica ortodoxă română*, nr. 7-10, 1937, p. 513-514.
34. *Naționalul*, nr. 6, 13 sept. 1848, p. 20-21; Ion Vârtosu, op. cit., în loc. cit., p. 498-514.
35. *Anul 1848*, tom. V, p. 301-302; Mihail Regleanu, *Documente privind anul 1848 în Țara Românească*, București, DGAS, 1962, p. 257.
36. Acest articol este extras din lucrarea mea *Revoluția de la 1848 în Oltenia*, Craiova, Edit. Alma, 2003.

Figuri uitate...

TRAIAN – CORNELIU BIJU

Prof. Cornel Manolescu

Profesorul Traian Biju s-a născut în ziua de 12/ 25 decembrie 1883, la Caransebeș. Tatăl, Alexandru Biju era inginer, născut la Caransebeș în anul 1847, studiasse Politehnica din Viena și a participat la organizarea Expoziției Naționale din 1906.

Mama era Elena, născută Niezinski.

Traian Biju a mai avut trei frați: Alexandrina (pictoriță), Leon-Dumitru (pictor

Traian Biju.

¹⁾ și Aurel (marinar și aviator, deschizător de drumuri în arta parașutismului, decedat în 1925, în urma unui salt nereușit cu parașuta).

Sora tatălui său , Ana² a fost soția lui Ștefan Velovan³.

Părinții lui Traian Biju se vor stabili ulterior, în București, unde fiul lor va urma școala primară, Liceul „Gheorghe Lazăr” (absolvit în 1903) și Universitatea- Științele Naturii (licențiat în 1907). T. Biju a fost căsătorit cu Maria (n. 1887), cu care a avut trei copii:

- **Mircea** (n. 9 iulie 1913 – d. 1989), doctor în drept al Universității București, avocat, înscris la 18 martie 1938 în Baroul Avocaților Ilfov. După 1950 a activat, ca specialist la diferite bănci din Capitală.

- **Victor** (n.1919, în 1941 avea 22 de ani și era student).

- **Elena (Ileana)**, n. la 18 octombrie 1922, căsătorită cu avocatul Corilă I. Nicolae (n. 28 mai 1914, în comuna Negreni, județul Olt). Amândoi au fost deținuți politici (

legionari). S-a stins din viață la 11 martie 1997. A scris poezii, iar un timp a predat pianul la Școala de Muzică din Slatina.

Începuturile profesoratului lui **Traian Biju** după ce scurt timp a funcționat ca

¹ . **Leon- Dumitru Biju**. S-a născut în 02.02.1880 și a încetat din viață în la 16 februarie 1970. A fost înmormântat la Cimitirul Bellu. A fost un pictor român, ale cărui opere sunt expuse la Muzeul Național de Artă al României. A studiat la Școala de Belle Arte din București, cât și la Academie de Beaux Arts din Paris. A fost membru al Tinerimii Artistice. Este apreciat, pentru peisajele sale din călătoriile africane în special peisaje din Maroc și Algeria. După 1948, datorită regimului comunist și a simpatiei sale legionare, a cunoscut o perioadă manieristă, caracterizată prin picturi de flori, în special crizanteme. (www.arhivele.nationale.ro/images).

² . **Ana Velovan** (1855 – 1946). „S-a stins din viață în dimineața zilei de 30 nov. 1946, și doamna Ana Velovan. Împlinise 91 de ani. Vârsta patriarhală, trăită în duhul luminoasei tradiții creștine a Bijuleștilor caransebeșeni și a Velovanilor rusbercăni”. (*Foiaia Diecezană*, organ oficial al eparhiei ortodoxe a Caransebeșului. Anul LXII, Caransebeș, 26 ianuarie 1947; nr. 3-5).

³ . **Ștefan Velovan**. S-a născut la Rusca Montană, la 23 septembrie 1852 și a decedat la 26 iulie 1932, fiind înmormântat în cimitirul ortodox din Caransebeș. După terminarea claselor primare și gimnaziale s-a înscris la Universitatea din Viena, unde a urmat filozofia și științele naturii. Primind o bursă din partea Episcopului Ioan Popasu s-a înscris și a terminat Facultatea de Pedagogie din Gotha. Reîntors la Caransebeș, în anul 1877, a fost numit profesor și director al Institutului Pedagogic din Caransebeș. A publicat numeroase articole și cărți de specialitate. A trecut în România unde a pus bazele învățământului pedagogic, fiind director al Școlii Normale din Craiova. A fost socotit cel mai mare pedagog român al timpului său.

asistent la Facultatea de medicină București, se desfășoară în perioada 1908 – 1912 ca suplinitor în orașele Piatra Neamț, Câmpulung-Muscel, Giurgiu, Turnu-Măgurele.

Începând cu 1 septembrie 1912, Traian Biju ocupă catedra de Geografie și Științe naturale, ca titular, la Gimnaziul „Radu Greceanu”, devenit apoi liceu, pe care îl va sluji cu devoțiune până la pensionare (iulie 1944), adică timp de 32 de ani.

Scriitorul oltean Mircea Damian (*Memoria Oltului nr. 13, 14/2013; 29, 30, 32, 33/2014*) care l-a avut profesor în acești ani, descrie în volumul său memorialistic „Viața unui băiat de țară” (1946) viața de gimnazist, colegii (Pan. Vizirescu, fiul lui Zaharia Diculescu, ș.a.) și profesorii (Glodaru, Mirodot, A. Cetățeanu). Despre Traian Biju (Miju în volumul amintit), spune undeva că era „un domn scund, cu mustața tunsă, foarte aspru, foarte vioi, având un glas sonor, niște ochi mari și limpezi. Călca îndesat și mărunț, îți răsărea în față când te așteptai mai puțin, avea o vorbă aspră și nu-i plăcea să-i răspunzi. Când apunea un lucru, îl spunea și gata. Era unul din pușinii profesori care nu se servea de carte . Preda lecțiile fără manual. O lecție a lui, fie de geografie, fie la română, era un adevărat curs. Omul explica atât de pe larg și atât de limpede încât elevii, dacă puteau să fie atenți, învățau numai din lămuririle lui. La teze era numai ochi, numai urechi, numai nervi. Se plimba printre bănci supraveghind fără să se uite la ei pe elevii care-i bănuia că ar avea de gând să copieze. Când i se părea lui că unul a făcut cine știe ce mișcare nelalocul ei, se-ntorcea pe călcâie atât de repede și fără cel mai mic zgomot, încât părea că este învățat de un șurub secret. Pornea în vârfuri către elevul pe care-l ochise, dar fără să-l privească și-l lua când acesta se aștepta mai puțin . Îi închidea caietul, îl vâra în buzunar, aduna din pupitru sau din manșeta băiatului corpul delict, vreo însemnare, ceva, mereu cu ochii peste clasă [...]”⁴

În 1915 Traian Biju scrie , în urma unei excursii în munții Lotrului, lucrarea „ *Excursiunea Liceului Radu Greceanu din Slatina*, [de Prof. Traian Biju], *Slatina (Tip. și Legătoria de cărți, C. Constantinescu), 1915 (23,5 x 16,5), 19 p. (II.167634)*. Aceasta cuprinde descrierea locurilor văzute în excursia făcută în munții Lotrului.

Simultan cu activitatea la catedră, îndeplinește funcția de director al Liceului „ Radu Greceanu”, în anii școlari, 1919 – 1920; 1922 – 1929; 1931 (01.05) – 1931 (01.12); 1932 – 1938, în total aproape 15 ani.

Profesorul Traian Biju a avut o bogată activitate politică și culturală. Încă din 11 februarie 1916, ziarul local „Ecolul Oltului” nota sec : „Dl Traian Biju, profesor la liceul Radu Greceanu s-a înscris în Partidul Conservator”⁵.

În timpul primului război mondial, Traian Biju a căzut prizonier în octombrie 1916. Într-o relatare din 1973 el povestește cum în lagărul de înfometare de lângă Hanovra - unde se afla internat- a venit trădătorul Sturdza spre a le propune prizonierilor români să colaboreze cu inamicul. Spre cinstea lor, toți cei 250 deofițeri români internați au spus un

---

⁴ Mircea Damian - *Viața unui băiat de țară*, colecția „Cartea Satului”, Fundația Regele Mihai I, 1946, p. 151.

⁵ *Ecolul Oltului*, an. IV, nr. 24/11 februarie 1916, p.2.

nu categoric. Ulterior ei au aflat de la alți prizonieri că Sturdza trădase și pentru trădarea sa a plătit nevinovat sublocotenentul Constantin Ciulei (oltean din Urluiasca). Ulterior acesta a fost reabilitat post-mortem⁶.

În urma fuziunii Partidului Conservator Progresist cu Partidul Poporului, în Comitetul Executiv al P.P. din județul Olt a fost cooptat (printre alții) și Traian Biju⁷. Tot „Gazeta Oltului”, în numărul său din 1 iunie 1924, anunța membrii Comitetului Executiv județean al Partidului Național al Poporului, constituit în 18 mai 1924, printre aceștia numărându-se și profesorul Traian Biju.

Traian Biju obișnuia să se adreseze elevilor dar și învățătorilor din județul Olt prin intermediul presei locale⁸ îndemnând pe primii la muncă și ascultare iar pe dascăli „să luminezi fără preget și fără patimi, spre a nu da prilej unor rătăciți să cutreiere ogoarele noastre aruncând sămânța nebună a răzvrătirii”⁹.

Traian Biju considera că orașul Slatina se poate dezvolta mai ales în plan cultural. Într-un articol din presa locală el afirma că „Slatina poate deveni un puternic centru cultural deoarece există numeroase școli secundare [...] care pompează elementul școlăresc de pe o rază care trece de limitele administrative ale județului Olt”. Aceste școli însă, trebuiau înzestrate cu materialul necesar, localurile să fie mari, căci în viitor populația școlară se va dubla; corpul didactic trebuia bine ales, la educație trebuiau să aibă acces și bogații și săracii deopotrivă, arată nevoia înființării căminelor școlărești și subliniază că pentru propășirea culturală a Slatinei „nici o jertfă nu va fi prea mare, nici o străduință nu va fi zadarnică”¹⁰.

Profesori ai Liceului Radu Greceanu din Slatina. Jos, al treilea din stânga, Traian Biju.

Leon Biiu.

⁶ . vezi „Ecouri”, în *Magazin Istoric* nr. 1 (70)/ ianuarie 1973, p.98.

⁷ . *Gazeta Oltului*, din 1 iunie 1923.

⁸ „Școlarii mei”, în *Opinia Oltului* din 15 noiembrie 1919.

⁹ „Către învățătorii din Olt”, în *Opinia Oltului* din decembrie 1919.

¹⁰ „Ce poate deveni Slatina”, în *Gazeta Oltului* din februarie 1925, p.1-2.

De aceea la clasă era sever dar drept și nu accepta intervențiile. Este cunoscută disputa sa cu un alt director mai permisiv căruia i s-a adresat spunându-i că pe frontispiciul liceului Radu Greceanu ar trebui scris „Academia de diplome pentru boi”.

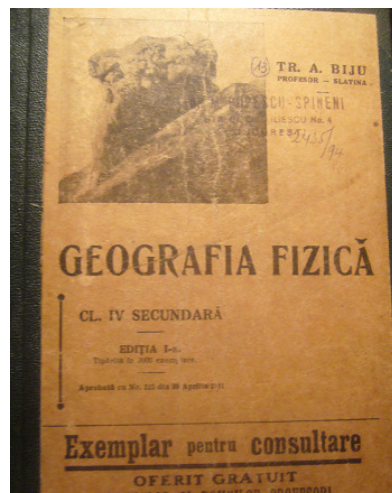
În 15 martie 1933, era președinte al Asociației profesorilor secundari din Slatina, iar în mai 1940 îl găsim ca președinte al societății corale „România”, filiala „Ciprian Porumbescu”, din Slatina.

În 1924, echipa de fotbal „Oltul” Slatina face o deplasare în Bulgaria, la Sofia, pentru a susține un meci amical cu puternica echipă de la acea vreme „Levski” Sofia. Din delegația care s-a deplasat în Bulgaria face parte și Traian Biju .

Perseverenței sale se datorează construirea etajului de la clădirea Liceului Radu Greceanu din Slatina ca și organizarea jubileului din 1934 (50 de ani de la înființarea gimnaziului) cu care prilej au sosit la Slatina mulți invitați, foști elevi și profesori. Despre aceste manifestări dă informații „Anuarul Liceului Radu Greceanu” (*Memoria Oltului nr. 1/2012*).

Traian Biju (ținând fanionul) și echipa „Oltul” din Slatina la Sofia în 1924 (S.J.A.N.Olt).

Traian Biju este și autorul acestui manual de geografie.

Ca o recunoaștere a meritelor sale, cu adresa nr.14547/28 septembrie 1940, Prefectul de Olt¹¹ cere „D-lui Ministru Afacerilor Interne-București” să aprobe „numirea D-lui Traian Biju, profesor, în postul de Primar și a d-lui Ioan Roșulescu în postul de ajutor de primar al orașului Slatina.”¹² A funcționat ca primar al orașului Slatina, din 8 octombrie 1940 (data demisiei primarului, dr. Marin Soreanu), până la sfârșitul lunii ianuarie 1941.

S-a stins din viață, în al 97-lea an de viață, la 14 august 1980.

¹¹ . Nicolae Runcanu, prefect de Olt, în perioada 1940, septembrie 27 – 1941, ianuarie 21, avocat, numit în locul avocatului Victor Georgescu, 1940 septembrie 20 – septembrie 27.

¹² . S.J.A.N. Olt, fond Prefectura jud. Olt, ds.38 / 1940, pag.59.

Jurnal lapidar- perioada slătineană (VI)

Viorel Dianu

Deși născut în Vâlcea și stabilit în București, profesorul Viorel Dianu rămâne legat sufletește de orașul Slatina unde a funcționat o vreme ca profesor de limba română. Prozatorul a avut amabilitatea de a trimite redacției noastre aceste pagini de jurnal descriind frământările unui intelectual aflat „sub vremi” într-un oraș de provincie. Îi mulțumim pentru amabilitate considerând acest gest un dar pentru cititorii noștri.

1993

6 ianuarie (miercuri). Sfânta Bobotează. Am făcut niște înregistrări cu Constantin Dumitrache pentru Radio Craiova, proiectate să fie date pe post în zilele de 12 și 26 ianuarie.

Viorel Dianu.

14 ianuarie (joi). La Râmnicu-Vâlcea, cu ocazia manifestărilor consacrate nașterii lui Mihai Eminescu. A fost un program frumos și bogat. Am ținut comunicarea *Titu Maiorescu în intimitatea Luceafărului*. M-am întreținut cu prietenii (Doru Moțoc, Felix Sima, George Anca), dar am contactat și o gripă cu care m-am întors acasă.

22 martie (luni). La București, cu Gabriel la cămin, iar lui Cristian i-am dus televizorul, la gazdă. Eu am fost pe la Cornel Popescu: slabe speranțe cu romanul, care nu a întrunit decât 800 de cereri din partea librăriilor, iar el vrea mai

mult. Cât, domnule? Am trecut prin redacțiile revistelor „România literară”, „Luceafărul”, „Contrapunct”, „Literatorul”. Am lăsat niște proze.

18 aprilie (duminică). Sf. Paști. Eu cu Gabriel ne-am spovedit și ne-am împărtășit vineri, 16 aprilie.

1, 2 mai (sâmbătă, duminică). La Turnu Severin. Își serbează mamaia și tataia nunta de aur. Ne întâlnim cu toții: mamaia și tataia (sărbătoriții), Neli (sora Norei) cu Ilie (soțul) și Mircea (fiul), de la Sibiu nașa Neli (sora mamaiei), nașu Nicu, Adriana (verișoara Norei) cu Titu (soțul) și Roxana (fiica) și noi: Nora, Cristian (care a condiționat participarea lui numai împreună cu Gabriela), Gabriel și cu mine. A fost o scurtă slujbă în casă, apoi masă, televizor. Se proiectează nunta lui Cristian cu Gabriela, în iulie.

8 mai (sâmbătă). Ne ducem la Breaza să-i cunoaștem pe părinții Gabrielei. Suntem bulversați de ce vedem. Pentru a păstra conveniențele, rămânem și peste noapte acolo. Dimineața, avem explicația ce se cuvine și plecăm.

21–30 iunie. Bacalaureatul. Sunt în comisie la Liceul Textil, liceu la care am funcționat 12 ani. Directorul de aici, prietenul meu, se așteaptă de la mine la multe, dar ce poți face când elevii sunt foarte slabi? Concomitent mă preocup și de elevii mei de la „Radu Greceanu”.

5-8 iulie. Examenul de admitere pentru clasa a IX-a. Sunt în comisie la Liceul „Radu Greceanu”.

10 iulie (sâmbătă). O scrisoare primită ieri ne aduce la cunoștință că astăzi își celebrează Cristian căsătoria civilă. Faptele au evoluat în așa fel, încât iată-ne rămași în afara acestui

eveniment. Seara vine Gabriel acasă. A terminat sesiunea excelent. Media anului I: 9,58.

3 august (marți). După doi ani de stăruințe și cheltuieli mari cu corespondența purtată cu toate universitățile din America, Europa și Orientul Mijlociu, Universitatea din Ottawa și Cambridge i-au aprobat lui Cristian să-și susțină doctoratul în cadrul și pe spezele lor. El a optat pentru Canada. Dar drumul până acolo costă, costă... Vom face orice, numai să ajungă băiatul în Canada.

23 august (luni). Nora, Gabriel, mamaia Robu și cu mine am mers la Otopeni și l-am condus pe Cristian la avionul spre Ottawa (via New-York) care a decolat la 11.30 a.m. Ne-am revăzut, ne-am împăcat (Cristian era cu soția), iar această despărțire a avut loc așa cum se cuvine. Deși triști, suntem totuși bucuroși că visul lui Cristian de a pleca și de a se realiza în altă parte s-a împlinit. Păcat pentru această țară care își gonește fiii. Să nădăjduim acum că va fi bine, să nădăjduim!

25-30 august (miercuri-luni). Săptămâna noastră de petrecere din această vară. Nora, Gabriel și cu mine am făcut o scurtă excursie: Rm. Vâlcea (cazare la Cozia), Sibiu (2 nopți la nași), Transfăgărășanul, Cetatea Poenari (momentul senzațional), Curtea de Argeș (cazare la Hotel Posada, slujba la Mănăstire), Bârsoiu (o noapte la Victoria), Slatina. Ne-am văzut cu surorile, cumnații și nepoții de la Vâlcea și Bârsoiu, cu nașii, verișorii și nepoții de la Sibiu. Au fost de toate: frumusețe, sfințenie, ploaie, soare, oboseală, o scurtă îmbolnăvire, nervozitate, bucurie, plăcere etc.

7-8 noiembrie (duminică-luni). Seara, 7 nov., la Biserica cu Hramul Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, de sub Grădiște, s-a sfințit iconița cu acești sfinți, pe care noi am dăruit-o bisericii pentru binele copiilor noștri Cristian-Mihail și Gabriel. Dimineața, 8 nov., am fost cu Nora iarăși la biserică. Iconița dăruită de noi era foarte frumoasă, așezată pe iconostas. Într-un viitor apropiat trebuie s-o și înrămăm.

25 decembrie (sâmbătă). Crăciunul. Suntem căteșitrei: Nora, Gabriel și cu mine. Avem de toate pe masă, petrecem frumos.

1994

1 ianuarie (sâmbătă). Am petrecut Revelionul de Anul Nou în casă: Nora cu mine și Gabriel. După miezul nopții, Gabriel a adus-o și pe prietena lui (colegă de facultate) Mariana. La ora 2.00 ne-a telefonat Cristian din Canada, a vorbit cu noi o jumătate de oră. A fost o bucurie extraordinară.

22 ianuarie (sâmbătă). Ziua de naștere a Norei. Jubileul! Împlinește 50 de ani. A fost petrecere mare: masă în două camere, aproape 20 de persoane: mamaia, tataia, Neli, Ilie,

Călin Jipa, Margareta Saimac, Viorel Dianu.

Mircea (toți, Severin), Victoria, Nușica, Radu și cei doi copii ai lor (Rm. Vâlcea), nașii Briceag cu fiul (loco), Viorica (prietena Norei de la București) și noi trei. A fost frumos, frumos... Nora a pregătit temeinic această zi. De la mine a primit cadou o cruciuliță de aur, de la mamaia un inel de aur. Să aibă parte de sănătate, de bucurii și să i se împlinească toate gândurile. La mulți ani !

16 mai (luni). La București, la Adunarea Generală a Uniunii Scriitorilor, care are

loc la Teatrul Național.

16 iunie (joi). Ziua mea de naștere: împlinesc 50 de ani. Nu s-a întâmplat nimic deosebit. Am sărbătorit această zi în casă, liniștiți, noi înde noi: eu, Nora (bolnăvioară, după operație) și Gabriel. Mulțumesc lui Dumnezeu pentru sănătate și pentru tot ce am realizat în acești ani!

21-24 iunie (luni-vineri). În comisia de bacalaureat la Liceul Metalurgic Slatina. Mă simt bine. Îi trec pe toți candidații, firește.

Iunie-iulie. În desfășurare Campionatul Mondial de Fotbal – America. România – în grupa A. 18 iunie: România a bătut Columbia cu 3-1. Beție. 22 iunie: România a luat bătaie de la Elveția cu 4-1. Decepție. 26 iunie (astă-noapte): România bate SUA cu 1-0. Triumf. Clasamentul grupei A:

1. România 3 2 0 1 6 0
2. Elveția 3 1 1 1 4 +1
3. S.U.A. 3 1 1 1 4 0
4. Columbia 3 1 0 2 3 -1

România bate Argentina cu 3-2. Euforie generală, națională. România între cele mai mai bune opt echipe de fotbal de pe glob. Urmăm cu Suedia. Succes!

5-8 iulie (marți-vineri). În comisia de examinare pentru admiterea în clasa a IX-a la Liceul „Radu Greceanu”. Buchiseală, oboseală, năuceală.

10-11 iulie (duminică spre luni). Noapte dramatică. Meciul de fotbal: România – Suedia. Pierdem.

20-25 august (sâmbătă-joi). Scurtul nostru concediu din vara asta: Bârsoiu: sâmbătă – luni. Rm. Vâlcea: luni. Frăsinei: marți. Bistrița - Polovraci: miercuri. Olănești și acasă: joi.

30 august (marți). Am terminat, după o vară intensă de lucru, capitolul VI (penultimul) de la romanul meu. A ieșit un pic mai mare decât toate. A mai rămas de scris un singur capitol.

23, 24 septembrie (vineri, sâmbătă). Manifestările legate de sărbătorirea a 110 ani (peste centenar s-a sărit) de la înființarea Liceului „Radu Greceanu”. A fost un program bogat și frumos: defilare a elevilor și profesorilor prin oraș, slujbă de comemorare a profesorilor decedați la Biserica Strehareți, litie la mormântul acestora în cimitir, Tedeum oficiat de PS Irineu Slătineanu la dezvelirea bustului cronicarului Radu Greceanu (autor Nicolae Truță), evocări ale liceului din partea unor invitați, festivitate amplă în curtea școlii, editarea monografiei liceului (autor Gh. Ungureanu), expoziție de fotografii pe holul central, editarea revistei Leregeul (semnez și eu un material), medalie jubiliară, vitrine cu cărți (s-au etalat și ale mele) etc.

6 noiembrie (duminică). După atâta timp, suntem din nou împreună cu băieții noștri, cu Cristian (și soția) și cu Gabriel. Le sărbătorim onomastica. De dimineață, la biserică, unde vede și Cristian icoana Arhanghelilor și-i place. La prânz, masă festivă, pe care se află toate bunătățile. Nora a umblat, a căutat, a cumpărat, a pregătit..., încât totul să fie la înălțime. Zi de mulțumire, de împăcare sufletească.

3 decembrie (sâmbătă). Încep lucrul la ultimul capitol, VII, al romanului *Înălțarea*. În lunile octombrie și noiembrie am revăzut și am dat ultima formă romanului, pe care îl pot dactilografia acum în varianta sa definitivă. Sper să fac asta concomitent cu scrierea ultimului capitol.

25 decembrie (duminică). Crăciunul. De dimineață la biserică, eu cu Nora. Apoi sărbătorim în casă. Avem de toate, din belșug.

1995

6 ianuarie (vineri). De dimineață am ținut o comunicare în fața bibliotecarilor, la Biblioteca Județeană Olt, despre Ion Minulescu. Am mers apoi la biserică – Sfânta Bobotează – de unde am luat apă sfințită și am adus-o pe Nora acasă.

13 ianuarie (vineri). Susțin o comunicare la Biblioteca Județeană dedicată zilei de naștere a lui Mihai Eminescu: *Eminescu și Maioreșcu în sublimă rezonanță*. Seara s-a transmis pe postul local TV Novel știrea.

3 februarie (vineri). Adunarea Generală a Uniunii Scriitorilor din România, la Drept. Particip și eu. Alegem președinte pe Laurențiu Ulici. (Acesta îmi spune că mi-a fost publicată o povestire în „Luceafărul”, iar alta urmează să apară într-un număr apropiat. Merg cu Ioan Es. Pop la redacție, dar nu dăm de povestirea publicată.)

22 februarie (miercuri). „Luceafărul” nr. 7 îmi publică povestirea *Indescifrabila Aurora*: în condiții foarte frumoase, pe două pagini 8, 9 și continuare în 10, cu fotografie mare. Sunt nespus de bucuros. Această povestire, care îmi este foarte dragă, a avut un destin aparte: scrisă acum 15 ani, iat-o în sfârșit publicată. Este prima din volumul *Iubiri alese* (volum care așteaptă și el din 1982 prin edituri), dar apare ultima, după atâția ani. Asta o fi însemnând ceva.

6 martie (luni). La București, să-l văd pe Cristian care e internat la Spitalul Elias.

11, 12 martie (sâmbătă și duminică). Se duce Nora la București (cu trenul) să-l vadă și să vorbească cu Cristian, care s-a externat. Se descurcă voinicește, dar se întoarce obosită. Cristian e mai bine.

7, 8 aprilie (vineri, sâmbătă). Zilele Ion Minulescu la Slatina. Vineri, la Biblioteca Județeană – simpozion: „Ion Minulescu, voce distinctă în lirica românească”. Susțin și eu o comunicare. S-a dat știrea pe postul TVR. S-a scris în Olt Press. S-a realizat un afiș.

23 aprilie (duminică). Paștele. L-am petrecut la Bârsoiu: eu, Nora, Gabriel și cei de la Rm. Vâlcea: Nușica, Radu, Leontin, Cristian și Marius. Ne-am strâns cu toții în jurul Victoriei. A fost frumos: am mers la biserică, am pus masa, s-a jucat fotbal, am discutat de toate.

26 mai (vineri). A intrat în casa noastră Maica Domnului, o icoană mare și foarte frumoasă, pe sticlă, pictată de maicile de la Brâncoveni, pe care am cumpărat-o înainte de Paști, am dus-o și a stat în Biserica Sopot de atunci și până astăzi, când am sfințit-o și am adus-o acasă. Am așezat-o central, pe peretele dinspre răsărit din sufragerie. Ne rugăm ție, Maică Preacurată, să aduci tot binele casei noastre!

27 mai (sâmbătă). Am terminat de rebătut la mașină (treabă începută de câteva luni) și de corectat *Înălțarea*. Au ieșit 345 de pagini. Totuși, romanul nu este gata. Mai am de scris la el în jur de 15-20 pagini. Dar numai de scris. Atât. Ceea ce voi face în iunie și iulie, când sper să-l termin de tot.

21 iunie (miercuri). Bacalaureatul. Examenul oral la română. Sunt în comisia de la Liceul Nicolae Titulescu, clasele de pedagogic. Merge bine.

5-7 iulie (miercuri, joi, vineri). În comisiile de examinare pentru admiterea în clasa a IX-a de liceu. Eu – la „Radu Greceanu”, Nora – mai întâi la pedagogic, apoi la Liceul Textil.

17-29 iulie. Plecat în concediu: Nora, Gabriel și cu mine. O luăm prima dată spre Sibiu. Aici îi întâlnim și pe severineni. Urcăm o zi la Păltiniș. Ne înapoziem spre Rm. Vâlcea și

mergem la Olănești, unde stăm de joi, 20 iulie, până vineri, 28. Trecem iar prin Rm. Vâlcea, apoi ne îndreptăm spre Bârsoiu: vineri și sâmbătă. Vedem via: e frumoasă. Seara, pe 29, îi dăm drumul spre casă. Ne-a ajuns. A fost bine.

2 august (miercuri). Zi de mult așteptată. Termin romanul! A ieșit mare, de 366 pagini dactilografiate. Am lucrat la el șase ani: octombrie 1989 – august 1995. A fost greu, am avut răbdare și voință, am reușit. Mulțumesc lui Dumnezeu!

7 august (luni). Mergem cu toții la București; este Cristian iarăși bolnav și îl vizităm la spital, la Elias. Suntem supărați, supărați din această cauză.

18 august (vineri). A ieșit Cristian de câteva zile din spital, ameliorat. Pleacă, trimis de Centrul lui de Cercetare, la Paris, pentru două săptămâni. Asta ne mai aduce puțină bucurie.

28 august (luni). La București. Duc romanul *Crucea perpetuă* la Editura Semne, să-l tipărească.

1 septembrie (vineri). Începe un nou an școlar: al 30-lea sau al 31-lea din cariera mea și a Norei. Mergem amândoi la școală. S-a întors Cristian de la Paris.

8 septembrie (vineri) A plecat Cristian în America, la Washington, pentru o lună. Sfântămăria Mică. S-a sfințit biserica de la Clocociov, printre ai cărei ctitori ne numărăm și noi, care am plătit pictura pentru Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil. Am participat la sfințire.

18 septembrie (luni) Zi specială. Am fost la București și mi-am ridicat romanul *Crucea perpetuă* de la Editura Semne: 1500 exemplare. Fac un tur pe la reviste și edituri și ofer primele exemplare prietenilor. Predau la Editura Viitorul Românesc, care se află în același local cu Cartea Românească, romanul *Înălțarea*.

28 septembrie (joi). A avut loc lansarea romanului *Crucea perpetuă* la Biblioteca Județeană din Slatina. Un eveniment pentru oraș. A participat toată lumea bună: aproximativ 150 de oameni. A decurs totul excelent. Nora cu Gabi și cu mine am fost la înălțime și, bineînțeles, în centrul atenției generale. S-a filmat. Seara s-a dat pe Novel evenimentul, cu un scurt interviu al meu. O zi deosebită.

30 septembrie (sâmbătă). Ziarul „Olt Press” publică o relatare amplă, semnată de Victor Ursu, despre evenimentul de alaltăieri: *O zi fastă pentru destinul literar al Slatinei*. Frumos!

23 octombrie (luni). La Râmnicu-Vâlcea, la ai mei. Lansarea cărții la Biblioteca Județeană, apoi întâlniri cu elevii la Liceele „Mircea cel

Bătrân” și „Alexandru Lahovari”.

26 octombrie (joi). La Craiova. La „Ramuri”, întâlnire cu Gabriel Chifu și Marius Diaconescu, care îmi promet că vor publica o cronică în revistă.

Octombrie. Revista „Semne”, ziarul „Olt Press”, săptămânalul „Anotimp magazin” publică cronici despre romanul meu *Cucea perpetuă*. „Anotimp” mai publică un interviu, iar „Curierul de Vâlcea” un frumos profil, amândouă cu fotografie.

13 noiembrie (luni). La București. Îmi iau romanul *Înălțarea* să mai lucrez la el. La Librăria Cărții Românești găsesc „Luceafărul” nr. 39 și îmi văd povestirea *Judecătorul din turn* publicată pe două pagini și jumătate (compacte). Scrisă în 1979, scoasă apoi din volumul *Apoteoza Meșterului* – 1984, iat-o apărută, în sfârșit. Las la Librăria Cărții Românești 20 de exemplare din *Crucea*. Port o scurtă discuție cu Magdalena Bedrosian.

4 decembrie (luni). Mă reped până la București (cu trenul) și vorbesc la Editura Viitorul Românesc cu Viorel Știrbu, căruia îi predau romanul, revăzut. Îmi promite că-l va include în plan pe 1996 și va face tot posibilul să-l publice.

13 decembrie (miercuri). „Luceafărul” nr. 44 publică un text semnat de Dan-Silviu Boerescu despre romanul meu *Crucea perpetuă*.

15 decembrie (vineri noaptea). S-a mutat Cristian de la garsonieră într-un apartament cu două camere, pe care a plătit 26.000.000 lei. A făcut o treabă grozavă! Avea dolari din Franța și America.

25 decembrie (luni). Crăciunul. Eu cu Nora mergem la slujbă la Catedrală. Ne-am împărțit cu toții: Nora – vineri, eu – duminică, Gabriel și Mariana – sâmbătă.

De la Spineni la Ierusalim. Călătoriile lui Badea Cireșeanu la Locurile Sfinte (VI)

dr. Badea Cireșeanu

Dr. Badea Cireșeanu este autorul monumentalei lucrări „Tezaur Liturgic” apărut în trei volume în anul 1910. Născut la 16 mai 1859 în satul Vineți din comuna Spineni-Olt (m. 1919) a fost un călător neobosit în scopul cunoașterii vieții monahale și a vetrelor credinței ortodoxe, publicând în revista „Biserica Ortodoxă Română” (1906-1907) însemnările sale de călătorie . Profesor și decan al Facultății de Teologie din București, a condus ziarul „Vocea Bisericii” (1894-1896) și a fost redactor al publicației „Biserica Ortodoxă Română”. Mărturiile sale dovedesc pe lângă talent literar și grija pentru detaliul istoric, fiind utile cercetătorilor de azi. Textul se reproduce din „Biserica Ortodoxă Română” (1907) cu grafia originală. Intervențiile noastre au fost încadrate între paranteze drepte. Titlul aparține redacției noastre iar subtitlurile aparțin autorului.

Dr. Badea Cireșeanu.

Orașul Tripoli. Duminică 8 august ora 4 și jum. Dimineața sosirăm cu vaporul în portul vechiului oraș Tripoli. Acest oraș este așezat într-un golf asiatic la poalele muntelui Libanul, făcând parte din teritoriul Siriei. În oraș locuiesc vreo 15 000 locuitori de națiuni ca acestea: arabi, turci, greci, armeni, evrei, druizi, maroniți, etc. În vechime orașul acesta

---

era una din cetățile de frunte ale fenicienilor. Se chema Tripoli pentru că se compunea din trei orașele toate unite între ele; chiar astăzi acest oraș se desparte în orașul vechi de lângă mare și în cel nou depărtat cu totul de cel vechi. Cele trei orașele vechi feniciene care purtau numele de Tripoli au fost zidite în epoci diferite : un orașel a fost zidit de tirieni sau locuitorii Tirului: altul de sidonieni și al treilea de aradieni. În vechime erau multe orașe care purtau anumele de Tripoli ; se află un oraș cu acest nume în Africa nordică, altul în provincia Pontului din Asia Mică , al treilea în Laconia, și apoi un râu numit Tripoli în Siria. Prin multe împrejurări a trecut orașul de care vorbesc, și multe războaie au purtat în vechime locuitorii de aici cu năvălitorii altor națiuni.

Se luminase bine de ziuă când am ajuns în port; coborându-mă de pe vapor cu un om foarte cumsecade cu care legasem prietenie pe vapor, am mers în oraș și ne-am așezat pe malul mării la o ospătărie arabă. Amicul meu era din orașul Sinope de lângă Marea Neagră; el se suise în vapor la Smirna și mergea la Beirut. Avea cunoștințe de tot felul: geografice, comerciale, istorice, ș.a. Apele și insulele arhipelagului cum și ale Mării Mediterane le cunoștea de aproape, căci de multe ori făcea călătoria pe aici. Era blând în vorbă, măsurat în cuvânt, trecea când trebuia și vorbea când era de folos cuvântul său. De la dânsul am câștigat multe cunoștințe asupra insulelor și orașelor din aceste părți. Era omul care studia în tăcere tot ceea ce vedea și îmi da bucuros răspuns la întrebările ce le făceam despre cele ce vedeam pe apă.

Așa mi-am făcut eu toate călătoriile mele în lume. M-am împrietenit întotdeauna cu oamenii de ispravă ai locului, sau cu cei care călătoreau cu mine dar capabili de a-mi da toate informațiile drepte și trebuincioase în călătorie. Niciodată nu m-am izolat în tren ori în vapor de cercul călătorilor; dintre aceștia însă numai cu unul ori doi legam prietenie. În orașe și prin sate, iarăși mă împrieteam repede cu oameni capabili, cuviincioși și care nu se supărau la dese întrebări ce le făceam. Iar cel care călătorește cu sfială ori cu mândrie și nu se coboară a vorbi cu cei ce sunt în stare să spună împrejurările locului, acela nu dobândește multe cunoștințe din ale lui călătorii.

În ospătăria de la Tripoli, de pe malul mării cu greu ne-am înțeles cu arabul proprietar. El era din acei fanatici care nu învață decât Coranul și limba lui ferită de cuvinte străine. Amicul meu, deși știa limba turcă și greacă iar eu câteva limbi europene, totuși niciuna din acestea nu-i erau cunoscute arabului. Aici se vorbea numai limba lui. După multă osteneală ne-a înțeles că cerem ceai, pâine și cafele; în urmă ne-a servit foarte bucuros. În cele șapte ore cât a rămas vaporul nostru în port, am avut timp să străbat această localitate, să culeg informațiile trebuincioase însoțit de amicul meu.

De la ospătăria am plecat în oraș și apoi ne-am suit în tramvaiul cu cai care merge la Tripolul Nou. Drumul din orașul cel vechi până la cel nou este de vreo oră. Am trecut cu tramvaiul numai printre grădini cu vii, lămâi, portocali și smochini, stropite cu apă din destul și înconjurată cu șanțuri adânci, întocmai ca și viile noastre. Era o frumusețe când, de pe acoperișul tramvaiului, unde ne luasem loc, priveam în toate părțile o verdeață nesfârșită și prea bine îngrijită.

Sosiți în orașul Tripolul Nou, găsirăm mare deosebire între acesta și cel vechi; aici era multă animație comercială, mai mare curățenie și edificiile mai falnice. Intrarăm în diferite bazare cu mărfuri, fructe, obiecte de casă și cu tot felul de produse orientale. Am cumpărat și noi din aceste lucruri, mai mult pentru aducerea aminte de această localitate decât de nevoie. Eu am cumpărat struguri negri cu boaba mare, cântărind fiecare strugure mai mult decât o oca turcească; apoi pâine caldă, alune mari, smochine berberiene sau ghimpoase și alte lucruri de mâncare, foarte eftine și trebuincioase în vapor, unde totul este scump.

Văzusem moschee mari, fortificații vechi și multe lucruri străine pentru mine. Arabii ca și toți fiii rasei semite sunt foarte inteligenți și sprinteni la lucru.

Venind iarăși în orașul vechiu, umblarăm pe acolo pe unde se mai găsesc rămășițe din clădirile vechi, și pietre răspândite rămase după cum se zice, din zidurile feniciene. Cercetarăm mai multe prăvălii și apoi ne suirăm în vapor. De aici priveliștea orașului este mult mai frumoasă și grădinile cu fructe se văd în toată măreția lor.

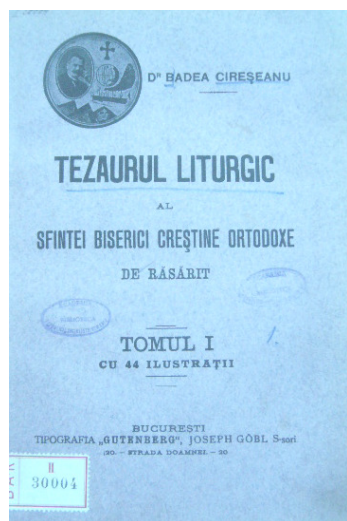
La ora 11 și jumătate a.m., vasul nostru a pornit spre Beirut. În calea spre acest oraș, văzurăm pe țărmul mării și pe colinele muntelui Liban, o mulțime de sate cu case frumoase învelite cu olane. Munții Libanului nu mai sunt acum împodobiți cu cedrii și nu mai sunt îmbrăcați cu arbori frumoși, așa cum îi cântă psalmiștii vechiului Testament; ci i-am văzut pleșuvi și golași; abia ici și colo se mai vede câte un pâluc de arbori și arbuști. Și se știe câte păduri de cedrii erau pe aici în timpul când Solomon și-a zidit templul său (II Cron. Cap. 2). Faptul stingerii pădurilor se explică prin înmulțirea populației, care s-a folosit în trebuințele sale de tot felul de arbori, fără a mai lăsa să crească alții la loc.

Orașul Beirut. În aceea zi, la ora 4 și jumătate d.a., sosirăm în portul orașului Beirut locuit de 180 000 de suflete: arabi, armeni, greci, turci, evrei, ș.a. S-ar zice că acest oraș este capitala Siriei moderne.

În portul Beirut staționau 3 vapoare sub pavilionul galben, ceea ce înseamnă că

sunt supuse carantinei, căci ele veneau din Alexandria unde bătusea holera. Oprindu-se vaporul nostru în port, am eșit cu amicul meu și ne-am preumblat îndestul, căci vaporul nostru a rămas pe loc 24 de ore.

În vechime, Beirutul zis și Bairutul ori Beritul, era a doua cetate a Fenicienilor; prima cetate era Tirul. Și acum se mai află câteva urme din vechiul Berit, cum și câteva bucăți de colonne de piatră. Căile orașului sunt așternute cu piatră pătrată în veacul de mijloc. Afară din oraș este un loc unde, după cum ne spune tradiția, sfântul martir George s-a luptat cu un mare balaur pe care l-a ucis; reptila făcea mari stricăciuni cetății. Din toate cetățile de acum de pe coasta Siriei, Beirutul pare a ajunge una din cele mai de seamă cetăți din părțile acestea. Clima este mult mai sănătoasă și

mult mai dulce decât în Tripoli. Mai toate casele sunt zidite de piatră, având terase d'asupra.

Mare mișcare comercială este în Beirut; aici se amestecă o mulțime de costume, religii și națiuni. Siria este o țară, unde din timpurile cele vechi și până astăzi, diferite neamuri streine veniră să o locuească. Asirienii de la Ninive, Chaldei din Babion, Perșii, Macedonenii, Romanii, Bizantinii, Arabii, Cruciașii, Turcomanii, Mamelucii, Tătarii, Turcii, Egiptenii și Evreii, au domnit pe rând aceste locuri, lăsând urme neșterse până astăzi. În timpul de față se află în Beirut mulți Germani, Francezi, Engleji și alte neamuri europene.

În Beirut stradele sunt înguste, ocolite pe sub ganguri și nu tocmai curate. M-am preumblat cu amicul pe lângă palatul guvernatorului, pe lângă biserica din centru, și apoi veniram pe cheu cu cumnatul amicului meu. Aici era locul de preumblare al celor din Beirut; răcoarea mării atrăgea aici pe fiecare indigen. Seara m-am odihnit în hotelul „Colombos” din fața portului; țânțarii însă atât de supărători în porturile mărilor, m-au muncit amarnic în timpul nopții.

A doua zi, luni 9 August, iarăși am pornit de dimineață în oraș și l-am străbătut din nou în toate direcțiunile lui. Prin grădini am văzut banani, ciparoși, precum și tot felul de arbori. Viața în Beirut, ca și în tot Orientul, nu este scumpă; fructele și aici erau delicioase. Rușii, francezii și iezuiții au școalele proprii în acest oraș.

După cum mi se spunea, Arabii nu prea erau mulțumiți cu traiul lor. Ei sunt parte creștini ortodocși, parte mahomedani. O linie ferată se lucra ca să lege Beirutul cu Meca, sau mai bine zis să se unească Siria cu Arabia. La ora 12 (amează), luându-mi rămas bun de la amicul meu care a rămas în Beirut, am venit la vapor.

Pe seară la ora 5, am pornit spre Iafa, unde am sosit după 12 ore. Trecurăm, fără să ne mai oprim, pe lângă poalele muntelui Libanului, populat cu multe sate, și îmi adusei aminte de vechea populațiune ce locuia odinioară aceste locuri și de răsboalele ce purtau între ele. Noaptea trecurăm cu vasul plutitor mai departe pe lângă satul Said sau măreșul Sidon de odinioară, pe lângă satul Sur sau vechiul Tir, pe lângă Acra și Caifa, toate așezate pe țărmii asiatici ai Mării Mediterane.

Sisonul fusese acel oraș măreț al Feniciei, ale cărui corabii au pătruns mările necunoscute până atunci. Astăzi, după trecere de 300 de ani, a rămas un mic sat și foarte sărac. Dar se mai păstrează și acum în acest sat rămășițe și colonne din vechile edificii feniciene. Iar strălucirea orașului Tirul era mai mare decât cea a Sidonului. Hiram (Hiram), regele Feniciei, a trimis din Tir lucrători meșteri lui Solomon, împăratul Iudeei, cu lemnărie de cedru de pe Liban, ca să facă mărețul templu (II Cron. Cap. 2, v. 1-17). Profetul Ezechiel cu 660 de ani înainte de Hristos, a profetizat nenorocirea viitoare a cetății Tirului cu aceste cuvinte: „Așa zice Iehova Domnul: eacă eu sunt asupra-ți Tirule! Și voi ridica asupra-ți popoare multe, precum marea ridică valurile sale. Acestea vor strica zidurile Tirului și vor surpa turnurile lui” (Ezechiel cap.26,v. 3-4). Iar mai departe același profet arată înflorirea cetății Tirului și apoi distrugerea ei: „Tu, Tirule, cel ce șezi

la intrarea mării, cel ce faci negoț cu popoarele multor țarmuri, așa zice Domnul: Tirule, tu ai zis: eu sunt desăvârșit în frumusețe, hotarele tale sunt în mijlocul mărilor, ziditorii tăi au desăvârșit frumusețea ta, au zidit toate laturele corăbiilor tale de ciparos din Senir. Au luat cedrii din Liban ca să facă catargurile tale; din stejarii Basanului au făcut vâslele tale. Și podoabele tale le-au făcut din fildeș. Pânzele tale erau din in subțire cu împletituri din Egipt și îți erau spre steag. Locuitorii Sidonului și ai Arvadului erau vâslașii tăi... Toate corăbiile mării și marinarii lor erau în tine spre a face negoțul tău. Perșii și Lidienii erau în oastea ta... Tarsisul făcea negoț cu tine cu tot felul de bogății și venea la târgul tău cu argint, cu fer, cu cositor și cu plumb... Făcea cu tine negoț cu oameni și vase de aramă... Siria făcea negoț cu tine cu smaragd, purpură și in subțire... Iuda și pământul lui Israil erau neguțătorii tăi; cu grâu de Minit și cu turte, cu miere, cu ulei și cu balsam veneau la târgul tău... Damascul... Arabia... Șeba... Rama.. Asurul... veneau la târgul tău... Iată voi aduce asupra-ți pe streini... în groapă te vei pogorî pentru mândria ta... Într-o clipă vei fi perdut și în veci nu vei mai fi” (Ezechiel cap. 27 și 28). Iată, așadar, ce bogății erau în vechime pe acest loc unde acum se află colibecele satului Sur. Nenorocirea Tirului a început-o Alexandru cel Mare, care a poruncit să se răstignească 2000 de locuitori după luarea cetății.

Aceeași profecție de distrugere o face Ezechiel și asupra Sidonului: „ Așa zice Iehova Domnul: iată eu sunt împotriva-ți Sidonule... voi trimite asupra-ți ciumă și sânge pe ulițele tale” (Ezechiel 28, 22).

Deci profeciile asupra Tirului și Sidonului s-au împlinit. Aceste cetăți nu mai sunt pe lume de mult timp! Și Mântuitorul a venit în aceste părți ale Tirului și ale Sidonului, iar de aici a trecut la marea Galileei (Matei 15,21).

Marti, 10 August, ora 5 de dimineață, am ajuns în portul Iafa.

(va urma)

Drama învățătorilor refugiați din Olt și Romanași - (I)

Ion D. Tilvănoiu, Vasile Radian

Înlăturarea lui Nicolae Titulescu de la conducerea Ministerului Afacerilor Externe în august 1936 a fost o mare greșală a regelui Carol al II-lea. Din dorința de a prelua întreaga putere și a instaura „Dictatura regală”, suveranul a nesocotit interesul național care cerea prin vocea lui N. Titulescu consolidarea relațiilor cu Anglia și Franța și oprirea ascensiunii fascismului. Consecința a fost intrarea României în sfera de influență a puterilor Axei care în vara anului 1940 au sfârtecat trupul României Mari. În această vară tragică s-a produs exodul românilor din teritoriile ocupate mai întâi de U.R.S.S. (Basarabia, iunie 1940), apoi de Ungaria (Ardealul de nord, august 1940) și Bulgaria (Cadrilaterul, septembrie 1940). În acest context tragic, mulți învățători din Olt și Romanași care fuseseră repartizați în aceste teritorii cedate, au fost nevoiți să-și părăsească școlile, gospodăriile și tot avutul spre a lua calea pribegiei. Să urmărim destinul câtorva dintre aceștia, așa cum l-au consemnat documentele identificate de noi la Arhivele Naționale din București, Fond Ministerul Educației Naționale, Dosarele 286, 287, 288 din anul 1940.

Ionică Marin. Înv. definitiv fost în com. Crasna, jud. Cetatea-Albă, solicita prin cererea înregistrată sub nr. 06970 din 6 iulie 1940 a fi reintegrat în unul din posturile care sunt libere în vechiul regat, eventual în Oltenia. De asemenea, soția sa având același statut, ruga Ministerul Educației Naționale să fie numită într-o comună unde sunt două posturi. Ca de altfel majoritatea învățătorilor refugiați, nici acesta nu-și primise salariul pe lunile de vară și menționa în cererea sa ca salariul pe lunile restante să fie achitat pe adresa: Ilie I. Ionică, com. Gl. Dragalina, jud. Romanați.

Dincă Stuparu , înv. definitiv în satul Petrești, com. Curudjica-Tighina cere să fie numit în județul Romanați, de preferat în com Țărțăl „unde am mamă văduvă de război și avere imobilă”. Domiciliul provizoriu unde aștepta corespondența era același.

Paul I. Alexandrescu. Înv. definitiv la școala primară mixtă de stat din satul Șalvirii-Noui, jud. Soroca. În anul 1940 se afla concentrat de mai multe luni la Reg. 71 Infanterie, comp. 11 ca sergent T.R. Pierduse întreaga avere ce o strânsese în acel județ, iar situația sa era și mai grea pentru că nu mai știa nimic de copilul și soția sa, Tasia Alexandrescu, învățătoare la aceeași școală pe postul II. Înv. Paul Alexandrescu a servit ca învățător 2 ani în Dobrogea

Nouă, între 1928-1930 și 9 ani în Basarabia, între 1931-1940. Cei doi, după căsătorie, se stabiliseră „acolo departe de tot ce le era drag, numai pentru a reînvia flacăra românească ce începuse a se stinge”. Solicita să fie numit într-un post din vechiul regat la aceeași școală cu soția sa pentru „ca să putem deplânge trista situație sub care am fost puși să trăim

Preadi Olga. Înv. def. cu două gradații, refugiată din Com. Buzovița, jud Hotin, unde a avut postul. Dacă într-o primă cerere, înregistrată pe 16 iulie 1940, menționa ca având domiciliul în com. Tg. Nemț, în altă cerere din 22 iulie același an, Olga Preadi își stabilise domiciliul în com. Osica de Sus, sat Vlădueni-Romanați, unde fusese repartizat soțul său preot Preadi Ioan. Solicita în cea de-a doua cerere încadrarea în învățământ la școala primară din Osica de Sus.

Eustațiu Popescu. Învățător din 1926, definitiv din 1933 locuise în orașul Ismail, suburbia Baranovca. A funcționat ca detașat la Școala de băieți nr. 3 din același oraș în

anul scolar 1939-1940, iar în vara anului 1940 a obținut transferul la Șc. Primară din suburbia Drumul Nucșoara Veche, jud. Ismail. Soția era refugiată cu doi copii în Com. Rusănești, jud. Romanați la mama înv. Popescu, Dumitra Fl. Popescu, satul Jieni jud. Romanați. La data înregistrării cererii, 10 iulie 1940, se afla concentrat la Regimentul 28 Dorobanți, Batalionul II, Compania a 6-a.

Nica P. Marin. În v. definitiv. Refugiat din com. Com. Cubolta, sat Dobrogea Nouă, jud. Bălți dorește să fie numit în unul din posturile vacante din comunele: Dăbuleni, Celei, Siliștioara, Gârcov din județul Romanați. În cazul în care nu exista nici un post vacant în comunele solicitate, Nica Marin ar fi acceptat orice post în Jud. Romanați (pentru că aici avea casa și gospodăria) sau din Ținutul Olt.

Scalat Gheorghe. În v. cu titlul provizoriu în Com. Siscăuții, jud. Cernăuți. Fiind refugiat, avea domiciliul provizoriu la Școala Normală de Băieți – București, str. Sf. Ecaterina Nr. 2. În cererea sa înregistrată la 10 iulie 1940 ruga a se dispune numirea sa ca învățător la una din școlile din județul Romanați, de preferat însă Școala din Coteana, jud. Olt, unde soția sa, Agripina Scalat, învățătoare refugiată, originară din Caracal avea teren agricol în com. Coteana.

Costea A. C-tin. În v. cu gradul definitiv și două gradații, seria 1928. A funcționat la școala din com. Brânzeni, sat Brânzenii Noi, jud. Orhei. În urma refugierii din Basarabia și-a stabilit domiciliul în comuna natală Reșca, jud. Romanați. Solicita plasarea într-un post vacant din județele Romanați, Dolj sau Teleorman, iar în cazul în care în aceste județe nu se vor găsi posturi vacante, opta și pentru județele din Transilvania: Sibiu, Hunedoara. Cererea sa a fost înregistrată la registratura ministerului educației pe 11 iulie 1940 .

Jurebie Maria. A funcționat ca înv. cu titlul provizoriu în Com. Păuleni, jud. Cetatea Albă din anul 1939. La 8 iulie 1940 se găsea în comuna Bârza, jud. Romanați și ruga M.E.N. să i se încredințeze un post în Vechiul Regat. Printr-o altă cerere din 19 iulie 1940 menționează că are „părinți bătrâni și frați mai mici pe care trebuie să-i ajut” și cere post în județul Romanați în com. Bârza, Slătioara, Enoșești, Oboga sau Racovița.

Ionică Liubova. În v. definitiv cu trei gradații în com. Crasna, jud. Cetatea –Albă. Solicita numirea în unul din posturile disponibile din jud. Romanați sau Olt, numai în aceeași comună cu soțul său Marin Ionică. S-a refugiat lăsând în Basarabia gospodăria clădită timp de 17 ani, soțul nefiind în localitate la data evacuării. A plecat numai cu îmbrăcămintea

Învățătorul N. Popescu de la Vlădila în 1928 (S.J.A.N.Olt).

Emilia Marinescu, institutoare la Școala 2 Caracal (1928).

și copilul de 4 ani. Soțul său, originar din com. Gl. Dragalina, județul Romanați unde avea casă și teren arabil, se afla concentrat de 11 luni. Cereea numirea sa împreună cu soțul (învățător și el) în aceeași localitate, în unul din posturile disponibile din jud. Romanați sau Olt. Data înregistrării cererii- 12 iulie 1940. Soțul său, Marin Ionică, învățător de 10 ani ruga ministerul „să luați în considerație starea gravă în care mă aflu și să mă încadrați în postul solicitat”, tot în comuna Gl. Dragalina din Romanați.

Nicola N. Dumitru.

Înv. cu titlul provizoriu din 1939 în Com. Lucavița, jud. Cernăuți. Imediat după sosirea din refugiu a fost concentrat la Regimentul 2 Călărași-Caracal. Era originar din com. Osica de Jos, jud. Romanați. Ruga a

Învățători romanașeni (1933)

fi încadrat în orice post liber din teritoriul neocupat. În cererea înregistrată pe 13 iulie 1940 menționa că „n-am făcut cerere la timp din cauză căci imediat după sosirea mea de la post după refugiu am fost concentrat la Reg. 2 Călărași P.S.Caracal”. Salariul nu îl primise.

Alexandru Grebanos. Înv. gr. II, refugiat din com Rădeni-Vechi, jud. Bălți. La data cererii, 11 iulie 1940, era repartizat la Tg. Ocna, jud. Bacău, Str. Pompei, Nr. 6. Solicita un post de învățător în com. Balș, jud. Romanați sau în orice comună a Ținutului Olt, acolo unde avea rude.

Paniș Teodor. A funcționat ca învă. definitiv la Școala Nr. 1 Mixtă din com. Cârnașeni, jud. Tighina. Refugiat din Basarabia odată cu Regimentul 51 Infanterie, în care

era concentrat. În cererea sa din 13 iulie 1940 ruga ministerul să dispună încadrarea sa împreună cu soția, Georghita Paniș la una din școlile din județele: Dolj, Romanați, Olt sau Gorj. Familia se compunea din 4 persoane.

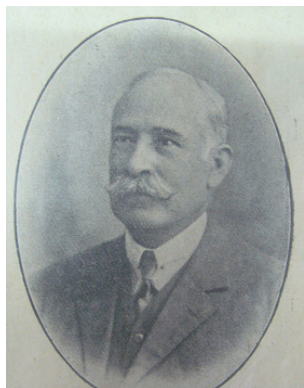
Petre Rădulescu Tudoran și Marin Rădulescu- institutori romanașeni.

Paniș Gheorghita. Înv. def. la școala com. Cârnașeni, jud. Tighina. Refugiată din ziua de 29 iunie 1940. Era originară din com. Amărăștii de Sus, jud. Romanați, unde posedea 8 pogoane teren arabil, care în acele împrejurări erau familiei de mare folos. Întreaga avere a

soților Paniș rămăsese în Basarabia. Ruga ministerul „să țină seama să fiu în același sat cu soțul meu sau cât mai în apropiere cu posturile pentru a putea ține și crește în condițiuni mai bune copilașii noștri”.

Roane V. Grigore. Înv. titular în com. Șebutinți, jud. Hotin. Titular în învățământ de 5 ani, fusese detașat în anul școlar 1939-1940 la școala din com. Scioaștea, jud. Teleorman și cerea prelungirea detașării la această școală sau în oricare din posturile din jud. Olt, Teleorman, Romanați și Dolj. Era originar din jud. Romanați, com. Traian. Se afla mobilizat ca Slt. Rezervă în Reg. 72 Inf. Cerere înregistrată pe 15 iulie 1940.

Institutorul Silvestru Spulbereanu.

Petru Iapăscurtă, învățător definitiv cu o gradație de la școala Cuhurești de Sus, jud. Soroca, mobilizat la Reg. 53 Infanterie cerea împreună cu soția sa Elena Munafu Iapăscurtă (învățătoare refugiată la Tg. Ocna- Bacău) un post în învățământul primar la aceeași școală. Au funcționat la Școala Izvoru-Romanați după cum o atestă documentele din arhiva acestei școli.

Dovan B. Ion. A fost numit înv. cu titlul provizoriu în toamna anului 1939 în com Cincău, jud. Cernăuți. Prin cedarea unei părți din teritoriul Bucovinei în anul 1940, comuna mai sus amintită s-a dezlipit de la patria mamă, iar înv. Dovan I. a rămas fără post și în baza cererii din 15 iulie 1940, ruga ministerul să dispună a fi angajat în unul din posturile de la școlile din comunele: Liiceni, Caracal, Dioști, Popânzălești, jud. Romanați. Era concentrat ca elev TRR la Reg. 52 art. Bat 4. Soția tot învățătoare gr. II, funcționa la școala din Viișoara-Moșneni, jud. Romanați, unde cei doi aveau gospodăria. Într-o altă cerere adresată Ministerului Educației Naționale în data de 20 iulie 1940 din Boșoteni-Romanați, înv. Dovan Ion solicită explicit un post de învățător în comuna Viișoara-Moșneni, jud. Romanați, având în vedere faptul că în urma mișcărilor de personal din Iunie 1940, la școala primară mixtă din Viișoara a fost transferat un alt cadru didactic (Mihail R. Mihăescu) de la școala I.G. Duca, care ulterior ar fi renunțat la post.

Chițoiu M. Alex. Înv. def. în com. Petrești, jud. Iași. Localitatea se afla pe teritoriul Basarabiei, fiind trecută din 1935 la județul Iași, Ținutul Prut. Înv. Chițoiu M. Alexandru, originar din localitatea Doba, jud. Romanați, în cererea sa scrisă la 11 iulie 1940 și înregistrată pe 16 iulie, solicita un post la una din școlile din județul Romanați cât mai aproape de locul natal unde avea interese materiale și familiale. Se afla concentrat din sept. 1939 la Reg. 71 Inf. În timpul cât a fost concentrat a optat pentru solda de ofițer, renunțând la salariu.

Eftimie Stoian originar din Urzica-Romanați a funcționat la școala Chebabcea-Cetatea Albă „actualmente sub ruși”. Cere un post în Romanați „deoarece acolo am părinții mei și acolo sunt căsătorit, având pământ arabil atât eu cât și soția mea”. Ca adresă pentru a primi corespondența indică Școala Militară nr.2 Bacău.

Florescu Gr. Dumitru. Înv. cu titlul provizoriu în com. Babin, județul Cernăuți. În cererea din 16 iulie 1940, ruga ministerul să fie trecut în tabelul cu învățători refugiați, întrucât localitatea unde a funcționat a intrat sub ocupația Rusiei Sovietice și dorea să fie repartizat la în com. Dăbuleni, jud. Romanați, unde trebuia să se înființeze 7-8 posturi, potrivit numărului populației de vârstă școlară și unde „am tată bătrân, infirm care trebuie întreținut”. Înv. Florescu D. în momentul depunerii cererii se găsea concentrat ca elev plutonier la Regimentul 59 Infanterie. Cerea a se trimite răspuns pe adresa tatălui său Grigore Florescu din Dăbuleni „întrucât eu sunt sub drapel și în continuă mișcare”. Primarul D. Priboi din Dăbuleni adevărea că era întemeiată cererea învățătorului.

Mamut N. Teodor. Înv. cu titlul provizoriu. Absolvent al Șc. Normale din Craiova-1934. Refugiat din com. Mansburg, jud. Cetatea-Albă, unde a avut postul. În urma pierderii Basarabiei rămâne fără post. În cererea înregistrată pe 16 iulie 1940, Mamut N. Teodor ruga ministerul să fie reintegrat ca învățător cu același titlu, de preferat în localitatea Preajba, jud. Romanați, unde avea casă și o mamă văduvă de război sau în comunele Corlătești, Izbiceni, Fărcașele, Hotărani și I.G. Duca din același județ. În cazul în care nu se găseau posturi în localitățile amintite, opta pentru județul Durostor: Rahova, Cusuiu din Vale, Cadicheoi, Spauciov, Srebrna, Vetrina, Hogechei.

Titus V. Tcaciuc, concentrat ca sublocotenent în rezervă la Reg. 19 Infanterie Caracal, funcționase la școala Rohazna din jud. Cernăuți. În cererea sa trimisă din Caracal arată că „mi-a rămas toată averea adunată în timp de 16 ani de zile acolo. În timpul când s-a ocupat [Basarabia] am fost la susnumitul Regiment. Soția a rămas tot acolo și n-am nici o știre de la ea până-n prezent”. Cere un post din nordul Moldovei și „un ajutor bănesc din care să-mi pot procura îmbrăcăminte, deoarece am rămas numai cu haina militară de vară”.

Dobre Agapie, învățător cu titlu provizoriu în com. Feștelia, jud. Tighina. A funcționat la această școală de la 15 sept. 1937. Solicita un post în com. Băbiciu sau orice școală din jud. Romanați sau Ținutul Olt, fiind originar din com. Băbiciu, jud. Romanați.

Învățători din zona Balș (S.J.A.N.Olt).

Înv. Dobre a plecat din Basarabia odată cu Regimentul 28 Dorobanți, rămânându-i la post toate actele și averea sa „afară de carnetul de identitate cu nr. 284382”.

Vlaicu Theodor, fost învățător în com. Golița-Cetatea Albă, domiciliat în Urluiasca-Olt, concentrat într-o unitate din apropierea domiciliului, cere un post în Ținutul Dunărea de Jos.

Barbu D. Dumitru învățător definitiv cu o

gradație în Com. Bălănești, jud. Lăpușna, concentrat în Reg. 71 Infanterie. Cerea a fi încadrat la una din școlile din Jud. Romanați sau Ținutul Olt. Soția învățătorului Barbu D-tru, Floarea Dumitru era din com. Vișina Veche. Funcționase împreună cu soțul în Basarabia în satul Bălănești, com. Mileștii Mari, jud. Lăpușna timp de 10 ani .

Ion S. Tatomir,
învățător la Dioști.

Preda Dumitru născut în Țărțălu-Romanați, funcționase la școala Gaugura-Misovca din județul Tighina, Ținutul Nistru. Cere un post în satul natal ori în Caracal, Golfin, Popânzălești sau Buzduc. Cere acest lucru „întrucât am pierdut și lăsat în Basarabia toată munca și agoniseala mea de 8 ani de zile iar acum fiind în Romanați mi-ar putea veni în ajutor părinții. Deși sunt învățător din 1928, am funcționat până în prezent numai în ținuturile alipite”.

Stela Mihăilescu învățătoare în Toporouți-Cernăuți din Bucovina, originară din Redea-Romanați, având soțul titular în comuna Siliștioara- R-ți cere un post în apropiere de acesta.

Marin I. Gheorghe, învățător în com. Monași-Cetatea Albă, originar din Amărăști-Romanați fusese mobilizat la 5 sept. 1939 în Reg. 26 Dorobanți și „prin situația creată după cedarea Basarabiei nu mai știu nimic despre situația postului

meu, al soției- Marin Ana învățătoare tot în com. Monași jud. Cetatea Albă și a gospodăriei noastre. [...] Găsindu-mă pe zonă și neavând nici o posibilitate de a mă informa, nu știu nimic de situația soției mele, dacă a putut să se refugieze sau nu. [...] Adresa am stabilit-o la părinții mei în com. Amărăștii de Sus, jud. Romanați”. Cere un post în Zvorsca, Dăbuleni, Amărăștii de Jos, Cilieni sau Slăveni din Romanați „încredințat că nenorocirea ce s-a abătut pe capul nostru va găsi sprijin în înalta dumneavoastră înțelegere”.

Danciu I. Ștefan. Învățător cu titlu provizoriu com. Bubueci, jud. Lăpușna, din 1938. Solicita trimiterea salariului său pe iunie la mama sa, Achilina Danciu din com. Rusăneștii de jos, jud. Romanați. Se afla concentrat la regimentul 41 infanterie și era singurul sprijin al mamei, văduvă de război.

Ioana Diaconu. Era înv. în com. Vișinești, jud. Cahul, detașată în Corbeni-Argeș. Cere un post la Băbiciu „unde am casă și mama bătrână, bolnavă, văduvă de război” sau în comunele Slobozia Mândra, jud. Teleorman și Colonești jud. Olt. Pe 22 august revine cu o altă cerere, adăugând com. Maldăru, jud. Olt, fiind un loc liber prin detașarea Ec. Dumitrescu la școala din Colonești. În comuna Băbiciu avea casă. Tatăl său era

Învățătorii și elevii școlii din Aluniș-Olt în 1927
(S.J.A.N.Olt).

I.N. Toma– erau în primul război. În comuna Uda-Clocociov, aproape de Slobozia Mândra, avea o soră. Casa soțului său, C-tin Diaconu, student la Fac. de Teologie din Cernăuți, se afla lângă școala din Maldăru.

Dincă V. Teodor. Înv. cu gradul definitiv luat în 1932. A funcționat la școala din satul Găuzești, jud. Orhei. Născut în com. Amărăști de Sus. Din anul 1927 a fost numit în învățământ în Basarabia, unde a funcționat până în momentul refugierii din Basarabia. Avea doi copii, iar soția era fără serviciu. Cerea ministerului un post de învățător dintre posturile vacante sau devenite vacante din județul Romanați, în comuna natală, pentru că aici avea casă dată de rudele sale. În cazul în care nu exista un post în comuna Amărăștii de Sus, accepta și angajarea la una din școlile din localitățile Dioști, Liiceni sau Cilieni. În Basarabia i-a rămas toată gospodăria.

Costache Z. Petre. Învățător născut în Amărăștii de Sus, satul Praporu, jud.

Învățătorii Al. Șt. Predețeanu (Crușov) și Gh. Goanță (Băbiciu).

Romanați, seria 1930, a fost numit cu titlul provizoriu la școala Tomai-Nou, jud. Tighina, unde a funcționat până la 1 septembrie 1935. A fost transferat apoi la școala primară din comuna Vosneseni, jud. Tighina. În cererea adresată ministrului învățământului solicita numirea într-unul din posturile libere din jud. Romanați sau din județele Vâlcea, Dolj sau Teleorman. Avea familia refugiată în com. Amărăștii de Sus, satul Praporu unde avea și mama

văduvă de război „a cărei existență cade tot în sarcina mea”.

Din corespondența ambasadorului Dumitru Ceaușu

Ion Ceaușu

Fratele meu Dumitru Ceaușu (Memoria Oltului 23, 24, 26-32/2014) s-a născut pe 8 mai 1937 în com. Corbu, sat Buzești, Jud. Olt. Deși a fost olimpic la matematică în perioada

Ambasadorul Dumitru Ceaușu la o reuniune.

liceului, a urmat cursurile Facultății de Drept din București între 1956-1960. După ce absolvă și cursurile Institutului de Înalte Studii de la Geneva, D. Ceaușu obține în anul 1971 titlul de doctor în Științe Politice al Universității din Geneva. În cadrul diplomației românești, a fost unul dintre reprezentanții săi de seamă și a îndeplinit pe rând funcțiile de secretar în

Ministerul Afacerilor Externe între 1960-1972, apoi secretar și consilier la ambasada României de la ONU, New York 1972-1977 (interval de timp în care se înscrie corespondența pe care o prezentăm mai jos), iar mai târziu, între 1978 și 1985 este consilier cu rang de ministru la Ambasada României de la Bonn. Imediat după 1989, este numit director adjunct la Tratat și Drepturile Omului în cadrul M.A.E., ajungând în 1994 directorul acestei direcții din M.A.E. Din 1997 a funcționat ca secretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe și apoi Ambasador al României în Franța. Dumitru Ceaușu, cu numele de la iubita noastră mamă, de Bică și de cele mai multe ori Bicuță, s-a stins din viață la 23 martie 2011, la echinocliul de primăvară, cu 5 săptămâni înainte de a împlini pe 8 mai vârsta de 74 ani. S-a născut în plină primăvară, la începutul lunii mai și s-a sfârșit tot în bogăția florilor de primăvară. Atât de mult a iubit locurile natale, încât, într-o vreme, voia să-și completeze numele de familie Ceaușu cu *von Adâncata*. Diplomatul Dumitru Ceaușu a participat de-a lungul carierei sale la importante acțiuni de politică extenă ale României, în mod deosebit la încheierea tratatelor cu Ungaria și Ucraina. Tratatul cu Ungaria s-a aflat în directă răspundere a fratelui meu, Dumitru Ceaușu. Epistolele pe care le vom prezenta mai jos, au fost scrise de D. Ceaușu în 1974 când era de doi ani atașat la Misiunea de pe lângă O.N.U. În aceste scrisori este vorba mai ales de soția sa Simoneti. A cunoscut-o pe 21 decembrie 1963, când un grup de tineri angajați ai Ministerului de Externe, din care făcea parte și fratele meu, a organizat o întrunire tovarășească pe Calea Victoriei în incinta unui local de alimentație publică, de fapt un lacto-bar. În anul 1963, Simoneti, viitoarea soție, era studentă la Facultatea de Limbi Străine din București, secția franceză. După această întrunire de grup, cei doi s-au reîntâlnit întâmplător un an mai târziu, în 1964, la ieșirea din pensiunea Bulevard, unde Dumitru Ceaușu, ajuns secretar III la Ministerul de Externe servea masa în fiecare zi. După această reîntâlnire, destinele lor s-au unit.

Soția și cei doi copii ai ambasadorului.

[1]

Caracas, 17 august 1974

Dragii noștri,

Vă trimitem vești foarte proaste. Simoneti a pierdut sarcina, în luna a șasea, pe 27 iulie. Acum este sănătoasă și se simte bine. Suntem amândoi la Caracas, în Venezuela, unde rămânem până la 31 august. Să nu fiți îngrijorați. Noi suntem hotărâți să încercăm în continuare și sperăm ca, până la anul să vă aducem un nepoțel.

Vă dorim sănătate multă. Ne gândim cu drag la voi.

Simoneti și Bică.

[2]

New York, 2 februarie 1975

Dragii noștri,

Am primit chiar astăzi scrisoarea pe care ne-ați trimis-o la 24 ianuarie și m-am bucurat aflând că sunteți bucuroși cu toții. Noi v-am mai scris o carte poștală ilustrată, acum două- trei săptămâni, dar poate s-o fi rătăcit pe drum. Eu și Simoneti suntem acum sănătoși, dar am avut iarăși necazuri. Așa cum v-am mai scris Simoneti rămăsese iarăși însărcinată. Totul a mers bine până acum două săptămâni, când au apărut semne de avort spontan. Sarcina intrase în luna a cincea. Am internat-o în spital, unde i-au făcut o operație ca să nu piardă copilul, dar totul a fost degeaba. După 4 zile, adică pe 25 ianuarie, a pierdut și această sarcină. Era fetiță și cântărea 500 de grame. Cel de anul trecut era băiat. Așa că am mai pierdut niște speranțe, dar nu ne dăm bătăuți. Tot în perioada asta eu m-am îmbolnăvit de gripă; o gripă tare rea, care m-a ținut o săptămână în casă. Noroc că se întorsese Simoneti din spital ca să mă îngrijească. Acum sunt bine, dar tot mă resimt. Așteptăm să treacă iarna, să vină primăvara, după care venim acasă, în concediu. Anul acesta vom sta 7 săptămâni în concediu, pe doi ani. Vrem să plecăm de aici aproximativ pe 25 iunie și vom rămâne până pe 10-12 august. Până atunci ne vom mai scrie. Nu am mai primit nici o veste de la Tiia și Ioana. Nici despre Ion și ai lui nu ne-ați mai scris. Eu, să vă spun drept, am pierdut adresa lui Ion, așa că nu-i pot scrie direct. Să-mi scrie și el și să-mi trimită adresa, ca să-i pot scrie.

Să știți că Ministerul de Externe s-a mutat. Acum se află în fosta clădire a Consiliului de Miniștri, pe Calea Victoriei nr.1. Așa că în viitor, să trimiteți scrisorile la această adresă: Ceaușu Dumitru, Calea Victoriei nr. 1, Ministerul Afacerilor Externe, București.

Sperăm că scrisoarea noastră să vă găsească sănătoși și tot așa să vă găsim când vom veni la vară.

Vă sărutăm cu drag, Bică și Simoneti.

[3]

13 octombrie 1975

Dragii noștri,

Vă scriem câteva rânduri să vă spunem că suntem sănătoși, amândoi, și o ducem bine. După cum cred că citiți și prin ziare, aici la O.N.U. suntem destul de ocupați – de dimineața până seara. Mai rău ca la C.A.P.! Isprăvi deosebite nu am făcut, așa că nu prea am ce să vă scriu. Simoneti este sănătoasă. Așteptăm să treacă timpul ca să ne întoarcem acasă, vara viitoare. Noi vă dorim sănătate multă ca să vă găsim cu bine când ne întoarcem.

Vă sărutăm, Bică și Șa Simoneti.

INEDIT.

JURNALUL ARTISTIC AL LUI SPIRU VERGULESCU- (I)

Casa Muzeu Gunka și Spiru Vergulescu din Slatina s-a îmbogățit recent cu o piesă de mare valoare: Jurnalul artistic al maestrului Spiru Vergulescu. L-am numit „Jurnal artistic” pentru că este mai mult decât o arhivă.

În septembrie 2014, pe când asiguram ghidajul la expoziția *Casele și străzile lui Spiru Vergulescu* deschisă la Palatul Parlamentului cu prilejul marcării a 80 de ani de la nașterea pictorului, am intrat în posesia a șapte dosare voluminoase. Momentul de bucurie a fost urmat de un sentiment de liniște, întrucât după multe insistențe făcute în cei șapte ani de la moartea lui Spiru Vergulescu, gândurile sale despre viață și artă, atât cât a dorit să le exprime, au ajuns în mult iubita Casă Muzeu de la Slatina. Un dar post mortem oferit orașului natal pe care l-a iubit necondiționat.

Cuprinsul fiecărui dosar a fost rezumat de maestrul Spiru Vergulescu astfel: „Spiru Vergulescu. Diferite note și însemnări precum și unele materiale privind viața și creația sa. 1+2 (din caietele jurnal)” ș.a.m.d. Caietele jurnal sunt completate de trei dosare cu fotografii, de la căsătoria cu Gunka, de origine bulgară, până la marile evenimente culturale la care au participat.

În deschiderea caietelor jurnal se află două schițe autobiografice prin care a dorit să consemneze împrejurările venirii pe lume a micuțului Spiru („M-am născut din păcat”), aflate mai târziu de la rude și primele amintiri din copilăria petrecută în cartierul bucureștean Plumbuita, unde se afla casa fratelui mamei care l-a născut, Ion, și a soției acestuia, Aglaia. Tata Ion și mama Aglaia l-au crescut de la vârsta de un an și opt luni ca pe propriul copil, fără a-l înfia, iar recunoștința maestrului Spiru Vergulescu a fost pe măsură.

Această povestire, pe care o publicăm în continuare, trădează sentimentele unui copil iscoditor, cu un simț al observației uimitor, ce îi permit să recompună o atmosferă de epocă plină de pitoresc și nostalgie. Sentimental, evocă mănăstirea Plumbuita, Palatul Ghika, Biserica Doamnei, subiecte așternute mai târziu pe pânză, în stilul său inconfundabil, recognoscibil chiar și fără semnătură.

Am răsfoit dosarele scrise cu cerneală neagră și mi-au fost confirmate trăsăturile omului și artistului Spiru Vergulescu. Sincer, minuțios, stăpânit de dorința de autodepășire, metodic, atent la detalii, fără de care întregul nu convingea. Prețuia marii artiști (în mod deosebit pe Luchian și Pallady), scriitori (George Călinescu), actori (Lucia Sturdza Bulandra). Avea încredere în oameni, era deschis și generos cu prietenii. Și mai presus de toate, răzbate din filele caietelor jurnal iubirea pentru Gunka, care întreaga viață i-a luminat drumul, ea care a fost lipsită de lumina ochilor. Era pe de-a întregul înfrumusețată de lumina sufletului.

Paginile de jurnal ne dezvăluie laboratorul creației vergulesciene. Schițele viitoarelor lucrări, cu adnotări documentare, de compoziție sau de game cromatice ne

arată munca unui artist care se respectă pe sine și pe iubitorii de artă. De multe ori spunea că talentul nu te ajută prea mult dacă nu este slujit de muncă asiduă. Maestrul păstrează caietele de impresii de la primele expoziții personale. Extraordinar!

Mă consider un om norocos pentru că am avut șansa de a fi în preajma unor oameni adevărați. Gunka și Spiru Vergulescu se numără printre ei.

Până la valorificarea integrală a paginilor Jurnal Spiru Vergulescu, am optat să publicăm selectiv însemnările maestrului în revista „Memoria Oltului și Romanașilor”, care, în mod cert, i-ar fi plăcut. Este acesta un modest semn de bună aducere aminte a unui cuplu de mari artiști, pictorul Spiru Vergulescu și muziciana Gunka Vergulescu.

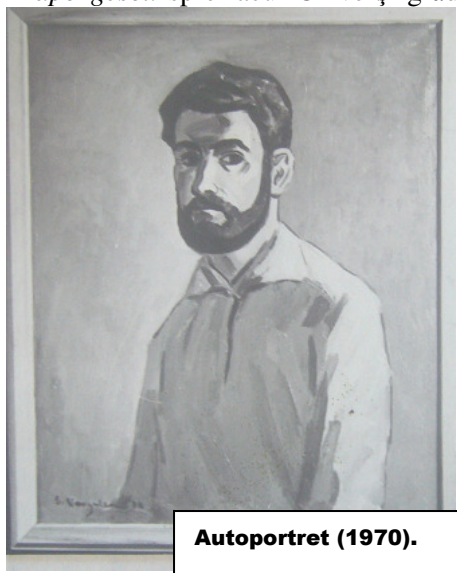
dr. Aurelia Grosu

Nu împlinisem trei ani CÂND AM ÎNCEPUT SĂ OBSERV LUMEA CE MĂ-NCONJURA, privind totul cu o vie curiozitate și un interes mult prea mare pentru vârsta mea de atunci. Deși nu era nimic spectaculos, ci mai degrabă sordid în jurul meu, sau poate acest sordid crea un anume spectaculos pe care ochiul meu îl sesiza atât de devreme în drumurile ce le făcea mama cu mine în brațe, fiindcă nu începusem încă să mă ridic pe picioare, cartierul Plumbuita m-a fascinat de la-ntâiul contact cu casele lui mici, ascunse parcă în verdeața abundentă de după niște garduri date cu var sau viu colorate, înșirate pe o parte și pe alta a străzilor înguste, prost pietruite și ușor curbate, care se ramificau dintr-una principală ca și crengile unui copac.

Curând aveam să cercetez singur acest cartier, pătrunzând mai adânc micile dar marile lui taine și să constat cu o nespusă surpriză că planul sui-generis după care era conceput se înfățișa întocmai ca o peninsulă, datorită apei care-l înconjura ca un șirag de perle scilpitor pe stânga, în spate și pe dreapta, accesul spre lumea pestriță, veselă și deosebit de pitorească a lui făcându-se prin mica intrare din Șoseaua Colentina.

Pământul cuprins între aceste ape era traversat de trei străzi mai mari: *G-ral Praporgescu* spre lacul Chive și grădina lui Iordan-bulgarul, *Vlad Tepeș*, la mijloc, total închisă și lipsită de frumusețe și *Matei Basarab* spre râul Colentina. Această ultimă stradă pornea din șoseaua Colentina și urca pe dreapta dealul înalt până la mănăstirea cu biserica al cărui nume îl purta și cartierul, datorită plăcilor de plumb cu care fusese acoperită la început ctitoria voievodului muntean după numele căruia se botezase și strada, Matei Basarab. Toate trei se depărtau în unghi una de alta, legate fiind doar prin câteva străduțe sau simple ulicioare cu trepte de pământ, mai ales în spre partea mănăstirii.

În Șoseaua Colentina, la intrarea în cartier, pe ambele colțuri străjuiau dintotdeauna două cârciumi ale unor greci. Prima era a unuia unde mergeau mai mult țiganii care, duminica, sencăierau, ceva de groază! A doua era a lui Ianis, mama îi zicea Iane, un fel de vraci. El m-a scăpat de gălbinare într-un mod cu totul original. Mi-a dat să beau rachiou tare de prune în care

Autoportret (1970).

turnase un fel de praf alb și după care, culmea, trebuia neapărat și imediat să mănânc măslina cu franzelă albă prăjită! Zic culmea pentru că rachiul ca rachiul, treacă-meargă, dar măslinile, trebuie să mărturisesc, îmi făceau o deosebită plăcere. Lângă cârciuma lui Iane mai era o simigerie unde oricând puteai găsi covrigi calzi, o plăcintă extraordinară și toamna...da, toamna, deliciosul dovleac copt după care mă dam în vânt, mai ales când reușeam să obțin vre-un colț ruminat și foarte dulce. Pe dreapta era o băcănie, cu firma atrăgătoare, tixită cu de toate, de unde într-o iarnă tata, de gura mea, (Doamne, ce gură!) a mers cu mine și mi-a cumpărat o stea minusculă, una care îmi plăcea grozav și pe care știind-o demult, i-am arătat-o undeva sus de tot, sub tavan între multe altele. Cu ea am fost de sărbători și am cântat Steaua și Trei Crai de la Răsărit pe la cunoscuți, dar mai ales la oameni care își descântau paharul din față, cu gândul dus aiurea, în cârciuma întunecoasă și plină de fum pe care o ținea proprietarul nostru, domnu' Chistache, într-o încăpere dinspre stradă.

Imediat după băcănia de care pomeneam, la răspântia de unde porneau străzile se înălța un monument alb, un obelisc din patru corpuri suprapuse, cu o pajură de bronz verde-negru, ce ținea o cruce în cioc, așezată deasupra. De ziua eroilor, la 10 mai, elevii încolonați doi câte doi depuneau flori și coroane cântând „Presărați pe-a lor morminte/Ale laurilor flori” în timp ce popa Sachelarie stropea cu mătăuzul muiat în aghiasmă când spre monument, când spre noi, cântând și el laolaltă cu copiii, cu învățătorii și cu părinții care veniseră să-și admire odraslele în acest moment de înalt patriotism. Eroii trebuiau cinstiți și asta o știam cu toții.

Triptic: „Mama Aglaia, eu, Gunka” - (1971).

„Cu Gunka seara, după ceremonia religioasă din casa nașilor noștri Ana și Petre Popescu, Aleea Griviței, nr. 217, București”.

În spatele monumentului se afla Școala Primară care se chema tot Plumbuita, ca mănăstirea și cartierul. Albă și ea, mică, dar nouă ni se părea mare, cu un cerdac de piatră cu stâlpi și arcade, cu câte o clasă într-o parte și alta, vara abia se zărea dintre verdeață și copacii din curtea împrejmuțată cu un gard înalt, unde totul era crescut la întâmplare.

Dincolo de strada Matei Basarab, pe care locuiam noi, și râul Colentina se înghesuiau unele în altele niște bordeie, fără gard, fără nimic, locuite de țigani cu o puzderie de copii de toate vârstele. Aici se afla un izvor cu cea mai bună apă de fiert fasolea unde mă trimitea mama cu un urciore sau o găleată de două

ori pe săptămână, miercurea și vinerea.

Râul Colentina era ceva magnific. Când era foarte cald, lumea din cartier venea să se răcorească în țipetele ascuțite ale copiilor care se zbenguiau și se stropeau fericiți cu apă, goi-goluți, sub razele fierbinți ale soarelui, arămindu-li-se pielea. Eu stând jos în apa care abia-mi trecea de mijloc, lângă mama și tata, în izmene și cu mâinile-n față priveam cu jind la jocul liber și vesel al semenilor mei, neîndrăznind să fac vreo mișcare.

Pe strada Vlad Țepeș mergeam mai rar, nu-mi plăcea. Era ca un culoar închis cu un început și un sfârșit. Era prea sufocantă și oamenii de aici mi se păreau mai altfel decât ceilalți. Totuși pe această stradă era un frizer, tiz cu mine, care mă tundeă franțuzește cum poruncea mama.

Odată vrând să văd cum mi-ar sta cu chelie, eram deja elev, l-am rugat să-mi ia mai întâi din față și de sus. Tot întorcându-mă spre a mă privi în oglindă am scos un țipăt groaznic dar m-am abținut să plâng. Când a văzut că-mi curge sânge din spre urechea dreaptă și-a dat seama că mi-o prinsese cu mașina. Mi-a spălat-o cu spirt și abia atunci mi-au dat câteva lacrimi de usturime. Ceva mai sus de nea Spiru era o băcănie. Aici, odată, cu banii furați de unde știam că-i ascundea mama am cumpărat o mulțime de poze cu Nașterea Domnului, Moș Crăciun și Îngerași, întregi sau bust, plutind pe nori cu mâna sub falcă. Descoperindu-mi fapta, că de, atâtea poze băteau la ochi, am mâncat o bătaie de la mama soră cu moartea.

Urma strada G-ral Praporgescu pe care, ca și pe strada Matei Basarab, am locuit în mai multe curți. Avea o băcănie, îi zicea „La Ardeleanu”, de unde târguia mama trecându-i-se în cont totul și al cărui patron ne-a ajutat mult când tata fiind la război, am

rămas singuri și-mbolnăvit eu de febră tifoidă și mama de tifos exantematic. Tot cartierul devenise un cimitir. Această stradă era mărginită pe stânga de grădina lui Iordan în care noaptea, cu mama, când bombardau americanii, ne ascundeam ca și alți oameni, strecurându-ne printre straturile de roșii, de vinete și de varză, de s-alegea praful de toate. Dar Iordan era bun și nu zicea nimic. Ce să zică?!

„Vineri, 26 iunie 1959, București. Ziua nunții noastre”.

Spre cartierele Tei și Ghika, după niște case peticite și acoperite cu tablă, peste care erau cărămizi și pietre să țină la vânt, se ridicau zidurile masive, impunătoare cu clopotnița zveltă și albă încastrată în ele, după care apărea Palatul Ghika în care era un orfelinat (seara se auzea trompeta sunând stingerea) și Biserica Doamnei, deosebit de frumoasă, rotundă și în același stil neoclasic ca și palatul. Dacă această biserică mă impresiona prin planul ei, prin bogăția ornamentației traforate cu flori și mai ales prin mobilierul sculptat, totul din lemn policrom, sau poate și pentru faptul că într-o zi am văzut un pictor, primul în viața mea, așternând-o pe pânza sa, biserica mănăstirii m-a cucerit cu ruinele palatului ce o înconjură. M-a cucerit cu frumoasă pictură din interiorul ei, cel mai mult plăcându-mi înfățișarea întreagă și chipurile sfinților militari îmbrăcați ca romanii. M-a cucerit cu micul cimitir din spate spre care treceai printr-o poartă îngustă, unde nu aveam pe nimeni, dar mă duceam să privesc crucile sculptate în piatră și decorate care de care mai fantezist. Unele, zicea mama, erau de mult, de tot. Cât de demult?! Nu știu. Știu numai că această mănăstire a fost primul subiect după natură pe care l-am desenat la dorința mamei și care mult timp a stat pe pereții clasei noastre, când eram prin a II-a primară. Acesta era cartierul Plumbuita, pe atunci prin anii 1937-1938.

Acum, după ce s-a construit atât de mult, cartierul pare un sătuc, un fel de mostră a trecutului în sânul orașului, iar școala și monumentul, parcă înfundate într-o groapă, niște jucării pur și simplu. Doar mănăstirea cu turlile și clopotnița ei domină vasta panoramă parcă dialogând cu Biserica Doamnei între care, subteran, se zice că ar fi existat un tunel ce le lega odată. De câte ori trec cu tramvaiul pe lângă acest cartier pe care-l socot leagănul și universul copilăriei mele, aspectul lui, mic în felul său, mă face să tresar, cu toate că au dispărut o bună parte din cele mai scumpe amintiri mie, prin deschiderile ce s-au creat spre podul Ghika și spre râul Colentina. Cu toate acestea, acum ca și atunci, cartierul pare un copac iar casele niște colivii, în multe dintre ele dormind liniștite visele unui copil care nu împlinise trei ani când a început să observe lumea ce-l înconjură, privind totul cu o vie curiozitate și un interes mult prea mare pentru vârsta lui.

București (în atelier)

19 oct. 1977, miercuri seara

**Gunka și Spiru Vergulescu
dansând de ziua pictorului
Horia Roșca în atelierul
graficianului Alexandru Bălan
(luni 5 febr. 1979).**

Spiru Vergulescu

Transcrieri din caietele jurnal

Caietul nr. 1

19 oct. 1965 – Îmi pun problema picturii pe sticlă, fără să precizez ce anume. Mă gândesc să încep cu tempera și într-o gamă restrânsă (alb, gri, ocru, verde, roșu, albastru, brun închis).

20 oct. 1965 – Am vizitat la Palat [Muzeul de Artă al României, n.n.] retrospectiva Șirato care m-a încântat nespuse de mult. O impresie colosală mi-a lăsat-o lucrarea „Siesta”.

25 oct. 1965 – Amintesc despre niște lucrări pe care le-am dăruit: „Port la Balcik” (ulei pe pânză), lui Liviu Lăzărescu; Sozopol (casa roz cu pomul roșu, monotip), Olga Sandu.

24 I 1966 – „...adeseori pasiunea moare tocmai fiindcă nu mai întâmpină greutățile din care s-a născut” (Maurice Druon, „Regii blestemați”).

Caietul nr. 2

24 II 1966 – Într-un moment de nemulțumire scriam: În afară de însușirile absolut necesare pe care le am, îmi mai lipsesc relațiile și acele lucruri pe care alții le au și care le-au asigurat reușita în viață și chiar în profesia aleasă. Pe primele mă bizui, ele se vor dovedi mai puternice și cred că așa va fi.

Pentru prima oară studiez sistematic despre icoanele pe sticlă (în *Buletinul Comisiunii Monumentelor istorice*, iulie-octombrie 1942). De când îmi pusesem problema picturii pe sticlă și până acum, realizasem o serie de copii după icoane vechi pe sticlă. Prima a fost Maica Domnului cu pruncul în brațe (din zona Brașovului) copiată de la D-na. Prof. Georgeta S. Rotică care o primise cadou de la Victor Ion Popa. Tot acum studiez și desenele de pe ouă încondeiate din Moldova (albumul *Arta populară în Muzeul Brukenthal*, Meridiane 1964).

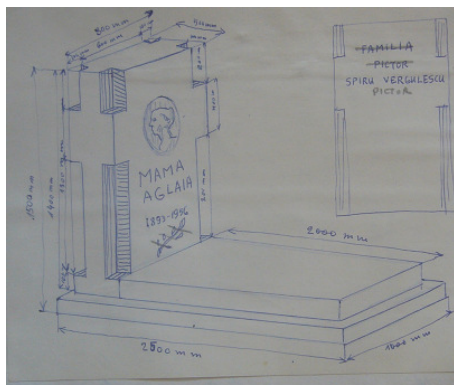
10 III 1966 – Mă gândesc să copiez praznicarul (săptămâna patimilor cu Hristos în centru) de la Dl. Alex. Mironescu și Hristos Împărat de la Alex. Hrisanide - pe care le-am și copiat – două icoane mari și foarte frumoase (57x72 cm fiecare). Tot acum mă preocupă felul cum se realizează o pictură pe lemn și mai ales cum se învechește subit.

- Un strat de ulei
  - Un strat de clei
  - Un strat de lac
  - Se pune la foc [cuptor, n.n.] pentru a se crăpa prin căldură mare
  - Un strat de sicativ
  - Prin picături de apă se fac deteriorări după ce se tamponează lacul cu o cârpă moale
  - În crăpături se trece cu creta de frescă
- Totul se face după ce s-a pictat

10 martie 1966 – Se apropie ziua morții mamei Aglaia. Mi-e dor de ea. Îi fac un portret sub care scriu și desenez: MAMA, 1893-1956 (+13 IV 1956)

Spiru Vergulescu și Gunka în Cișmigiu (1967).

Schița locului de veci (19. IV. 1969)

13 III 1966 (Duminică) – Însemnez: „Meditație asupra expoziției ce va veni”.

Lucrări realizate: „Natură statică omagiu lui Modigliani”
 „Lucia Sturdza-Bulandra, siluetă”
 „Loja” (Contraste)
 „Cadou de ziua mea” – „Cactuși” } monotipii

Lucrări de realizat – „Fata cu cozi pe urechi”
 „Țăranca” (cea mare de micșorat)
 „Balcik” } cu mai multe suprapuneri

Și-mi urez SPOR LA LUCRU și SUCCES.

10 III 1966 – Sunt preocupat de examenul de traducător (din bulgară în română) la care mă voi prezenta între 16-17 aprilie.

M-am hotărât. Trimit: „Balcik” (peisaj), „Loja” (compoziție), „Portret de fată” (cu cozi pe urechi), „Portret” (studiu după Gunka), „Floare” (floare ajurată).

N.B. N-am avut succes. Îmi aduc aminte ce trist am fost.

18 III 1966 – Citesc și studiez un album, cu Muzeul Satului, întocmit de Gh. Focșa. Sunt preocupat de mobilierul popular din care-mi desenez câteva piese. Doresc să-mi fac un astfel de mobilier.

19 III 1966 – Din marea mea admirație pentru G. Călinescu, notez:

„Octombrie 1965”
 „Viața Românească” – consacrată lui G. Călinescu
 „Revista de istorie și teorie literară” nr. 3-4/1965
 „Secolul 20”

Mai târziu (13 dec. 1969) la Biblioteca Centrală Pedagogică am citi și consultat din „Revista de istorie și teorie literară” tom 18, 4/1969, Ed. Academiei R.S.R. Buc. 1969; M. I. Dragomirescu „G. Călinescu – originea și anii de formare ca elev”.

Și la 24 III 1966 eram preocupat tot de pătrunderea tehnicii picturii pe sticlă, citind despre meșteri care m-au uimit prin simplitatea și frumusețea creației lor.

25 III 1966 – Învățămintele după o experiență. Iată cum procedez la realizarea unei icoane pe sticlă:

1. desen pe sticlă (după ce o șterg cu oțet pentru a îndepărta grăsimile) cu tuș, cu ulei, cu verni sau lac de bronz.
2. aplicarea cu culoare a detaliilor și suprafețelor mici (culoarea poate fi de tempera sau de ulei; în cazul temperei la sfârșit se acoperă pe spate toată icoana cu ulei sau verni).
3. aplicarea cu culoare a suprafețelor mari.
4. desenarea aureolelor de bronz sau a motifelor ornamentale aflate pe icoană.

28 III 1966 – În „Secolul 20”, nr.6/1965, privesc cu plăcere un fotomontaj cu mediul de viață și creație al lui G. Călinescu. Tot aici citesc și despre relațiile dintre Pallady și Matisse.

Restituiri

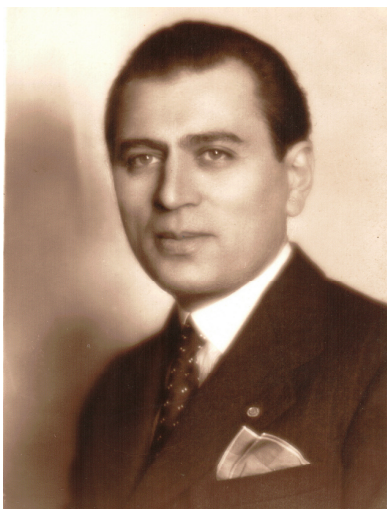
Medicul Haralambie Teodoru, Scărișoara - Romanași (III)

**Profesor Pătru Jeana,
Colegiul Național Ioniță Asan, Caracal, Olt**

Motto: *Istoria este testamentul lăsat de către strămoși strănepoților ca să slujească de tălmăcire a vremii de față și de povățuire vremii viitoare.*

Mihail Kogălniceanu

Prima atestare documentară a județului Romanași datează din ziua de 1 august 1496 când domnitorul Radu cel Mare (1495-1508) *întărea mănăstirii Govora sate, vii, țigani și un obroc¹ anual în bani și hrană. „...și iarăși am dăruit obroc sfintei mănăstiri (n.n. Govora) pe fiecare an, din județul Romanași, din 6 sate, 12 găleți domnești și câte o majă² de morun și câte o majă de crap și la Paști, câte 1.000 de aspri, statornic...”³.*

Dr. Haralambie Teodoru

Marele istoric român Nicolae Iorga considera că organizarea administrativ-teritorială în județe (Țara Românească) și ținuturi (Moldova) este mult mai veche decât atestările documentare apărute, în diverse acte de danie domnești, în secolul al XV-lea. Explicația adusă este legată de prezența cumanilor pe aceste locuri timp de mai bine de două secole: 1057-1285. După 1285, cumanii din teritoriul românesc s-au împrăștiat, dar cea mai mare parte a fost asimilată de populația autohtonă, împrumutându-i acesteia numeroase cuvinte și toponime⁴. Istoricii Gheorghe Șincai (*Hronica românilor și a mai multor neamuri*) și Nicolae Iorga (*Istoria românilor*, vol. III) demonstrează contribuția

avută de cumani în formarea statelor medievale românești – Țara Românească și Moldova.

În primul rând, cumanii au împiedicat extinderea stăpânirii maghiare dincolo de Carpați, dând populației locale posibilitatea de a-și crea propriile structuri și instituții statale. Faptul că încă de la primele documente ale cancelariilor, munteană și moldoveană, aparatul de stat apare perfect articulat, înseamnă că ele au început să se constituie încă din perioada dominației cumane. O geneză a unui stat cu toate formele de autoritate, împărțirea administrativă, armata, organizarea cancelariilor domnești nu poate fi explicată decât prin suprapunerea peste autonomiile

**Prof. Dr. Docent I. Jianu și dr. Haralambie Teodoru,
în fața Universității din București, 1938.**

locale, cnezate și voievodate, a unui sistem împrumutat, existent de mai mult timp⁵. Cumanii erau evoluți. Pentru a da o regină unui stat de o cultură înaintată, pentru a ajunge la punerea în scris a limbii lor în *Codex Cumanicus*⁶ trebuia ca seminția cumaniilor să se fi împărtășit larg de civilizația occidentală a timpului⁷.

În al doilea rând, cumaniii au dat un impuls românilor pentru cristalizarea instituțiilor, îndeosebi a domniei. Veniți în spațiul românesc la mijlocul secolului al IX-lea, cumaniii au inaugurat o *sinteză româno-cumană*, o *colaborațiune româno-cumană* cu însemnate urmări pentru procesul de constituire a statelor medievale românești extracarpatice. Nicolae Iorga sublinia funcția lor de *accelerator politic*.

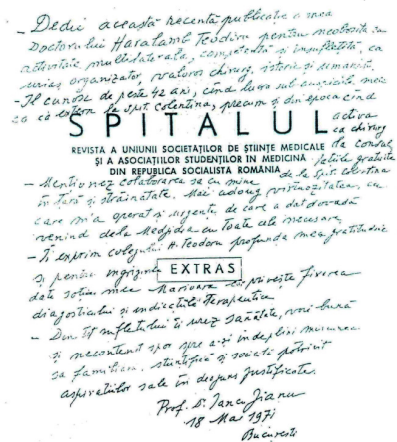
Este foarte posibil ca sistemul succesoral din Țările Române, jumătate ereditar, jumătate electiv, care prevedea că oricare dintre urmașii domnitorului poate veni la domnie dacă este os domnesc, să fie o moștenire a sistemului succesoral cuman⁸.

Această incursiune asupra unui subiect de istorie medievală, subiect ce trebuie explorat și exploatat mai mult de către cercetători, mă îndreptățește să subliniez, încă o dată, vechimea organizării statale și, odată cu aceasta, cea a județelor, între primele județe menționate de către documente fiind și Romanașii. Nu insistăm pe numărul mare al vestigiilor descoperite pe teritoriul județului Romanași, sunt foarte multe și acoperă o perioadă mare de timp, începând cu neoliticul și trecând prin toate marile evenimente ale neamului românesc, iar subiectul acestui articol este cu totul altul. Am considerat necesară această întoarcere la perioada primelor înscrisuri despre județul Romanași, singurul județ care

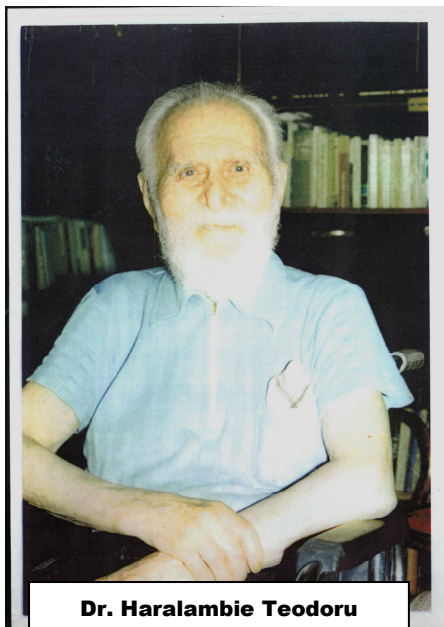
poartă pecetea de neșters a romanității noastre, prin nume: Romanates. O lege nedreaptă – Legea nr. 2 din 16 februarie 1968- întrerupea existența unuia dintre județele socotite „așa de interesant prin rămășițele așezămintelor romane: la Reșca, Hotărani, Slăveni, Rusănești, Celei...”⁹.

Dintre cele 58 de județe existente în 1940, în 1968 au fost reînființate doar 40. Printre județele dispărute s-a numărat și Romanașii. Acesta, în cea mai mare parte, a fost alipit județului Olt; alte localități au fost *risipite* județelor vecine: Vâlcea și Dolj. Administrativ, județul a dispărut, dar istoria și personalitățile locului, născute pe aceste meleaguri, au făcut ca numele de Romanași să dăinuiască.

Pe aceste meleaguri s-a născut, la început de secol douăzeci, cel care avea să-l traverseze ca o supernovă, radiind atâta energie și lumină, încât azi, la 11 ani de la trecerea în lumea celor dreți,

Dedicatie: Prof. dr. I. Jianu

ne vin în minte versurile marelui poet Mihai Eminescu: *Icoana stelei ce-a murit/Încet pe cer se suie;/Era pe când nu s-a zărit,/Azi o vedem, și nu e.*

Doctorul Haralambie Teodoru a fost unul dintre fiii Romanașului care a făcut ca acest județ să fie mai *viu* decât multe alte județe (re)înființate după 1968 încoace. A respirat *Romanași* prin toți porii săi: în satul natal, Scărișoara, ca fiu al soților Ilie și Maria Teodoru sau ca elev la școala primară, în Caracal studiind la Liceul *Ioniță Asan*, în București ca student și doctorand al Facultății de Medicină, în Medgidia ca profesionist. Ca și cea mai fidelă iubită, *dorul de Romanași* l-a însoțit pretutindeni, fiindu-i aproape în clipele dulci, dar și în cele amare: pe front, la Canal, în *străinătate* (a se înțelege departe de satul în care se născuse și de unde familia sa - mamă, frate, cumnată - fusese deportată). Personalitate marcantă a vieții medicale, om de o aleasă educație culturală, el însuși *o carte vie*, cum îl numea, într-un interviu, regizorul și prietenul Ion Crișu, medicul Haralambie Teodoru a fost o fire iscoditoare, căutător neobosit de frumos și adevăr, spirit cosmopolit, manifestând interes pentru cultura românească, dar și pentru cea universală, un enciclopedist adevărat, un perfecționist veritabil.

Filantropul

Acțiunile filantropice sunt caracteristice nu atât persoanelor înstărite material, cât, mai ales, celor bogate spiritual. Ele sunt făcute nu pentru a atrage blițul reflectoarelor de la camerele de fotografiat sau filmat sau pentru apariții pe prima pagină a tabloidelor cu tiraj mare. Medicul Haralambie Teodoru a avut ca singură sursă de venit salariul; jurământul lui Hipocrate a devenit crez pentru chirurgul prin mâna căruia au trecut mii de oameni, proveniți din toate categoriile sociale, fără să profite de pe urma suferințelor celor care i-au fost pacienți. Sunt mărturiile de necontestat numeroasele scrisori de mulțumire care i-au alinat dorul de locul de muncă, după ce a ieșit la pensie.

Modestia medicului devenise proverbială. Deși era posesorul unui buletin de identitate și al unei locuințe în București, a continuat să profeseze în orașul Medgidia, tratând, fără să facă diferențieri: români, tătari, turci, lipoveni, greci, macedoneni. Sergiu Zâmbrea, în „Mozaic romanașean”, evocă perioada pe care a petrecut-o la Combinatul de Ciment din Medgidia unde, *printr-un joc imprevizibil al sorții*, l-a întâlnit pe medicul căruia *i se purta un deosebit respect în tot orașul, dar și în împrejurimi*. Erau numeroase cazurile

Fotografie cu absolvenții semicentenari ai liceului *Ioniță Asan*, Caracal (1974). Dr. Haralambie Teodoru, jos, în mijloc; în spate, tablourile profesorilor.

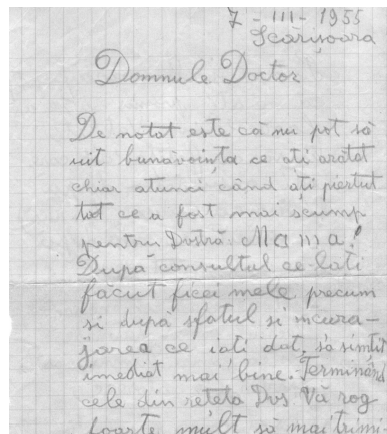
când pacienții, mulțumiți de rezultatele operațiilor sau ale tratamentelor prescrise, doreau să-l recompenseze cu diferite daruri, în bani sau în produse, dar erau refuzați și îndemnați să folosească acele atenții pentru propriile familii.

Aceeași sursă –ing. Sergiu Zâmbrea- subliniază legătura permanentă cu locurile dragi, românești. În 1974, medicul era prezent alături de ceilalți colegi care absolviseră liceul Ioniță Asan în 1924, sărbătorind semicentenarul. În calitate de șef de promoție, acesta a vorbit tinerilor elevi ai liceului, de la tribuna amfiteatrului, despre importanța învățaturii în formarea profesională a unui om, despre onoarea pe care a avut-o, și pe care a încercat să nu o întineze, de a învăța la unul dintre liceele de prestigiu ale țării. A făcut cinste liceului de nenumărate ori, prin omagierea dascălilor lui, și, împreună cu ceilalți colegi prezenți la semicentenar, au donat liceului drag tablourile profesorilor din perioada studiilor, nume sonore ale școlii românești și nu numai: Mihăescu Marin (caligrafie și desen), Grecescu Ioan (fizică și științe naturale), Olexiuc Vasile (germană și latină), Popilian Vasile (muzică), Predețeanu Constantin (fizico-chimie), Adam Nicolae (educație fizică), Băleanu Silvestru (geografie, director), Puricescu Elena (franceză-engleză), Constantinescu Ilie (română), Grigorescu Leon (franceză-istorie), Mihail Dimonie (științe naturale), Dumitru Eftimescu (filosofie-drept). Nu a uitat Caracalul și Romanașul, dovadă fiind faptul că în arhiva personală a domnului ing. Sergiu Zâmbrea există o dare de seamă a „Asociației Culturale Marius Bunescu”, pe anul 1974. În document, la capitolul privind expuneri de conferințe și simpozioane, este prezent și medicul Haralambie Teodoru¹⁰.

În comuna natală, Scărișoara deși distanța, dar mai ales restricțiile regimului comunist din perioada anilor cincizeci, l-au împiedicat mult timp să ajungă, a ținut legătura cu oamenii locului și, ori de câte ori a avut prilejul- în calitate de medic, i-a ajutat. Familia

Dr. Haralambie Teodoru împreună cu î.P.S. Lucian al Tomisului.

Scrisoare de mulțumire trimisă de C.N. Andrei, Scărișoara, (7. III. 1955).

păstrează numeroase mesaje de mulțumire venite, pe adresa doctorului, din partea unor scărișoreni. În comuna unde a văzut pentru prima dată lumina zilei i-a rămas o parte a sufletului; tot acolo i-au rămas amintirile frumoase ale copilăriei, casa părintească de pe malul Oltului- unde îi plăcea să vină și să se refacă, fizic și psihic, după munca solicitantă de medic chirurg; acolo sunt

înmormântate ființele dragi: Ilie Teodoru (tata) și Maria Teodoru (mama), Ecaterina Dumitrescu (soră), Ilarie și Elena Teodoru (frate și cumnată), bunicii materni (Ilie și Maria Tiugan). Suflet sensibil, a donat banii pentru refacerea cimitirului din localitate.

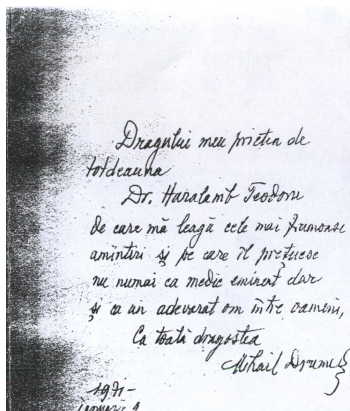
După perioada petrecută ca medic-șef la Canal, Haralambie Teodoru a fost repartizat chirurg-șef, la Medgidia. Din inițiativa sa, urmare a demersurilor nenumărate făcute ministerului, din anul 1965 în orașul dobrogean avea să se ridice unul dintre cele mai moderne spitale din țară; de asemenea, a convins autoritățile de necesitatea înființării unei școli de asistente medicale. Din resurse proprii, a ridicat în curtea Bisericii *Sfinții Apostoli Petru și Pavel* două monumente: **Fântâna Eroilor Neamului** și **Crucea uitaților**, a celor rămași fără cruce.

G-ral C-tin Scărișoreanu, 1928¹³.

Spirit cosmopolit, Haralambie Teodoru a manifestat deschidere și sprijin pentru toate culturile locale, fiind apreciat și iubit, deopotrivă, de români, turci, tătari, aromâni. Ca medic, nu a făcut diferențieri etnice, religioase sau materiale. În 1959 a operat, de apendicită, un tânăr musulman de 18 ani, actualul Imam Osman. În aceeași perioadă, i-a fost pacient directorul Seminarului Musulman din Medgidia, Omer Faic, operat de hernie. Informațiile au fost furnizate de Imamul Osman, în noiembrie 2014. Ca om, a oferit ajutor material ori de câte ori i s-a cerut. Spre exemplu, a donat Geamiei din Medgidia un Coran rar, primind mulțumiri- din partea Comunității musulmane, precum și un **Certificat de ctitor de biserică**- pentru îngrijirea bolnavilor turci și tătari¹¹. De asemenea, a sprijinit cu bani reparațiile generale făcute Geamiei din Medgidia.

Pentru ridicarea bisericii din curtea spitalului din Medgidia, Haralambie Teodoru a dus o muncă susținută, atât

Dedicație din partea unui prieten: Mihail Drumeș

pentru strângerea sumei de bani- necesară unui astfel de proiect, cât și pentru întocmirea documentației

tehnice și obținerea de aprobări. Începând din anul 1968, Haralambie Teodoru s-a pensionat, dar a fost la fel, poate chiar mai mult, de activ în viața comunității locale: a participat la întrunirile cetățenești, la aniversări și evocări ale unor personalități, la diferite evenimente. Vocea sa caldă se făcea repede ascultată, mesajul transmis fiind emoționant- prin amintirile evocate, dar și prin exemplele, pildele date.

La inițiativa sa, în comuna Amzacea, unui sat i s-a dat numele generalului romanașean Constantin Scărișoreanu¹², comandantul Diviziei 9/19 Infanterie care

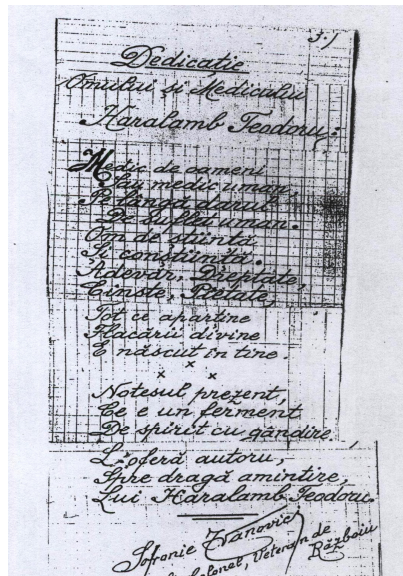

Statuia G-ral C-tin Scărișoreanu, Amzacea

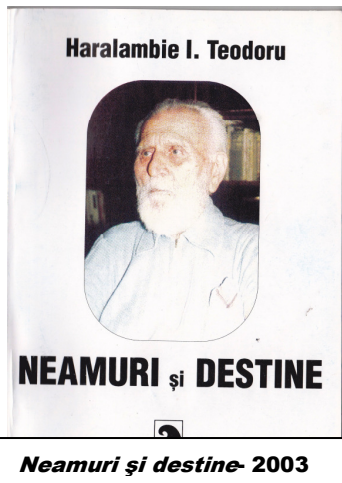
s-a remarcat în luptele din primul război mondial. De asemenea, în 1977, în această localitate s-a ridicat o statuie închinată generalului, medicul Haralambie Teodoru sprijinind acest demers cu informații și fotografii ale generalului- după spusele primarului de atunci al comunei Amzacea.

Respectându-i-se valoarea profesională și implicarea comunitară, experiența și luciditatea civică, consiliul local i-a decernat titlul de **cetățean de onoare** al municipiului Medgidia, la 25 octombrie 1999.

După deces, februarie 2004, urmașii au respectat dorința medicului, exprimată în timpul vieții, aceea de a dona, Facultății de Medicină a Universității Ovidius din Constanța, prețioase cărți, tratate de specialitate, la care ținuse foarte mult. Printre acestea se numără și lucrări în limba franceză, precum: Rouviere, *Precis d'anatomie*, Paris, 1920, Brumpt, E., *Precis de parasitology*, Paris, 1927, James, W. *Étuds*

Dedicație din partea lui Sofronie Ivanovici.

et réflexions, Paris, 1924, Proust, R., *Chirurgie de l'appareil*, Paris, 1927, Adam, E., *Étude anatomo-clinique*, Paris, 1934, Forgue, E., *Pathologie externe*, Paris, 1922 etc.¹⁴.

Relații cu mari personalități ale vremii

A cunoscut mari personalități ale spiritualității românești și universale: Nicolae Iorga, Victor Babeș, Constantin C. Giurescu, P. P. Panaitescu, Nicolae Paulescu, Mircea Eliade, Emil Cioran, Gheorghe Marinescu, Vasile Pârvan, Dumitru Stăniloae, Petre Țuțea, Simion Mehedinți, I. Simionescu, Constantin Brâncuși, George Enescu, Vasile Conta, Nicolae Densușianu, Pan Halipa, mitropolitul Gurie, frații arhimandriți Mitrofori Vasile și Haralambie Vasilache, Ion Coman- decanul Facultății de Teologie, mareșalul Ion Antonescu. Pe cei mai mulți dintre aceștia i-a cunoscut personal. A corespondat cu Papa Ioan Paul al II-lea, primind mai multe binecuvântări și o fotografie cu Sanctitatea Sa¹⁵.

Scriitorul, poetul, muzicianul

Am cunoscut medici la care am întâlnit aceeași pasiune pentru muzică. Haralambie Teodoru iubea romanțele pe care le interpreta la vioară (a învățat să cânte la acest instrument în plină maturitate!). A debutat editorial la 97 de ani (2002) cu cartea intitulată *Contribuția românilor la cultura și civilizația rușilor*,

Contribuția românilor la cultura și civilizația rușilor- 2002.

iar în 2003 a publicat o nouă carte: *Neamuri și destine*.

Epilog:

*O, Omule ce mari răspunderi ai,
De tot ce faci în lume!
De tot ce spui în scris sau grai,
De pilda ce la alții-o dai,
Căci ea, spre iad sau rai,
Pe mulți o să-i îndrume.*

*O, Omule ce mari răspunderi ai,
Tu vei pleca din lume,
Dar tot ce-ai spus, prin scris sau grai,
Sau lași prin pilda care-o dai,*

*Pe mulți , pe mulți spre iad sau rai,
Mereu o să-i îndrume.*

*Deci nu uita, fii credincios!
Cu grijă și cu teamă,
Să lași în urmă luminos,
Un semn, un gând, un drum frumos,
Căci pentru toate, ne-ndoios,
Odată vei da seamă!
(Haralambie Teodoru)*

Note:

¹ Obrocul (obroace, s.n.) era folosit în Evul mediu, reprezentând o măsură cu capacitatea de 44 sau 22 de ocale (o oca= un litru sau un kilogram și un sfert), folosită în trecut. Vasul avea formă cilindrică, larg la gură, făcut, de obicei, din scoartă de tei și servea la măsurarea cerealelor, păstrarea și transportul acestora.

² Maja era o veche unitate de măsură pentru greutate, variind, în funcție de perioadele istorice și de regiunile țării, între 50 de kg și 100 de ocale. Termenul poate să însemne și năvod.

³ *Documenta Romaniae Historica. B. Țara Românească*, Vol. I, editura Academiei Republicii Socialiste România, București, p. 496.

⁴ Caracal, Comanca, Comani, etc.

⁵ Dr. Anatol MĂCRIȘ, *Segmente și fragmente de istorie*, editura Agerpress Typo, București, 2000, f. 24.

⁶ Între anii 1292-1295 s-a redactat originalul primei părți a Codex-ului Cumanicus de către un negustor genovez. Se păstrează un manuscris din 1301 din lucrarea amintită, cuprinzând texte cumane religioase și un dicționar de circa 3.000 de cuvinte cumano-latin-persan. El a fost publicat la Budapesta în 1880, de Geza Kunn . Descoperim că multe dintre cuvintele cărora până acum le atribuiserăm origini turcești sunt, de fapt, de origine cumanică: tălmaci, catifea, ortac, catâr, colan, taman, oină, maidan, știre, călăuză, odaie, beci, dușman, cioban, bărăgan etc. Adăugăm un număr important de toponime și hidronime: Comana, Boian, Caracal, Celei, Călmățui, Oituz, Bărcănești, Teleorman, Panciu, Bărăgan etc.

⁷ Nicolae IORGA, *Istoria Românilor. Cîtorii*, vol. III, editura Enciclopedica, București, 1937 (reeditată în 2014), f. 52.

⁸ Ibid.

⁹ George Ioan LAHOVARI, *Marele dicționar geografic al României*, vol. V, Stab. Grafic J. V. Socecu, București, 1902, f. 270.

¹⁰ Sergiu ZĂMBREA, *Mozaic Romaneșean*, Caracal, 2002, p. 24 (fără editură!).

¹¹ Corneliu MARINESCU, *Medgidia. Studiu monografic*, editura Dobrogea, Constanța, 2006 (fără pagină).

¹² Constantin SCĂRIȘOREANU s-a născut la Rucăr în anul 1869, clasele primare făcându-le în Caracal unde se aflau bunicii materni. În carieră, a avut o evoluție excepțională, ajungând până la gradul de general de brigadă. A primit comanda Diviziei 19 Infanterie, participând la luptele de pe Neajlov și Argeș împotriva Diviziei a XII-a germane. Pentru faptele eroice, a fost decorat cu Ordinul *Mihai Viteazul* clasa a III-a (3 noiembrie 1916). În 1917 a participat la luptele de la Mărășești. Prin Înalt ordin regal, Carol I l-a numit pentru a preda cursul de fortificații Principelui

moștenitor Ferdinand. (Dumitru BOTAR, *Fiii Romanașului*, Editura Lotus-Co, Craiova, 1996, p. 254-255).

¹³ <https://www.google.ro/search?q=g-ral+constantin+scarisoreanu>.

¹⁴ <http://www.univ-ovidius.ro/noutati/de-la-medgidia-pentru-ovidius-o-importanta-donatie-de-carte-medicala>.

¹⁵ *Medgidia azi*, Nr. 69/februarie 2004.

INEDIT.

Jurnal de front 1916-1918 - (I)

Ilie Constantinescu

Profesorul și colecționarul caracalean Ilie Constantinescu, participant la campania din 1913 din Bulgaria și combatant în primul război mondial, a lăsat în manuscris un jurnal de campanie în care descrie detaliat evenimentele la care a fost martor. Însemnările sale sunt foarte amănunțite - căci profesorul era un om exasperant de meticulos. Ele au ajuns împreună cu alte documente importante pentru trecutul Romanașului în posesia nepotului său Ing. Mihai Bălăianu care le-a donat Arhivelor Naționale din București constituind Fondul Mihai Bălăianu. Restituind astăzi cititorilor noștri aceste prețioase însemnări, dezvăluim și o altă latură, mai puțin cunoscută a personalității lui Ilie Constantinescu, omul despre care mai sunt foarte multe lucruri de spus. Cu mici modificări, prima parte a acestor însemnări au fost publicate și de Paul-Emanoil Barbu în volumul *Notele memorialistice ale profesorului Ilie Constantinescu (Ed. Alma, Craiova, 2012)*.

Floriana Tîlvănoiu

MEMORIU de împrejurările în care am fost făcut prizonier la Izlaz (Romanași) la 11 noiembrie 1916

Pentru a mi se înțelege mai bine situația, mă voi așeza în cadrul complet al împrejurărilor și evenimentelor, lăsându-le pe acestea să vorbească și lămurind deci și situația celorlalți din campanie.

Ilie Constantinescu.

1. Starea companiei la 10 noiembrie 1916

1. Unitatea din care făceam parte.

Comandam compania IV a batalionului de miliții din Regimentul 59 infanterie (Romanași). Rolul batalionului era să apere frontiera Dunării, între gura Oltului și Balta Potelu, pentru a nu trece inamicul să facă spionaj, stricăciuni la poduri și linii telefonice, să nu ocupe poziții pe malul românesc etc. Comanda batalionului era în Corabia.

2. Rolul companiei a IV-a, începând de la 24 Octombrie, era apărarea unui sector de vreo 14

Km, de la gura Oltului până aproape de satul Gîrcov. Inamicul ar fi putut căuta în special să distrugă sau să pună mâna pe 2 poduri de fier peste Olt, de la Izlaz- Măgurele și de la Isbicieni.

3.Oamenii.

Erau în total 271 de oameni în companie (soldați și grade inferioare și 2 ofițeri. 214 din cei 271 erau milițieni din contingentele 1894-1897, mulți cu instrucția cam neregulat făcută, toți din județul Romanași. Cu ei eu am fost pe un loc, ca comandant al companiei începând de la 21 iulie 1916. Pe lângă aceștia mai erau vărsați la companie 57 de dispensați din contingente mai nouă (cam 1900-1909), toți din regimentul 71 Calafat, de fel din Dolj și Mehedinți. Ei nu făcuseră mai înainte niciun fel de exercițiu militar (afară de vreo câțiva care făcuseră fragmentar și care apoi fuseseră trecuți la dispensați). Cu aceștia am venit în contact de la 24 octombrie, când i-am găsit aci lăsați de compania de rezerviști pe care am întâlnit-o.

Mai toți cei 271 erau țărani, cei mai mulți săraci și fără cultură. Carte știau aproape numai gradații. Ofițeri eram 2 : eu , Constantinescu Ilie,s ublocotenent de rezervă, în etate de 42 de ani, ca civil profesor de gimnaziu, comandant al companiei; sublocotenentul de rezervă Dumitru Florea, în etate de 30 de ani, învățător.

Soldații erau cu moralul relativ destul de tare, deși lucrurile și împrejurările erau cu totul nefavorabile, și anume:pozițiile bulgărești erau prea dominante, artileria inamică, care ne bombardase în mai multe rânduri, prea puternică față de a noastră care (cât am stat noi aici) numai în dimineața de 10 noiembrie a tras și ea fără vreun efect, armele noastre [fiind] prea rămase în urmă. Afară de acestea erau foarte deprimante știrile neliniștitoare care veneau despre mersul frontului nostru la nord, știri aduse de țărani, că inamicul a trecut dincoace de Craiova și că a ajuns la Leu, sau chiar la Zănoaga. Noi căutam să le ridicăm moralul, având încredere că inamicul va fi respins la Olt.

4. Armament

Soldații milițieni, în număr de 214, erau armați cu armament de la 1879 (încercându-se cu câte un singur cartuș, glonțul de plumb). De fiecare armă aveam câte vreo 200 de cartușe. Cu ele însă nu trăseseră oamenii decât câțiva de câteva ori în posturi, fiind ordin să nu facem trageri, fiindcă erau muniții puține. Constatasem însă că unele cartușe nu încăpeau în arme. Raportasem însă și alesesem pe cele ce nu se potriveau. Oamenii nu prea aveau încredere în armele acestea. Eu însă le arătam că ele au mai mare putere omorătoare decât cele model 1893, căci cele model 1879 au glonțul mare și de plumb, și deci mult mai

Ilie Constantinescu în campania din 1913.

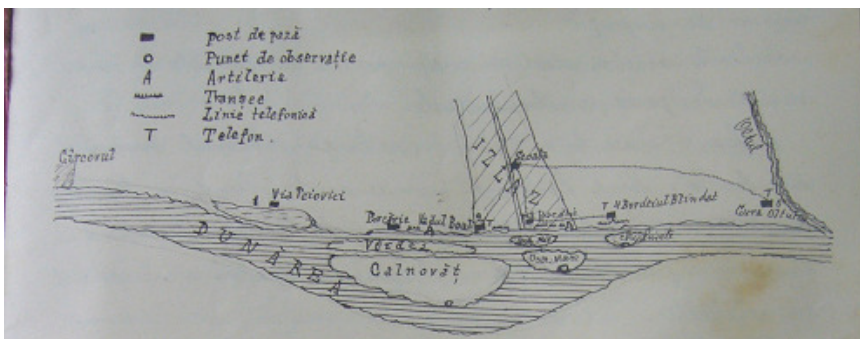

primejdios, pe când gloanțele model 1893 sunt mult mai puțin periculoase, fiind subțiri și de oțel, trecând de multe ori prin corpul omului fără să-i facă prea mult rău.

Soldații dispensați (57 la număr) din regimentul 71 Calafat aveau arme austriece capturate în războiul actual, cu câte 161 de cartușe și cu care nici ei nu trăseseră până atunci.

5. Așezarea companiei.

Sediul companiei era în Izlaz, care era și centrul geografic al regiunii de apărut și locul cel mai potrivit pentru a putea debarca și a ajunge la cele două poduri de fier de pe Olt. Locurile cele mai potrivite de debarcat sunt la punctele Vadul Boului și la Ostrovul Chichinete, unde în timp de pace trăgeau vasele de pe Dunăre pentru a încărcă cereale și care sunt și cele mai potrivite pentru a ajunge la șoseaua principală din sat și la posturile telefonice. La Chichinete se poate însă debarca numai în timpul când

Schiță de Ilie Constantinescu reprezentând zona cuprinsă între Balta Potelu și vărsarea Oltului în Dunăre .

apele sunt scăzute (cum era cazul acum), căci atunci nu mai e propriu-zis insulă, ci se leagă cu uscatul prin secarea brațului Dunării dintre el și malul propriu-zis al fluviului.

Erau așezate 5 posturi principale, care comunicau între ele și cu centrul cu oarecare greutate din cauza: 1. distanțelor relativ mari, de câțiva km; 2. a drumurilor primitive, unele cu mlaștini, cotite în toate chipurile prin sălcii și băltoace (mai ales cel de la gura Oltului), altele făcându-se cu bărcile (spre insule), mai toate foarte expuse vederii inamicului, malul bulgăresc fiind înalt și deluros, iar cel românesc fiind șes și în parte mlaștinos. În punctele nr. 1 și nr. 5, la extremități, erau înainte de 10 noiembrie câte 40 de oameni. În celelalte câte 20-25. Pentru acestea din urmă 3 (2,3,4) era însă și rezerva de aproximativ 100 de oameni din sat, de la școală, pe când cele 2 (1 și 5) de la margini erau în cele mai multe cazuri avizate la propriile lor forțe, din cauza distanțelor și a greutății de a transporta oamenii în cazuri de surpriză.

Posturile acestea dădeau și ele posturi de observații în partea despre Bulgaria a celor 3 insule. Telefoane erau la nr. 2, 3, și 4, pe lângă telefonul principal de la școală. Bine funcționa numai acesta, fiind în legătură directă cu Corabia și Turnu Măgurele. Cel de la Pescărie funcționa binișor în legătură cu cel din sat, dar foarte slab și neregulat cu celelalte.

Tranșee primitive erau destule, pentru o brigadă, toate între Pescărie și Chichinete.

Erau pe mal, la Pescărie, Vadul Boului, Pescărie și între Bordeiu Blindat și Chichinete. La gura Oltului nu erau din cauză că terenul e mlăștinos și cu sălcii și stufiguri.

6. Alte arme la Izlaz.

În 2 puncte, între Pescărie și Vadul Boului și lângă Pescărie – în dreptul celor două deschizături ale Dunării – erau așezate mascat câte două tunuri Krupp, de câte 78 mm, de la 1868, cu 60 de oameni comandați de domnul locotenent de rezervă D. Demetriu. Oamenii de la artilerie erau înarmați cu arme austriece capturate în războiul actual cu câte 35 de cartușe.

La podul de pe Olt erau 4 soldați cu 1 sergent instructor de la specialități. Tot lângă Pescărie era și un post de grăniceri de vreo 7 oameni. La postul Gura Oltului se atașaseră 2 marinari pentru a da lămuriri în privința vaselor de pe Dunăre.

7. Ordine primite. Ordine date

Rolul nostru, indicat vag, era să nu lăsăm să treacă inamicul din Bulgaria pe țărmul nostru.

În ziua de 10 noiembrie am primit prin telefon de la domnul comandant al sectorului Corabia ordinul nr. 576 al Armatei I, având cuprinderea următoare: „ Se face cunoscut trupelor din detașamentul Dunărea că armatele noastre au luat ofensiva cu succes în regiunea Craiova și se ordonă trupelor din detașamentul Dunărea de a împiedica orice debarcare, luptând până la ultimul cartuș și în extrem a trece și la baionetă.”

Oamenilor le dădusem mai de mult ordine cum să se poarte: 1.Să stea pe locurile indicate ca puncte de observație și în tranșeele destinate, comunicând tot ce vor observa suspect; 2. Să tragă în bărcile inamice numai când se vor depărta de malul bulgăresc, apropiindu-se de cel românesc; 3. Și vapoarele blindate aveau ordin să nu tragă, ci să tragă numai în bărcile de debarcare din ele.

Le spuseseam că:

- armele noastre, deși vechi, sunt mai eficiente decât cele moderne ale inamicilor, care nu strică decât când trec prin cap, inimă sau alt organ prea esențial;
- să nu aibă teamă dacă vor trage cu tunurile de pe vapoare, căci nu pot trage când ai lor sunt aproape de ai noștri de teamă să nu-i lovească pe ai lor și că apoi cu tunurile nu trag așa de aproape, ci pot trage numai pe sus ca să-i sperie;
- că bărcile se văd în plin pe apă și deci sunt o țintă sigură, pe când ai noștri din tranșee sau adăposturi trag din loc nevăzut;
- că bărcile se clatină când merg și deci nu pot trage așa sigur ca cei de pe mal, care stau pe loc solid.

8. Planul de rezistență

De debarcări în mic, câteva bărci pentru a face stricăciuni, nu ne prea temeam, căci ar fi fost ușor respinse. Ne temeam însă că, sub presiunea evenimentelor de la nord, inamicul ar putea să caute a trece pe aci în 2 cazuri:

1. În număr de un batalion de exemplu, sau un regiment, pentru a pune mâna pe cele 2 poduri de fier peste Olt.

2. În număr mult mai mare făcând pod pentru a trece o armată întregă de invazie spre București.

În ambele cazuri, rolul nostru era de a rezista cât mai mult pentru a întârzia pe inamic până ar veni ajutoare. Forța noastră o vedea inamicul slabă după slăbiciunea artileriei, dar oricum teamă de necunoscut are oricine și deci nu poate face ceva prin surprize prea mari.

Acestea se puteau pune în practică numai în cazul când inamicul ar fi avut succese indiscutabile dinspre Caracal. De aceea, paralel cu înaintarea lor dinspre Craiova, ne așteptam la o trecere în masă mare fie pe la Corabia, fie pe la Gârcov, fie pe la Izlaz, fie pe la răsărit de Olt.

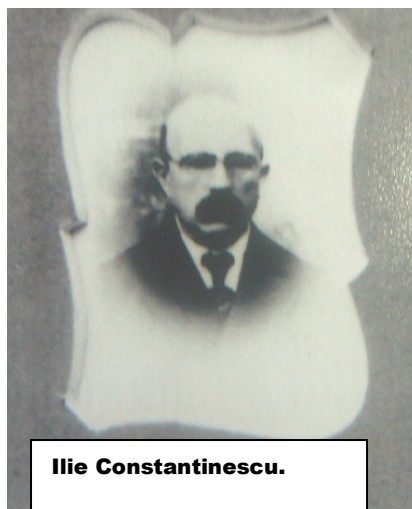
Bănuiam că o trecere în masă mai mare din Bulgaria la Izlaz se putea face numai pe la punctele Vadul Boului sau pe la Chichinete (Chichinetele fiind împreună acum cu uscatul din cauza scăderii apelor). În cazul debarcării prin vreunul din punctele de mai sus, tendința inamicului ar fi fost spre șoseaua care mergea în lungul satului, de la sud spre nord; deci era mai greu de crezut c-ar debarca pe la gura Oltului sau spre via Peioviți, pe unde sunt drumuri lungi și grele, încurcate și mlăștinoase. De aceea rezervele erau ținute special pentru cele 2 locuri bune de debarcat. De aceea și tunurile fuseseră așezate ca să poată bate în aceeași direcție. De aceea și atenția de la centru (Școala-Pescărie) spre cele două puncte vecine.

II. Evenimentele

1. Înainte de 10 noiembrie nu mai avusesem contact cu inamicul decât prin observații reciproce continue și prin bombardări din partea lui în mai multe rânduri și în mai multe locuri (la Izlaz la 11 sept., la Gârcov la 16 sept., etc; între 24 oct.-10 noiembrie, tot la Izlaz, la Bordeiu Blindat, la Pescărie). La toate aceste bombardări artileria noastră n-a răspuns, fiind prea slabă. Împușcături din posturi fuseseră puține și mai ales noaptea.

2. Noiembrie 10, joi. De dimineață până după –amiază a fost o ceață foarte deasă pe Dunăre. Cam între orele 9-10 dimineața, cele 4 tunuri de la Izlaz au tras câte 20 de proiectile în Samovit, mai mult ca să se răspundă la dese bombardări de peste Dunăre, deși se vedea prea bine de toți , că tunurile noastre nu se pot compara cu ale inamicului.

Pe la orele 10 și jumătate dimineața se anunță prin telefon de la Turnu Măgurele că cele 4 monitoare austriece, care staționau între ostrovul Persina și malul bulgăresc, trec prin dreptul portului Turnu Măgurele în susul Dunării, adică spre noi. Erau monitoarele care la 16 septembrie bombardaseră Izlazul, bombardaseră companiile III-IV la Gârcov (în

drumul lor spre Corabia), omorâseră pe locotenentul D. Iliescu, tot la Gârcov, bombardaseră Corabia și răpiseră șlepurile cu cereale de acolo, răspândind un mare număr de proiectile pe tot drumul dintre Gârcov și Corabia și care îngroziseră pe milițienii noștri.

Ni se comunicase mai înainte că rușii au minat Dunărea, că vasele fuseseră încadrate între artileria noastră grea și că nu se mai pot mișca din dosul insulei Persina. Și acum deziluzia dezarmaților! Am comunicat imediat prin telefoane oamenilor de la posturile de pe marginea Dunării să fie atenți, amintindu-le și ordinele anterioare, de a nu trage în monitoare, ci numai în bărci când ar încerca să debarce.

În același timp am trimis pe sublocotenentul Dumitrescu Florea cu o parte din rezerva de la școală la Vadul Boului, iar eu cu restul rezervei m-am așezat în tranșeele de la Pescărie, așteptând în observație să vedem dacă trec pe lângă Izlaz sau vor să ne atace. La orele 12 și jum. Începe bombardarea satului. Veneau proiectile de mai multe mărimi, din vase și de pe malul bulgăresc, de la sud spre nord, apoi din ce în ce mai de la sud-vest spre nord-est. Vasele inamice trăgeau din dosul insulelor despre malul bulgăresc. Nu se vedea deloc din cauza insulelor și a ceței. Cele 4 tunuri ale noastre n-au tras deloc. De aici deprimare, văzându-se dezarmați față de bombardearea lor cea puternică. Pe la orele 3 bombardarea s-a rărit până a încetat de tot. Spre seară, după ce lăsasem ultimele dispozițiuni oamenilor, m-am dus la telefonul de la școală, unde venise și dl. locot. Demetriu și ne-am pus în contact cu sectorul Corabia și cu Turnu-Măgurele. Am expus d-lui comandant al batalionului (dl. maior Ricman Teodor) situația, cerându-i sfaturi și ajutoare. Ni s-a comunicat telefonic ordinul nr. 576 al Armatei I de a rezista până la sfârșit, iar despre ajutoare ni s-a răspuns că cu greu ne-ar putea ajuta, fiind amenințat și punctul Corabia, ca și Izlazul. Am mai cerut ajutoare de la Turnu-Măgurele, de unde dl. maior Daniulescu ne-a răspuns că trebuie să ceară voie de la brigadă. De la Turnu-Măgurele ni s-au dat lămuriri că într-un monitor de acestea blindate nu pot încăpea mai mult de 50-60 de oameni, fiind foarte grele prin ele însele și prin muniția încărcată. După ce am luat toate dispozițiile necesare pentru orice eventualitate (ca ducerea tuturor munițiilor la posturi, ordine de cum să patruleze și să observe, comunicarea la toți a ordinului nr. 576, etc), am rămas pe la orele 10 seara la telefonul din centrul pozițiilor de la Pescărie, împreună cu sublocotenentul Dumitrescu Florea, întors de la Vadul Boului, pentru a vedea ce mai e de făcut. Pe la 12 noaptea a venit un soldat de la postul Vadul Boului să mă înștiințeze că pe Dunăre se aud niște zgomote. Am trimis pe sublocotenentul Dumitrescu Florea să vadă ce e, să rămână acolo și să raporteze.

**Ilie Constantinescu și profesorii
gimnaziului din Caracal în iunie
1920 (S.J.A.N. Olt).**

Mărturisire de părinte

Jean Lupu

La împlinirea frumoasei vârste de 75 de ani, profesorul, dirijorul și pedagogul Jean Lupu (născut la Văleni-Brâncoveni în Romanași, la 7 martie 1940) a sărbătorit alături de cei dragi- între aceștia și soprana Felicia Filip- acest eveniment printr-un concert al corului „Symbol” la Ateneul Român din București. Cu acest prilej a fost lansat volumul autobiografic „Mărturisire. Viața ca un labirint”. Prin bunăvoința maestrului, cititorii noștri cunosc deja în bună parte aceste mărturisiri (*Memoria Oltului* 20, 21/2013; 24, 25, 27/2014). Autorul ne trimite încă două fragmente ce ni-l dezvăluie pe educatorul Jean Lupu în relațiile de familie și concepția d-sale despre educație rezumată în cuvintele simple: „Când devii părinte, tu devii și educator”.

Mulțumim sărbătoritului, îi urăm „La multi ani!” , dorim viață lungă „Symbolului” și multe realizări în viitor.

Jean Lupu sărbătorit la Ateneul Român.

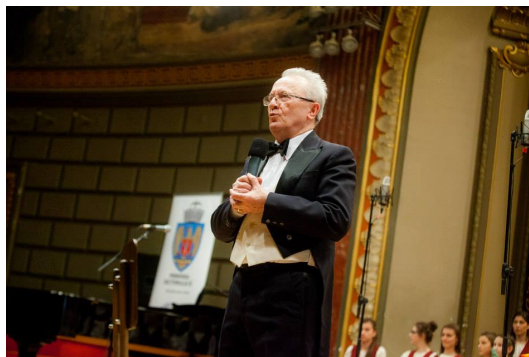
Pentru mutarea în București (11.06.1975), a trebuit să ne fragmentăm familia. Până să ne instalăm la noul domiciliu din Valea Lungă – Militari, până să luăm pulsul acestei mari metropole, pentru câteva luni de zile l-am lăsat pe Dani la părinții mei, unde își mai petrecuse două veri și unde era în atenția și iubirea tuturor: bunici, matusă, unchi, verișori, rude și vecini; era un fel de prințisor de Văleni. La fiecare sfârșit de săptămână, noi îl vizitam și aceasta îi

provoca mare bucurie.

După instalarea la București, aceste vizite au devenit însă mult mai rare, până când, la una dintre ele, Dani al nostru, când și-a văzut mama, a amuțit și, timp de două ore, nu a mai scos niciun cuvânt, ci numai își lovea sonor limba de vâlul palatin. Era un semn clar al suferinței lui afective și atunci, cu toate impedimentele, ne-am hotărât să-l luăm cu noi. Această decizie a noastră a fost confirmată ca fiind justă tot de către el care, după 2–3 zile ca bucureștean, când să ies cu el din bloc pentru o plimbare, îmi zice: „Ce bine e la voi aici la Buești”. La Văleni avea tot neamul la picioarele lui, toate viețuitoarele din curte (păsări, animale, pomi etc.), ba chiar toată flora și fauna locului, dar nu era suficient. Lipsa părinților, a mamei mai ales, îl traumatiza și bine că am conștientizat și acționat la timp! Când aud acum de exodul părinților de lângă copii pentru un ban în plus, mă întreb cum de nu realizează aceștia că suferința, chiar traumele provocate copiilor abandonați sunt infinit mai mari decât câștigurile materiale și ele nu vor putea fi reparate nici dacă ar veni poleiți cu aur din străinătate. Prin această inconștientă dezertare de la misiunea de părinte, aceștia își condamnă propriii copii și pe urmașii acestora la regres afectiv, intelectual, moral și fizic. Iubiți părinți, suprema investiție din viața unui om sunt copiii; nimic nu poate egala în valoare buna creștere a copiilor și nicio bucurie nu e mai mare decât progresul propriilor copii. Parafrazând un proverb, dacă vă cer să-mi spuneți ce fac copiii voștri, eu vă voi

spune cine sunteți voi. E adevărat că cei mici se dezvoltă armonios psiho-intelectual, social și chiar fizic când sunt crescuți în familia lărgită, dar cu condiția obligatorie a prezenței părinților în centrul acestei familii lărgite.

Iată o scenă care atestă dezvoltarea personalității baiatului nostru, Daniel, până la limita extremă. Trecuse un an de când îl reintegrasem fizic în familia noastră; avea de-acum patru ani. Ne mutasem deja pe strada Grigore Mora. Eram la masa de prânz, într-o zi de duminică, toți cei cinci membri ai familiei: Olguța, Dani, soția, Măița și eu. Pe latura dinspre zid eram eu și în dreapta mea era Dani. Ni s-a servit ciorba, toți mâncam în tăcere încât se auzeau numai sunetele metalice ale lingurilor. Dani însă tot vântura ciorba, o tot învârtea rotocoale în farfurie, dar la gură nu ducea nimic. Eu, ca tată, îl rog să mănânce. Nicio reacție și, ca și când nu ar fi auzit nimic, își continuă joaca. Ridic tonul și-i cer mai autoritar să înceteze cu joaca și să mănânce; soția și Măița mă secondeză și ele. După alte câteva secunde, văzând că el ne sfidează pe toți, am ridicat și mai mult tonul și, dând cu pumnul în masă, îi zic: Dani, mănâncă odată! Ridicându-se brusc în picioare pe scaun și privindu-mă de sus, îmi răspunde pe același ton ridicat: „Nu mănânc mă, nu mănânc!“, lovind simultan cu piciorul în scaun. Și n-a mâncat, iar noi ne-am resemnat... După masă, Măița, care stătea permanent cu copiii, îl întreabă: Dani, ție nu ți-a fost frică atunci când tata a strigat la tine? -Mie, frică?! Îmi venea să sar pe el!

Această personalitate exacerbată i-o cultivaseră ai mei de la țară care, fără excepție, se învârteau în jurul lui ca în jurul unui glob de aur. Au trecut ani de zile până când personalitatea lui a fost adusă în parametri normali. Îmi mărturisea acum câțva timp în urmă ce jenă a îndurat el în fața prietenilor de pe stradă, la vârsta de șase ani neîmpliniți, când eu îl rugasem să mă ajute să culegem tei din parcul Herăstrău, ceea ce, credea el, îl compromitea în fața vecinilor de vârsta lui, câțiva fiind copii de familii mai înstărite... Cu toată această jenă, nu s-a mai opus, și-a urmat parintele, după cum nu s-a mai opus nici peste trei luni la o solicitare și mai „umilitoare“ în concepția lui de atunci.

Doi ambasadori ai Oltului: Felicia Filip și Jean Lupu sub cupola Ateneului Român.

Eu și soția, fiind cadre didactice, primeam în avans salariile pentru vacanța de vară, și se întâmpla ca, uneori, spre sfârșitul acestei perioade, dacă nu ne chibzuiam bine, să nu mai avem bani suficienți pentru cele strict necesare. Așa s-a întâmplat și la început de septembrie 1979. Ca și altă dată, soția a spălat toate sticlele și toate borcanele disponibile de prin gospodărie pentru a le duce la centrul de colectare. Îmi aduc aminte că eu aveam

patru sacoșe pline și alte două sacoșe mai mici i le-am dat lui Dani, pentru a mă ajuta să le vindem spre a mai face rost de bani. Copiii noștri au știut întotdeauna care erau problemele financiare ale familiei și unde erau păstrați banii în casă. Harnic cum era, și cum a rămas, s-a înrolat la această treabă, dar, neștiind că le ducem la centru și crezând că le vindem la liber, pe stradă, înainte de a ieși din curtea blocului pe trotuar, el, care se afla cca. un metru în spatele meu, cu o înfinită jenă în suflet îmi zice aproape în șoaptă: „Tată, stai mă! Noi nu am stabilit cine strigă «sticle goale», eu sau tu?”. Ajunsesse deja la un stadiu la care își domina sentimentele și accepta ca fiind justificată orice solicitare a părintelui său, cu toate rezervele sale personale. Dani a rămas însă lider de grup, un întreprinzător îndrăzneț și, de aceea, și-a înființat, încă din studenție, propria firmă.

Fiind la capitolul *Mărturisire de părinte* și mai fiind și dascăl de o viață, mă simt obligat să înfierez acea concepție dăunătoare care zice că „pe copil să nu-l pupi decât în somn“. Nimic mai greșit! Este unul dintre cele mai dăunătoare sfaturi. Copilul are nevoie de iubirea exprimată a părinților ca de o platoșă. El va crește echilibrat numai dacă îi sunt străine spaimile, nesiguranța fizică și psihică și numai dacă va fi învăluit de iubirea părinților, exprimată în cuvinte, gesturi, fapte etc.

Calendarul Memoriei Oltului -Martie

- 24 martie 1714, este mazilit Constantin Brâncoveanu .
- 12 martie 1733, m. C-tin Buzescu, ctitorul bisericii Strejești .
- martie 1816, n. Ioan Arcescu, prefect de Romanați la 1848 .
- 25 martie 1821, s-a născut N.B.Locusteanu, deputat de Romanați .
- martie 1825, apare la Buda volumul de versuri „Plângerea și tânguirea Valahiei...” de Barbu Paris Mumuleanu (n. la Slatina)
- 12 martie 1850, n. I. G. Sfintescu, institutor la Slatina.
- 3 martie 1854, n. P.S.Radianu la Păroși-Olt .
- 24 martie 1867, m. Barbu Slătineanu, strănepotul lui Nicola Slatineanu, ctitorul bisericii Adormirea Maicii Domnului din Slatina.
- 30 martie 1874, n. la Corabia acad. Nicolae Dobrescu, istoric al bisericii.
- 10 martie 1876, P. S. Aurelian scoate revista „Economia Rurală”
- 10 martie 1879, n. D. Caracostea la Slatina.
- 22 martie 1880, n. la Crâmpoia-Olt Vasile Toncescu , avocat , ziarist .
- 4 martie 1882, s-a născut N. Titulescu .
- 28 martie 1887 , n. Slatina g-ralul Aurel Aldea, ministru de interne între 23 august 1944 și 4 nov. 1944 (m. în detenție la Aiud, 17 dec.1949).
- 23 martie 1892, s-a născut Tudor Măinescu, poet și epigramist.
- 26 martie 1892, apare la Caracal „Monitorul județului Romanați”.
- 10 martie 1897, P. S. Aurelian scoate ziarul „Drapelul” .
- 14 martie 1899, n. Mircea Damian, scriitor, gazetar la Izvoru-Romanați.
- 11 martie 1901, apare „Monitorul Judetului Olt” (până în 1916).
- 29 martie 1901, s-a născut la Braneți Sm. M.Vizirescu, scriitor.
- 13 martie 1907 devine prefect de Olt C. Anghel (Memoria Oltului 8 și 9 /2012) .
- 16 martie 1907, m. Dimitrie Petrescu, (n. Caracal), tatăl lui Cezar Petrescu

- 29 martie 1908, n. Virgil Carianopol, poet.
  - 24 martie 1913, m. Gh. Gr. Cantacuzino, fost șef al P.Conservator R-ți .
  - 15 martie 1916, apare la Slatina „Revista Juridică”.
  - 19 martie 1917, n. Dinu Lipatti, pianist. A copilărit la Slatina de unde era mama sa Ana Racoviceanu
  - 19 martie 1920, a murit H. G. Lecca, dramaturg , n. 20 .II. 1873, Caracal (Memoria Oltului nr.12 / 2013) .)
  - 27 martie 1922, n. eroul aviator George principe Basarab Brâncoveanu .
  - . 20 martie 1925, n. Șerbănești prof. univ. dr. Vlad Matei, istoric medievalist .
  - . 29 martie 1933, se sinucide g-ralul Sică Popescu (Memoria Oltului nr.3/2012).
  - 19 martie 1935, este înmormântat Pavlică Brătășanu, senator de Romanași .
  - . martie 1932, Mircea Damian scoate volumul memorialistic „Celula nr.13” .
  - 15 martie 1938, apare la Caracal ziarul „Pandurul”.
  - 7 martie 1940, n. profesorul și dirijorul Jean Lupu, dirijorul corului „Symbol”.
  - 17 martie 1941, moare Nicolae Titulescu.
  - 25 martie 1941, Mircea Damian scoate în capitală ziarul „București” .
  - 6 martie 1943, m.V. Alimăneștianu, deputat P.N.L. de Olt și fost prefect.
  - 3 martie 1945, la Caracal se instalează prin forță primul prefect comunist - Ilie Olteanu.
  - 25 martie 1946, m. prințul Barbu Știrbei, proprietarul moșiei Știrbei-Romanași
  - 23 martie 1961, moare Al. Busuioceanu.
  - 31 martie 1971, moare pictorul Marius Bunescu .
  - 23 martie 1974, Ștefan Voitec înmânează sceptrul lui N. Ceaușescu care devine președintele R.S.R.
  - 19 martie 1977, m. acad. Nicolae Teodoreanu, biolog, membru corespondent al Academiei Române.
  - 28 martie 1994. m. dramaturgul Eugen Ionescu (n. la Slatina) .
  - 25 martie 2008, se înființează Episcopia Slatinei și Romanașilor .
  - 28 martie 2008, m. Constantin Preda, istoric, arheolog (n. Morunești) .
-

Sub ocupație germană (XI)

Pia Alimăneșteanu

Intrarea armatei lui Mackensen în București, la 23 noiembrie 1916, a fost un moment greu, emoționant, perceput în modul cel mai profund de către societatea românească. A supra Capitalei au fost ridicate, încă de la început, pretenții drastice referitoare la aprovizionarea trupelor și rechiziționarea caselor, automobilelor, alimentelor, etc. Aspecte relevante din perioada ocupației germane au fost surprinse, în București, de către sora cea mai mică a lui Ionel Brătianu, Pia (căsătorită Alimăneșteanu) în ale sale “Însemnări din timpul ocupației germane”, volum publicat în 1929. Pia Alimăneșteanu (1872-1962) a fost căsătorită cu Alexandru Alimăneșteanu, membru al renumitei familii din satul oltean Alimănești (“Memoria Oltului” nr.22/dec. 2013). Continuăm, în acest număr al revistei, redarea conținutului interesantului jurnal, dedicat, așa cum apare scris pe pagina a doua, “Memoriei mamei mele, Pia I. C. Brătianu și fratelui meu Ion I. C. Brătianu”.

Florea Cristina, Școala Gimnazială Oporelu.

18 Iulie [1917]. Zile grozave. Ofensiva germană în Galiția a spart frontul. Înainte chiar de atac, o divizie întregă rusă sub imboldul propagandei lui Lenin, șeful socialist internațional plătit de germani, au părăsit tranșeele; de aici ruperea frontului și retragerea neîncetată a rușilor. Azi ei sunt pe granița rusească. Am trăit cumplite emoțiuni. Teama retragerii întregului front rus, părăsind Moldova, prada vrăjmașului ne înspăimântase. Perspectiva era pribegia armatei și a guvernului prin Rusia haotică. De azi însă pare că s'a oprit înaintarea. Kerenski este acum dictator și dă impresia unui om extraordinar: o figură tolstoiană; pe de altă parte românii au luat ofensiva la Putna și Siret și au respins pe germani în toate punctele, după chiar comunicatul german.

Pe când noi ne înspăimântam în tăcere de cele ce se întâmplă, căci se joacă în clipele acestea una din cele mai riscante cărți ale istoriei României, germanofiliii noștrii dau banchete lui Mackensen. Lupu Costache cu ai săi serbează victoria din Galiția și în curând luarea Moldovei. Mi s'a spus că Petre Carp cere germanilor ocuparea Moldovei. Dânsul va fi numit dictator, Regele detronat, și ales altul din familia imperială, probabil.

22 Iulie. Clipele prin care trecem îmi reamintesc cu totul de acelea când eram sub spada lui Damocles a intrării germanilor în București. Credeam că asemenea emoții, în urma stabilizării frontului la Milcov, să nu se mai repete. Rușii se retrag mereu. Au ajuns la Cernăuți. Germanii strigă victorie și Lupu Costache face turneuri prin țară, împărțind manifeste spre a fi iscălite de populație, prin care se face un plebiscit cerându-se împrumutarea lui Carp spre a încheia pacea. Au fost lungi întrevederi cu Marghiloman, care ar adera, dar mai așteaptă să vadă cum se întorc lucrurile. Ar consimți la detronare, dar nu încă: e prudent.

23 Iulie. După ce s'au cultivat toate moșiile de arendașii sau reprezentanții proprietarilor plecați, pe spesele lor, acum li se confiscă recolta. Primul procuror, Diaconescu, a primit o hârtie iscălită de Tulf, cum că fiind ostil germanilor va fi dus în Germania. L'au și pornit. Emil Petrescu a fost expedit la Săveni.

26 Iulie. Tot zile grele. Ofensiva din Nord, totuși pare că scade, dar cea dela Siret începe. Nu-mi vine să mai citesc gazeta de mâine.

27 Iulie. Comunicat mai bun. Ofensivele, amândouă oprite. Ceeace a preocupat lumea afară de luptele de pe Siret, sunt uneltirile lui Carp. A chemat pe Marghiloman la Călinești și i-a spus că a cerut un ultimatum Germaniei după plebiscitul început prin țară, să se facă pace cu România, Moldova fiind privită de germanofili ca și luată. Statul german să ne ia pe 20 ani terenurile petrolifere și recoltele pe anumite prețuri fixate de ei. Ni se lasă Dobrogea fără Cadrilater. Basarabia, pe care o priviseră ca posesie germanică, ne va fi redată. Familia regală, detronată – numai pe Principele Nicolae l'ar primi poate, dar dus și crescut în Germania. Regenții: Lupu Costache, Virgil Arion și Nenițescu. Aceștia își așteaptă cu nerăbdare numirea. Marghiloman, mâhnit că nu este în capul bucatelor. Poporul tace, dar judecă. Acum câteva zile întâlnind pe P. Carp, D-l Aslan a rostit către nevastă-sa: "Nu-l mai salut". "Cine să-l mai salute, domnule, de acum înainte?", a grăit în spatele lor un bărbat din popor. Își dau seama că n'ar mai iscăli nimeni manifestul de ar vorbi și de detronare – de oarece când chiamă funcționarii, preoții și învățătorii la prefecuri să subscrie, nu le vorbesc de cât de pace. Nici pomeneală de detronare, de regență, de mobilizarea armatei împotriva celei din Moldova.

Iată hârtia ce se dă de iscălit: *Subsemnații cetățeni, având convingerea că în împrejurările prin care trece țara, acțiunea D-lui Petre P. Carp e singura în stare a reda României situația perdută, îi încredințăm sarcina de a apăra drepturile țarei în negocierile*

ce se vor deschide pentru dobândirea păcei dorită de toți.

Mackensen ar fi declarat că nu primește regența – a pățit’o odată, cu asemenea pace ridicolă în Muntenegru. Zoe Arion, din pricina germanei care venise să se bage la ea, și căreia îi spusese că preferă o româncă, a fost condamnată la 4 luni închisoare.

31 Iulie. Vrăjmașul înaintează treptat prin Valea Cașinului și prin Focșani. Puterile de pe frontul de sus le-au adus asupra celui de la Sud. În clipele acestea se dă o luptă mare, la Adjudul nou, luptă care ține, după comunicatul german, de 2 zile și nu-mi prezice nimic bun. Ce groaznice clipe – dar și înălțătoare, să știi că armata română ține piept celui mai îndârjit vrăjmaș, pe care lumea întreagă se căsnește să-l răpună, fără să isbutească, de 3 ani! Alexandru Sturdza, al cărui rost nu-l înțelegem încă în țară, știindu-l ofițer în armata de pe Siret, a sosit cu un număr de ofițeri români, cei mai mulți evrei, spre a face propagandă printre prizonierii de aici în vederea alcătuirii unei armate, care să meargă împotriva celei din Moldova!

2 August. Azi îmi venea să nu mai scriu și totuși am luat condeiul, căci este singurul chip să dau drumul la “supapa” frământărilor, prin care trec și pe care trebuie să le tac. Față de mama nu pot vorbi decât de isbânda finală și să nu-i arăt îngrijorarea. Când ne văd pe amândouă în aceste 2 odăi aproape mansarde, în care trăim de atâtea luni fără să eșim mai de loc, am impresia uneori că suntem în pușcărie. Cărți nu poți citi: nu ai inima să citești literatură; gazetele te otrăvesc. Una din singurele distracții este să mă gândesc uneori la trecut și totuși cu câtă amărăciune când îmi este înainte prezentul: lupta uriașe a armatei noastre ca să păstreze neatârnat petecul de pământ ce reprezintă acum patria și pe care sunt în clipele acestea ațintiți ochii întregii suflări românești, căci de ea atârână viitorul. La cei dela Iași, nu vreau și nu pot să mă gândesc.

4 August. Luând seama la tovarășii și tovarășele noastre de ocupație, afară de germanofili, observi două chipuri de a privi evenimentele de pe front. Unii, printre care suntem și noi, care nu urmăresc decât armata și rezultatul războiului, izbutind să facă abstracție completă printr’o sforțare de voință mare, de familie și de prieteni. Alții, care urmăresc ofensiva, chinuiți de gândul alor lor. Cu toate că emoțiunile și încordarea celor d’întăiu sunt mai puternice, ei sunt mai fericiți, de oarece au ca punct de reazem încrederea în victoria finală. Eu însămi, după multă trudă și filosofare, am isbutit să mă sugestionez, că pentru rezultatul războiului este mai bine să cadă Moldova, oricât ne-o costa, decât Podolia. Intrarea în Rusia poate atrage după sine mai repede pacea – pe când ocuparea Moldovei n’ar avea drept rezultat decât împingerea frontului dincolo de Prut.

Isbutind să mă sugestionez astfel, mi-am recăpătat în parte somnul și liniștea trebuincioase spre a putea suporta emoțiile prin care treceam. Totuși par’că apasă din ce în ce mai mult asupra noastră prelungirea ocupației. De la sosirea lui Michaelis la putere și cenzurarea extraordinară a presei germane și austriace, s’a înțepit întunerecul și nesiguranța de ce se petrece dincolo de Carpați. O mângâere este însă spiritul național ce se dezvoltă neîncetat printre cei dimprejur. Încrederea în ai noștrii crește, vitejiile armatei, repetate de ofițerii germani și austriaci, le dă însuflețire și, după cum spune manifestul ce se împrăștie prin oraș zilele acestea, le dă puterea să aștepte cu încredere și răbdare.

Pe Carp este focul cel mare. Poporul îl consideră drept evreu, pe Sturdza l’ar sfâșia, de oarece s’a răspândit sgomotul că a trădat și de aceea a fugit în Germania.

6 August. Primul comunicat bun după atâtea săptămâni. Englezii au spart frontul în 2 locuri. Ofensiva de la Siret pare a avea o pauză. Din ce pricină? Citim printre rânduri succesul și ne înveselim. Am pus mâna pe manifestul Mitropolitului și al înalților

demnitari ai Bisericii ortodoxe din teritoriul ocupat, care a fost aruncat pe front, spre a demoraliza armata și a îndemna soldații să nu se retragă din Moldova peste Prut, dacă li se cere. Textul este următorul:

Chemarea Mitropolitului Primat. *Români moldoveni și voi Români de pretutindeni adunați între Carpați și Prut, auziți glasul fraților voștri din România ocupată. Oștile puterilor centrale sunt în trecătorile Carpaților, sunt la porțile de sus și la porțile de jos ale Moldovei, ele înaintează și țara va fi din nou ciuntită în sângele ei. Noi Mitropolitul Primat al României, am îngenunchiat înaintea altarului și ne-am rugat Domnului pentru mântuirea poporului nostru și s'a umplut biserica de lumina mării*

Pia Alimăneșteanu.

Domnului și asupra noastră a venit duhul cel bun, ca să sfătuim sfat de pace în cetatea noastră. Țara vrea pace. Prea mult a fost pus spre pustiire cuprinsul țării. Peste cele 4 aripi ale pământului a venit asupra noastră sfârșitul nostru. Cele înalte ale țării au pierit. Puterile noastre s'au surpat. Mulți din fii au fost uciși, alții s'au risipit prin țări străine, unde suspină de foame, se sfârșesc. Dar Domnul Dumnezeu s'a îndurat de țara aceasta, el a îmblânzit inima biruitorului către noi și a făcut dintr'ânsul tovarășul nostru la munca pentru mântuirea României. Țărani, târgoveți, slujbași și orice ați fi, aveți bună credință că biruitorul care intră în Moldova nu este setos de răzbunare, nu ucide, nu jefuiește, nu dă foc, nu pustiește. Aici în Muntenia averile, casele, cinstea noastră, a tuturor au fost respectate la o laltă, noi am muncit câmpiile țării și ele au dat roade. Dumnezeu a potolit mânia războiului și a binecuvântat munca noastră comună. Nu vă temeți fraților și nu apucați drumul pribegiei.

Cu dor și gând de pace ne întoarcem către voi și vă trimitem îndemn sfătuitor să stați și să rămâneți cu toții pela locurile voastre. Ați apărât țara cu vrednicie; datoria v'ați făcut-o pe deplin. Mulți dintre voi au căzut apărând moșia strămoșească. Astăzi puterile voastre sunt frânte. O singură datorie mai aveți: Să nu părăsiți pământul țării, să nu lipsiți România de puterile voastre. Să nu puneți brațul vostru în slujba unei cauze străine. Stați pe loc, fraților. Rămâneți între Carpați și Prut. Nu faceți din acest râu românesc hotar despărțitor între inimile noastre. Rămâneți pe pământul strămoșesc, lângă mormintele strămoșilor și ale fraților voștri de luptă, lângă holdele cari de aci înainte vor hrăni neamul nostru. Aveți încredere în marele și milostivul Dumnezeu. Aveți încredere în pronia lui minunată care ridică pe cel surpat și din dărâmături scoate din nou la fața soarelui viața cea frumoasă de mai nainte. Aveți încredere în viitorul tulpinei românești.

Dr. Konon Al. Donici, Arhiepiscop și Mitropolit Primat, Th. M. Ploeșteanu, Arh. Valerian Romniceanu, Iosif Archimandrit de scaun Sfânta Mitropolie, Melinie Costăneanu, Ic. Orden Muscelanu, Ic. G. I. Geblescu.

Mitropolitul, om slab și îmbătrânit peste măsură, a fost unealta celor mai tineri, printre care Arhimandritul Scriban și Galaction. Opinia publică se mișcă, reacționează, nu vrea să iscălească plebiscitul lui Carp, cu toată teroarea ce se exercită de autorități; mai ales țărani, se tem să nu fie mobilizați împotriva alor lor. La Ionel, în Str. Lascăr Catargiu, a murit un ofițer de tifos exantematic. Cât îi era de rău, ședea cu sticlele de șampanie la căpătăiu și bea.

(va urma)

Pentru biblioteca dvs...

Jean Lupu- „Mărturisire. Viața ca un labirint”, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 2014, 240 p. Volumul, prefațat de scriitorul oltean Ion Andreiță descrie viața unui om „trăită împotriva curentului, înfruntând piedici prevăzute și neprevăzute, un păstrăv îndărătnic și motivat atacând amonitele”. Cartea urmărește periplul existențial al fiului de țărani din Văleni-Brâncoveni ajuns prin muncă și ambiție „patriarh al muzicii corale” și care pe orice meridian ar călători nu uită două lucruri: Basarabia și Oltul natal. Jean Lupu poate spune la cei 75 de ani că și-a făcut datoria față de propria-i conștiință, față de părinți și dascăli și față de neamul care l-a plămădit. Palmaresul impresionant al corului „Symbol” pe care Jean Lupu l-a creat și l-a condus dovedește că maestrul este un român care a reușit în țara lui.

OLTART, revista Asociației Culturale OLTART susținută de Primăria Slatina, an. IV, nr. 1 (10)/ianuarie-martie 2015. Reținem contribuțiile pe teme de istorie locală semnate de Florin Popescu („Primele atestări documentare ale satului Stoborăști”), dr. Laurențiu Guțică-Florescu („Podul de la Slatina-arc peste timp”, I). Alți colaboratori: Teodor Firescu, Silviu Gongonea, Veronica Constantin, Nicolae Rogobete.

Rădăcini, revistă de istorie, cultură și tradiție locală, an.V, nr.6/2014 editată de Asociația Pro Memoria- Osica. Colaborează : Paul Aretzu, Nicolae Coande, Marian Drăghici, Gh. Grigurcu, Mihai Vărzaru, pr. George Popa, col. Ion Surdu, Ana Claudia Pârvu, Mihai Duică.

“Sabin Eliad” – un roman-fluviu, totusi navigabil

prof. Andreea Smedescu

Anul trecut, într-un miez de primavară, a văzut lumina tiparului romanul „Sabin Eliad”, de Silviu Gorjan, profesor la C.N. „Radu Greceanu” din Slatina. Nu știu din ce cauze, această apariție a fost umbrată de niște erori de redactare care ar fi putut foarte ușor să lipsească dacă autorul ar fi fost puțin mai atent. Dar ele nu scad cu nimic valoarea

romanului, la o simpla reeditare putând la fel de ușor să dispară. Am așteptat această reeditare. Și pentru că nu s-a întâmplat până acum, voi încerca, în cele ce urmează, să mă pronunț și eu pe marginea acestui eveniment literar care îl consacără pe Silviu Gorjan între scriitorii importanți din literatura româna contemporană.

A construi un roman este ca și cum ai înălța o casa. Silviu Gorjan înălța o casă frumoasă în care vedem, parcă pictate pe pereții ei, scene din viața familiei lui Dom' Tache – un grec care, stabilindu-se în regatul România Mare, cumpără întinse suprafețe de pământ din lunca Oltului, din apropiere de Drăgășani până la Dunăre. De fapt, personajul Dom' Tache este o statuie, una pe care „sculptorul” Silviu Gorjan o dăltuiește cu migală și mai ales cu dragoste, folosind dalta cuvântului cu atâta delicatețe, de parcă nu ar vrea să atingă vreunul dintre nervii care-i străbat substanța vie. Vrea să fie una perfectă, să nu lase nimic urâtului. O statuie la care „sculptorul” se întoarce mereu, ori de câte ori are ocazia, ca să mai adauge o nuanță, un relief la chipul care nu i se pare în niciun moment destul de frumos.

Dar personajul principal este, normal, Sabin Eliad, nepotul lui Dom' Tache, răsărit din dragostea fiului său, Ilie, și a soției acestuia, Niculina. Îl vedem la începutul romanului, într-o dimineață senină de vară, terminându-și bărbieritul și pregătindu-se să meargă într-o vizită, cu o misiune din partea unchiului său. Îl însoțim pe drumul către conacul Gabrielei Golgoteanu, ca și pe celelalte drumuri ale vieții sale, împărțind cu el toate bucuriile și necazurile și devenindu-ne atât de familiar, încât, atunci când trebuie să ne despărțim de el, în finalul romanului, parcă ceva din propria noastră ființă alunecă, odată cu moartea lui, în noaptea veșniciei. Sub atenta supraveghere a mamei sale, Sabin Eliad a crescut frumos, multe dintre valorile care-i vor lumina viața primindu-le de la unchiul său, de la Dom' Tache, între cei doi bărbați, peste legăturile de sânge întinzându-se podul de aur al unei prietenii sincere, pline de prețuire și afecțiune reciprocă.

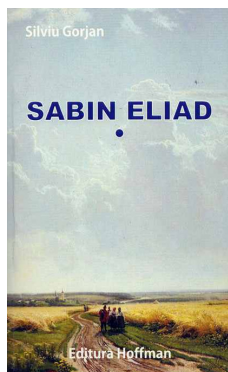
Extrem de dedicat carierei universitare, Sabin Eliad nu mai are timp și pentru o viață sentimentală, așa încât, atunci când se îndrăgostește de Irina, lipsa lui de experiență în materie îl transformă în sclavul acesteia, reacționând în direcția satisfacerii tuturor capriciilor Irinei, urmând-o ascultător în toate dezlănțuirile ei amoroase. Implicarea lui în această relație este totală. Sabin Eliad nu cunoaște jumătățile de măsură. La fel, când este

Andreea Smedescu.

rugat să-l ajute pe Adrian, fiul unui apropiat al lui Dom'Tache, să urmeze niște cursuri universitare, Sabin Eliad se dedică întru totul acestei „misiuni”, insistând în a-l ajuta pe Adrian chiar și atunci când acesta își abandonează studiile. De fapt, moartea lui Sabin Eliad se datorează acestor două personaje, ele aflându-se la originea a două cutremure în urma cărora sufletul lui Sabin Eliad se va prăbuși iremediabil. Primul cutremur se produce atunci când Sabin Eliad află de la un tânăr anticar despre ura profundă pe care i-o purta Adrian. Primele zguduirii și primele prăbușiri în structura de rezistență a unui suflet nepregătit să facă

față ingratitudinii și mitocaniei celor din jur. Al doilea cutremur, de o intensitate apropiată de maxim pe scara Richter, se produce atunci când Sabin Eliad o vizitează pe Irina, după mulți ani de când intervenise ruptura dintre ei. O regăsește trăind separată de soțul și copiii ei, deși aproape de aceștia, în aceeași curte, dar într-o altă casă. Nefericirea Irinei aduce în sufletul lui Sabin Eliad ecurile unei catastrofe de dimensiuni cosmice. Se așteptase să o

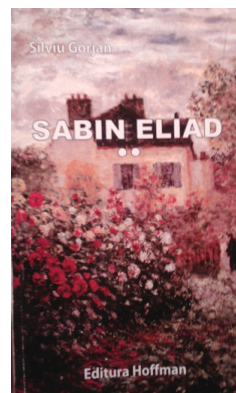

găsească împlinită, trăind fericită la poalele muntelui sau de vise, mulțumită de tot ce a răsărit de pe urma revărsărilor tumultuoase din vulcanul inimii sale. Sabin Eliad se află însă în fata unei realități devastatoare. Irina, dragostea lui de altădată, trăia izolată de propria familie. Nu se știe din ce motive, i se impusese un regim de reclusiune pe care ea, atât de independentă și voluntară Irina, îl acceptase cu resemnare. Profund afectat, Sabin Eliad se simte ca un înger care tocmai cade din cerul propriilor iluzii. Și pentru că nimic nu-i mai poate opri căderea, îngerul se întoarce să moară la conacul unchiului său din Balomiri. Este ultima stație a unei existențe care s-a aprins la flacăra multor idealuri, care a luminat un timp niște

orizonturi, dar care s-a făcut scrum înainte de a-și fi consumat întreaga rezervă de cinste și omenie cu care se încărcase prin ereditate, dar printr-o educație aleasă. Așadar,

ne aflăm în fața romanului „Sabin Eliad” ca în fața unei case frumos construite, cu multe arcade și bolți, cu tot felul de ornamente care ne încânta privirile și ne invita să-i trecem pragul. Iar pe cine se încumetă în acest sens, îl sfătuim să pășească

cu multa atenție, să nu cumva să neglijeze vreun detaliu, căci nimic nu este întâmplător în această arhitectură care până la urmă ne captivează și ne face să ne simțim extrem de confortabili, străbătându-i „camerile” și „coridoarele” care de care mai frumos mobilate și mai intens luminate dinspre adâncurile incandescente ale inimii scriitorului. Chiar dacă, uneori, poate să ne deranjeze evidenta implicare a autorului în viața personajelor. Este clar că nimic nu se întâmplă în roman fără voia autorului. Nimeni nu face nimic de capul lui. Tot ce se întâmplă pare să fie dinainte direcționat spre demonstrarea unei teze, autorul vrea neapărat să fie sigur că toți

cititorii romanului se vor convinge de frumusețea interioară a celor spre care el ne îndeamnă să privim. Evenimente precum nunta lui Ilie din Balomiri și a Niculinei din Radomir, sau petrecerea din ajunul Crăciunului, devenită tradițională la conacul lui Dom' Tache din Balomiri, sunt simple cadre exterioare care prind ca în niște rame trăirile sufletești ale personajelor. Pe cele care fac obiectul simpatiei sale, autorul nu obosește să le pună în cea mai favorabilă lumină. Intervine mereu, având grijă ca orice intrare în scenă să se facă sub o aură cât mai strălucitoare. Cuvinte precum educație, noblețe, eleganță, delicatețe sunt repetate cu obstinție, cititorul să nu cumva să se îndoiască vreun moment de culoarea albastră a sângelui celor din neamul lui Dom' Tache. Totuși, dincolo de

această ușor nepotrivită prezență în roman a umbrei scriitorului, soldată uneori chiar cu niste partizanate stridente (vezi indiferența lui Ilie față de Petria lui Cioflan cu care a avut o relație din care a rezultat un copil și unde se vede clar că autorul aprobă și susține această indiferență „seniorială” a lui Ilie!), romanul se deschide frumos în fața cititorului, ademenindu-l cu parfumul său aparte și câștigându-l de partea sa. Iar cei care vor avea determinarea să-l parcurgă până la capăt, cu siguranță vor fi mai bogați sufletește. Un roman de referință, peste care presa noastră locală, în mod surprinzător, l-a trecut prea ușor cu vederea. De la lansarea lui, în iunie 2014, când doar s-a mulțumit să-i înregistreze actul de naștere, nimic, nici măcar prin presa de cultură, nu a mai apărut despre „Sabin Eliad”. O explicație ar putea să fie, în opinia noastră, gravele și nepermisele erori de redactare, care pot da impresia unei „indiferențe senioriale” față de cititor, motiv pentru care o reeditare a romanului ni se pare absolut necesară.

Nu de alta, dar e păcat ca aurul unei capodopere să rămână pătat de cianura unei neglijente trecătoare.

Inscripții

O NOUĂ CONTRIBUȚIE LA BIBLIOGRAFIA LUI DAMIAN STĂNOIU

Dr. Nicolae Scurtu

Un prozator, din cei mai interesați și mai citați, cândva, cu o reală voluptate, e, desigur și Damian Stănoiu (1893–1956, *Memoria Oltului* 14/2013; 27, 30, 36/2014), care ar merita o amplă cercetare biografică, bibliografică și exegetică.

Astăzi, la mai bine de jumătate de secol de la dispariția fizică, nu avem încă o catagrafie a tot ceea ce a scris și, desigur, a ceea ce s-a scris despre biografia și opera scriitorului de la Dobrotinet.

Revelatoare sunt, în timp, ecurile pe care le-a trezit opera sa în conștiința istoriei și criticii literare. Demne de reținut fiind opiniile lui E. Lovinescu, G. Călinescu, Perpessicius, Pompiliu Constantinescu, Vladimir Streinu și, firește, alții.

Recent, grație cercetării revistei *Convorbiri literare* din perioada 1939–1944, pe când o

Damian Stănoiu.

conducea istoricul și criticul literar I.E. Torouțiu (1888–1953), am descoperit, în ultimele numere, din aprilie-iulie 1944, numere neincluse în *nici o bibliografie* a prestigioasei publicații, încă o recenzie necunoscută a cărții *Preot fără voie (Puterea cuvântului)*¹ a lui Damian Stănoiu.

Recenzia e semnată de Teodor Iordache, publicist notabil în perioada interbelică, colaborator al unor însemnate reviste literare și nonliterare.

Observațiile și sugestiile lui Teodor Iordache privitoare la cartea lui Damian Stănoiu, *Preot fără voie (Puterea cuvântului)* sunt oportune și demonstrează intuiție critică și, mai ales, o cunoaștere exactă a literaturii publicate de acest prozator al vieții monahale.

Această cronică literară, pe care o transcriu aici, nu a fost semnalată de nimeni până acum.

DAMIAN STĂNOIU:
PREOT FĂRĂ VOIE (PUTEREA CUVÂNTULUI)

Dacă d[omnul] Damian Stănoiu s-ar fi oprit la atmosfera și ponderea din cele dintâi cărți ale d[omniei]sale, adică la acele admirabile creionări umoristice și descriptive din *Călugări și ispite*, *Necazurile părintelui Ghedeon* și *Duhovnicul maicilor*, cu totul altul i-ar fi fost locul pe scara destinului artistic.

A urmat însă după cărțile d[omniei]sale de debut o avalanșă nefirească de scrieri ocazionale, îmbibate de un prea strident spirit mercantil, menit să denatureze prestigiul artistic al unui scriitor care pășise cu o bine conturată personalitate în ogrorul literar.

Datorită abuzului publicistic și de publicitate de care d[omnul] Damian Stănoiu a făcut uz în ultimii zece ani, d[omnia]sa fiind aproape singurul scriitor care a tipărit regulat o carte pe semestru, tratând subiecte și încercând domenii de observație și analiză improprii potențelor sale creatoare, personalitatea scriitorului s-a diminuat și s-a șters, rămânând în conștiința critică a republicii noastre literare numai amintirea unui Damian Stănoiu, umorist și descriptiv de talent.

Cu ultimul său roman *Preot fără voie*, d[omnia]sa încearcă, se pare, să revină la matcă, adică la maniere și materialul artistic care au înscris acum 15 ani numele d[omniei]sale în literatură.

Din nefericire, după cum se va vedea în rândurile următoare, exercițiile de superficialitate pe care le-a făcut în numeroasele sale cărți cu substrat eminent comercial, au pervertit sursele inițiale ale scriitorului, așa încât cu greu ne mai putem gândi la realizările din *Călugări și ispite* și la acelea din *Necazurile părintelui Ghedeon*.

Tânărul Ilie Drumețu, eroul romanului, a făcut studii teologice, însă își dă singur seama că nu-i înzestrat cu nici una din calitățile ce se cer pentru preoție: e mic de statură, bâlâbat, afon și pe deasupra dotat cu simțul umorului. Râde de toți și de toate, și râde și de neputințele sale. Însă, în timp ce-și îndeplinește conștiincios slujba de conțopist în cancelaria episcopiei, simte că în jurul său s-a țesut un complot cu scopul de a-l determina să îmbrace haina preotească. În acest sens întâi îl tatonează referentul administrativ, apoi episcopul.

Ideea începe să-l obsedeze. O împărtășește și tinerei sale soții, care tocmai se întâmplase să aibă noi neplăceri din partea șefului la biroul unde era funcționară. Ce-ar fi, se întrebă amândoi? Intervine apoi și mama lui Ilie Drumețu, femeie de țară, pentru care supremul ideal al vieții ar fi ca feciorul său să devină popă.

Lucrurile, în exterior, sunt ca și pregătite, căci totul pledează pentru necesitatea ca Ilie Drumețu să îmbrace haina neagră a misiunii preotești, însă conștiința neputinței sale îl zgândără și-l neliniștește. O spune chiar episcopului:

„– Prea Sfințite Stăpâne... un preot de enorie se cade a fi în primul rând un bun cântăreț. Darul vorbirii este tot așa de indispensabil ca și un glas frumos... Din nefericire, eu nu mă pot lăuda nici cu glas măcar acceptabil, nici cu darul vorbirii, iar cât pentru fizic – binevoii Prea Sfinția Voastră și mă priviți... Vocea mea se aseamănă cu a unei capre înfuriate, limba mea, după cum cred că ați observat, se înțepenește după fiecare frază – și aceasta scoasă cu cleștele – iar barba mea, – am lăsat-o de câteva ori să crească – ar avea înfățișarea unui deșert pe care cresc, mirate și rușinate, trei fire de iarbă și trei tufe de scaeți.“

Dar puterile văzute și nevăzute din juru-i sunt mai tari ca rezistența sa în fața

necunoscutului. Și iată-l pe Ilie Drumețu preot. Preot fără voie, firește, căci el rezistă pasiv până în ultima clipă. Apoi, ca în popa Tanda, dintr-o sumedenie de parohii vacante și din care episcopul este dispus să-l lase să-și aleagă una pe plac, Ilie Drumețu o alege pe cea mai oropsită; o parohie despre care socru-său, care e preot bătrân, zice:

„– Mai întâi și întâi, nu trebuia să ceară Moara Banului, de care s-a dus vestea ca de altă comedie, odată ce episcopul i-a dat voie să-și aleagă. Și el, din zece parohii vacante, a ales p-a mai păcătoasă. O fi având ea șapte sute de familii, dar ce folos că are, dacă oamenii sunt răi și rătăciți de la credință!“

Drept este că oamenii din Moara Banului, care sunt grozav de năvăliți în politică, fiind formați în latura aceasta și de învățătorul satului, care e senator guvernamental, privesc la popa Ilie ca la o arătare de pe altă lume. Nimeni nu-i dă nici o atenție, mai ales că popa n-are glas, n-are barbă, e sfios și mai umblă îmbrăcat și civil. Când iese în sat îl petrec din urmă lătrăturile câinilor și râsetele ironice ale babelor.

Popa Ilie Drumețu vede răul, dar ce să facă? Slujește singur în biserica ruinată și goală, iar drept consolare, și ca motiv de exerciții pastorale, și-a luat pe lângă casă un gânsac, un cocoș, un purcel și un câine. Când simte că trebuie să vorbească cuiva, ia la rost fie gâscanul, fie purcelul, câinele sau cocoșul.

Iată cum grăiește, de pildă, cu cocoșul, pe care l-a botezat Moș Creastă:

„– Dragă Moș Creastă, să-ți spun drept, m-am luat la gânduri cu dumneata... Te rog să mă crezi că nu pretind unui bărbat sănătos și în plinătatea puterilor, să fugă de femei, că n-am venit în Moara Banului să călugăresc oamenii, dar sunt dator să mă amestec acolo unde văd că se trece măsura. La urma urmei, facă fiecare ce l-o tăia capul, că urmările nu eu am să le trag, dar nu strică să ne mai amintim, măcar când și când, de vorba ceea care zice că... ce-i mult nu e bun. Și dumneata, iubite Moș Creastă, nu te astâmperi cât e ziua de mare, umblând după muieri... Despre partea mea, slobod ești să faci ce vrei, să știi însă că o să te aud ca mâine oftând și zicând: «Că bine mă învăța părintele! Și eu, ca un încăpățânat și ca un lacom, nu l-am ascultat... Și dacă nu l-am ascultat, iacă am îmbătrânit mai de vreme... Așa-mi trebuie!» Și ai să te uiți atunci cu jind după muieri, că inima nu îmbătrânește, bat-o focul, și muierile te vor lua în râs, zicându-ți: «Fost-ai lele cât ai fost... dar acum, știr cu borș!»“

Exercițiile acestea domestice, pe lângă că descoperă și întăresc darul de umorist și de bun observator al părintelui Ilie Drumețu, dar izbutesc să-l formeze chiar ca orator pentru trebuințele pastorale autentice. De unde îi vine și salvarea.

Căci într-o zi, când învățătorul și senatorul Stanciu, convocase satul ca să vorbească oamenilor încă odată despre binefacerile regimului care îl trimisese în Senat, popa Ilie se ridică și rostește o vehementă filipică împotriva tuturor partidelor politice. Oamenii l-au huiduit, dar mai pe urmă și-au dat seama că are dreptate. Îi dă dreptate chiar și senatorul Stanciu, care se îngrijește imediat de repararea bisericii, de împrejmuirea cimitirului, de toate nevoile materiale ale sfântului locaș de închinare.

Și astfel preotul Ilie Drumețu, văduvit de toate calitățile preoțești și în deosebi de calitatea vorbirii, reușește să atragă atenția comunității sale parohiale tocmai printr-o calitate care până atunci constituise un mare defect în cariera sa de preot fără voie și fără vocație.

Deschizându-i porțile succesului pastoral cu *puterea cuvântului*, d[omnul] Damian Stănoiu lasă să se înțeleagă că într-al doilea volum, care va fi o continuare a acestuia, preotul Ilie Drumețu ne va arăta ce minuni a mai săvârșit, cu *puterea faptelor*.

Defectul inițial al cărții stă în lipsa de motivare psihologică suficientă a momentelor ce pecetluiesc soarta eroului. Astfel, dacă episoadele care determină pe Ilie Drumețu să îmbrățișeze o carieră cu totul opusă aptitudinilor sale, sunt bogate în pitoresc și descripție, ele nu izbutesc totuși să ne releve o anumită luptă cu sine însuși ce se dă în sufletul omului împins de împrejurări mai mult exterioare să-și schimbe cursul existenței.

De asemeni, apare nefiresc momentul decisiv în cariera de preot *bun* a eroului, moment care constă în ieșirea bruscă pe teren a lui Ilie Drumețu ca să ia cuvântul la o întrunire ce schimbă după aceea întreaga configurație psihologică și decorativă a parohiei.

Nu mai vorbim de imixtiunile străine de talentul și pregătirea autorului în desfășurarea acțiunii romanului, cum este episodul întâlnirii la o masă comună a „protipendadei” satului, unde d[omnul] Stănoiu pune personajele respective să discute metafizică și literatură într-o manieră care, departe de-a dovedi necompetența acestora în astfel de materii, aruncă o lumină oarecum suspectă asupra competenței autorului însuși.

D[omnu]lui Damian Stănoiu îi stă bine, minunat de bine, atunci când pătrunde cu toată puterea talentului în inima lucrurilor pe care le-a trăit și le cunoaște, și cărora poate să le dea și expresia artistică necesară.

Sunt admirabile astfel pasagiile în care d[omnia]sa descrie sau pune personajele să vorbească, despre climatul sufletesc din cancelariile clericale, despre concepțiile vulgului asupra marilor probleme ale mântuirii, și cu deosebire, în romanul de față, paginile în care părintele Ilie Drumețu face exerciții de morală și retorică pastorală cu cele patru sau cinci ființe necuvântătoare.

Ceea ce strică stilului d[omniei]sale în *Preot fără voie*, un stil care ar fi putut să rămână pur și cristalin ca acela din cărțile de mare anvergură artistică ale celui dintâi Damian Stănoiu, sunt unele neologisme și barbarisme ce jenează armonia frazei și înrăuresc negativ economia generală a cărții.

Un candidat fără voie la preoție care vorbește, de exemplu, episcopului său, în termeni ca aceștia: „Darul vorbirii este tot așa de *indispensabil* ca și un glas frumos“... „Eu nu mă pot lăuda nici cu glas, măcar *acceptabil*“... „Dacă aș izbuti să-mi *amelioresz* măcar unul din lipsuri“... nu poate fi un personaj real și valabil din punct de vedere estetic, ci unul plâsmuit după chipul și asemănarea zecilor de tipuri introduse de d[omnul] Stănoiu în romanele d[omniei]sale de duzină.

Teodor Iordache

Note

• Teodor Iordache ~ *Damian Stănoiu, Preot fără voie (Puterea cuvântului)* în *Convorbiri literare*, 77, nr. 4, aprilie 1944, p. 510-512.

1. Damian Stănoiu, *Preot fără voie (Puterea cuvântului)*. București, Editura [Cugetarea - Georgescu Delafraș](#), [1943].

Publicații periodice din Olt și Romanași

Ion D. Tîlvănoiu, Floriana Tîlvănoiu

VREMEA NOUĂ, organ al Partidului Național Liberal din județul Olt (titulatură adăugată de

la nr.10/23 mai 1926 și suprimată la nr. 239/15 martie 1938). Apare săptămînal cu unele întreruperi de la 15 februarie 1926 până la 1 ian. 1946 , în total 253 numere. Director I. A. Tomescu, I.Lețu. Tipografia „Liga Poporului” Pitești și Tipografia și legătoria de cărți Moștenitorii C. Constantinescu-Bulbeș, Slatina. De la nr.151 (an. VII)/1 martie 1932 redacția și administrația I. A. Tomescu , str. Băilor, nr. 21. Abonament 100 lei anul pentru particulari și 300 lei anul pentru instituții. În articolul –program intitulat „Către cititori”, apărut în primul număr, Ion Lețu afirmă :„VREMEA NOUĂ este o gazetă care nu face politică de

partid. Ea își propune să discute cu obiectivitate și bună credință problemele de interes obștesc care interesează viața orașului și județului nostru. Informația exactă, discuția liberă și tonul cuviincios , acestea sunt mijloacele prin care VREMEA NOUĂ crede că-și va putea atinge scopul și va da cititorilor săi o lecție utilă și plăcută. Aceasta însă nu înseamnă că ne vom socoti obligați să ometem din discuție chestiunile politice , sau că din exces de obiectivitate vom face abstracție de persoane. Socotim , dimpotrivă, că și chestiunile politice necesită o largă discuție pentru că de la război încoace viața politică a județului nostru a fost prea dezordonată și plină de încercări absurde și din această cauză atenția conjudețenilor noștri nu a putut fi îndreptată spre marile chestiuni de interes obștesc din cunoașterea cărora se stabilește acea continuitate firească și acel spirit de emulație fără de care nici o activitate rodnică nu e cu putință... Voim numai ca prin discuție cinstită și cuviincioasă să ușurăm calea pe care trebuie să meargă cei care caută adevărul și dreptatea. Și de aceea , în jurul altarului a cărui temelie o punem azi , chemăm pe toți aceia care pot să puie în slujba intereselor orașului și județului nostru cunoștințele lor, munca lor, credința lor”. În nr. 8/7 mai 1926 , ziarul relatează pe larg despre festivitățile prilejuite de aniversarea a 41 de ani de la înființarea Liceului Radu Greceanu din Slatina. În nr. 18 din 15 oct. 1926, ziarul informează că: „În seara zilei de 10 oct. 1926, bătrânul și respectatul domnul I. Moisil a ținut în marea sală a laboratorului de fizico-chimice de la Liceul „Radu Greceanu” din Slatina ,o conferință însoțită de proiecții din viața marelui pictor Nicolae Grigorescu. Cu această ocazie s-a inaugurat Ateneul Cultural din Slatina. Înființarea unui Ateneu local e o dorință mai veche a câtorva intelectuali slătineni”. Despre concertul pe care George Enescu l-a susținut la Slatina în Sala Martinescu citim în nr.26/15 februarie

1927. În nr. 27/1 martie 1927, Al. Alimăneșteanu publică o scrisoare către prof. I. Simionescu informând despre progresul școlilor din Slatina. Reținem că „Oltul avea la 1900 84% neștiutori de carte” (p.1). La 24 aprilie cu ocazia Paștelui apar poezii de V. Alecsandri („Paștele”), Panait Cerna („Iisus”) și O. Goga („E sărbătoare”).

La 15 iulie 1927 ziarul anunță moartea profesorului I.G.Sfințescu. Ziarul deschide o listă de subscripție pentru ridicarea unui internat școlar la Slatina. Sunt prezentate conferințele susținute la Ateneul din Slatina de Iuliu Moisil. La funeraliile liderului P.N.L. Ionel Brătianu a fost prezentă și o delegație de la Slatina din care a făcut parte și profesorul D. Mirodot. La 1 aprilie 1928 este reproducă o scrisoare de mulțumire adresată de Nicolae Titulescu directorului Camerei Agricole a județului Olt drept răspuns la telegrama de felicitare adresată ilustrului diplomat de președintele Camerei Agricole Olt. N.Titulescu era felicitat pentru serviciile aduse politicii de pace a României. În nr. 60/1 iunie 1928 găsim un medalion închinat liderului P.N.L. Olt Al. Alimăneșteanu. La 15 iulie 1928 au vizitat Oltul pentru cercetarea calității solului Gh. Ionescu Sisești (dir. g-ral al Institutului Agronomic , membru al Academiei Române) și dl. Th. Seidel (dir. Institutului Geologic). Prezintă interes și informația apărută în paginile ziarului la 5 martie 1929 care anunță spectacolul cu piesa „O scrisoare pierdută” de I.L.Caragiale ce s-a jucat la Slatina cu Iancu Brezianu în rolul principal.

În nr.108/15 dec. 1929 este descris concertul lui Enescu. Numărul din 15 septembrie 1930 conține și o însemnare despre alegerea lui Nicolae Titulescu, ministrul de externe al României , ca președinte al Ligii Națiunilor. La 1 oct.1930 se vorbește în p. 2 despre inaugurarea localului Liceului de fete din Slatina. Necrologul lui Gh. Grigore Cantacuzino fost președinte de onoare al P. Poporului din Olt și senator de Olt în timpul guvernării averescane apare la 1 nov. 1930. De asemenea , necrologul lui Al. Ghirgiu , fost subprefect, senator de Olt , președintele Consiliului Județean și proprietarul unei mari moșii în comuna Dăneasa. La 15 mai 1931 aflăm despre inaugurarea monumentului eroilor din comuna Sârbii Măgura. La 15 oct. 1931 face o vizită la Slatina dr. Slătineanu , secretar general în ministerul sănătății. A vizitat spitalul, biserica Maica Domnului clădită de strămoșii săi la 1736. La moartea fostului primar al Slatinei, deputat , senator și prefect de Olt Costică Munteanu apare necrologul în nr. 161 din 15 oct. 1932.

La 1 nov.1933 (an.VII, nr.170) se face un istoric al drumurilor comerciale ce traversau județul Olt („Drumul oii”, „Drumul olacului” ș.a.). La expoziția de fructe organizată în zilele de 14-21 septembrie 1934 în Palatul Băncii Agricole Comerciale și Industriale din Slatina a fost prezent și C.I.C.Brătianu, șeful P.N.L. Ziarul prezintă ilustrații de la acest eveniment în care liderul P.N.L. se află alături de comitetul de organizare a expoziției.

Profesorul Traian Biju colaborează regulat din noiembrie 1933. La 22 ian. 1934 găsim necrologul lui I.G.Duca, șeful P.N.L asasinat la Sinaia. Sunt evidențiate legăturile sale cu Oltul- a ținut la Slatina o conferință prin 1910-1911 la Cercul Cultural intitulat „Despre oratoria modernă”. La 15 mai 1934 ziarul informează că dr. C. Angelescu a

decedat și a fost înmormântat la moșia sa Comani. Numărul 195/15 mai 1935 informează despre vizita efectuată în județul Olt de către un grup de intelectuali și ziariști din America Latină însoțiți de Paul Boncour, fost Președinte de Consiliu și Ministru de Externe al Franței. Din nr. 206/15 ian. 1936 aflăm despre inaugurarea Halelor de la Slatina cu participare ministerială. În nr. 228/25 oct.1937 ziarul scrie despre dezvelirea bustului omului politic slătinean Tache Protopopescu. De asemenea se relatează pe larg despre vizita regelui Carol II la Dioști (Romanați)- localitate distrusă de un cumplit incendiu- și apoi la Caracal. În numărul următor (229/15 nov. 1938) se pomenește într-un articol despre „necesitatea canalizării râului Olt de la Dunăre până la munte”.

Scurte note vorbesc despre inaugurarea monumentului eroilor de la Priseaca ori despre activitatea „Asociației Tineretului intelectual Drăgăneștean” pe anul 1936. Cu vădită satisfacție un redactor nota în nr.126 din 15 sept. 1930: „Domnul Nicolae Titulescu a fost ales președinte al sesiunii Ligii Națiunilor cu 45 de voturi din cele 51 de state reprezentate în Ligă. Nici unul din cei 10 președinți aleși până acum nu au întrunit un număr atât de mare de voturi ca strălucitul reprezentant al României. Marea cinste făcută domnului Titulescu se răsfrânge și asupra țării care, după cum a spus și domnia sa în discursul inaugural, a urmărit în chip statornic o politică în cadrul marilor principii ale Ligii. Suntem mândri, desigur, că un fiu al țării noastre prezidează Sfatul Națiunilor, iar mândria noastră de olteni este cu atât mai mare și mai legitimă cu cât Nicolae Titulescu face parte dintre cei care s-au ridicat de pe pământul acestui județ și la rândul domniei sale este legat de pământul acestui județ”.

La 15 octombrie 1931, o notă din pagina 4 făcea cunoscut că „Domnul Nicolae Titulescu , ministrul nostru la Londra , a fost reales pentru a doua oară Președintele Societății Națiunilor. E o mare cinste ce se răsfrânge asupra țării noastre, mai ales astăzi când moralul nostru este scăzut”.

Ziarul anunță că la 17 decembrie 1929 George Enescu va concerta la Slatina „E o mare cinste pe care maestrul o face micului orașel care , dealtfel l-a primit întotdeauna cu vădite manifestații de admirație respectuoasă și înțelegătoare” (nr. 108/15 dec.1929).

La Arhivele Statului Slatina se păstrează 16 numere între 1926-1938. Alți colaboratori: Th. A. Firicel, I.I.Florescu, Dionisie Popescu, V. Constantinescu, Mih. Săndulescu, D.Giuculescu, N. R. Popescu, Gh. Tătărescu, Mihai G.Popa, Ion I. Lăzărescu. (B.A.R. P.III. 9252).

Bibl. „I.L.Caragiale la Slatina”, de Gh. Mihai, în OLT-PRESS, nr. 1829/14 febr. 1992, p.2

VULTURU, foaie politică, apare la Caracal . În colecțiile B.A.R. se păstrează începând cu nr. 5/ 17 august 1886 până în 1889, în total 119 numere. Apare săptămânal. Continuă BULETINUL ROMANAȚULUI. Redactor Nae Angelian. Redacția și administrația Caracal, str.Traian , nr. 209. Tipografia Iorgu Petrescu. Ziarul nu își ascunde simpatia pentru Partidul Conservator.

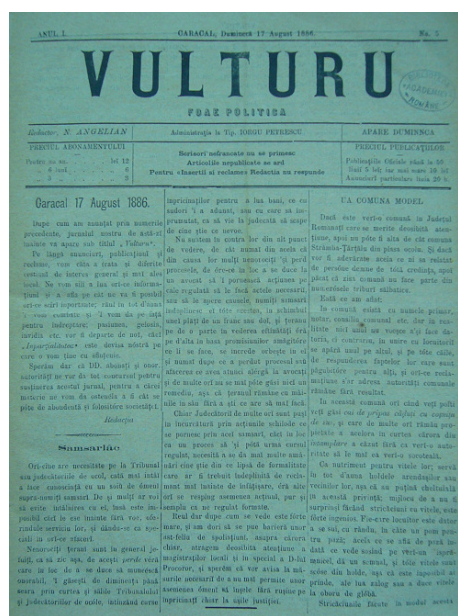
În „Cuvântul înainte” apărut în primul număr se spune între altele: „Pe lângă anunțuri , publicațiuni și reclame vom căuta a trata și diferite chestiuni de interes general și mai ales local . Ne vom sili a lua orice informațiuni și a afla pe cât ne va fi posibil orice știri importante ; răul întotdeauna îl vom combate și-l vom da pe față pentru îndreptare [...] Imparțialitate este deviza noastră pe care o vom ține cu sfințenie”.

Din nr. 5/17 aug. 1886 aflăm despre spectacolele trupei Millo care va susține la Caracal mai multe reprezentații la grădina Paradis. După cum informează o notă apărută în nr.7/31 aug. 1886, antreprenorul căii ferate Corabia-Piatra –Olt , dl. Lebrat , a fost prădat , din casă dispărându-i mai multe obiecte. La 7 sept. 1886 aflăm despre deraierea unui tren pe linia Caracal-Corabia. Apare în foileton (p.3-4) „Visul lui Hagi Sincea” de St. D. Petrescu. Mai multe întrebări incomode sunt adresate senatorului Nicolae Guran în nr. 10/21 sept.1886.

În nr. 14/19 oct.1886 se dau detalii despre înmormântarea la Caracal a lui Ion Puricescu, fost președinte al Comitetului Permanent , de numele căruia se leagă înființarea Palatului Administrativ , a cazărzii călărășilor, a arestului preventiv și a Școlii de meserii din Caracal. La tristul eveniment au participat: Ion Bibian (avocat), N.Guran (senator), D.G. Protopopescu (deputat), I.T. Brătășanu, Elie Georgescu (avocat). Ziarul prezintă alegătorilor la 2 nov. 1886 lista candidaților opoziției din Caracal. La Colegiul I: Elie Prejbeanu, Teodor Cazan, M.Petrovici, Nae Angelian, Toma Hagi Chirea, Iancu Stănculescu iar la Colegiul II: Iordache Marinescu, N. Dobrotescu, C-tin Pavlidă, Th.Vlădescu, Nae N. Vericeanu. Dintr-o notă apărută în p.3 a aceluiași număr aflăm că „gara din Caracal s-a terminat de zidit și acoperit”. În nr. 37/1 iulie 1887 este laudat fostul primar al orașului Caracal , Elie Prejbeanu , care a avut inițiativa de a canaliza râul și a

planta pomi, înlocuind mocirlele și mizeriile din zonă. Ca efect al acestei note, primarul delegă pe consilierii T. T. Oroveanu și P. Ghițulescu să se ocupe în continuare de lucrări. Este criticat pentru inactivitatea Tăchiță Coman, avocat „administrator al averii județului” (nr.39/19 iulie 1887) iar la 6 sept. 1887 se anunță moartea proprietarului Tache Bancu din Caracal la Carlsbad.

Ziarul anunță apropiata vizită a Regelui Carol I la Caracal , mergând a inspecta trupele concentrate pentru manevre (nr. 46/20 sept. 1887). Din același număr aflăm și că trupa de actori condusă de Maria Teodorini din Craiova urmează a susține mai multe spectacole la Caracal începând cu 1 octombrie. Se dau detalii despre componența trupei. Informații despre succesul trupei de actori se află în nr. 52/25 oct.1887. În nr. 57/29 nov.

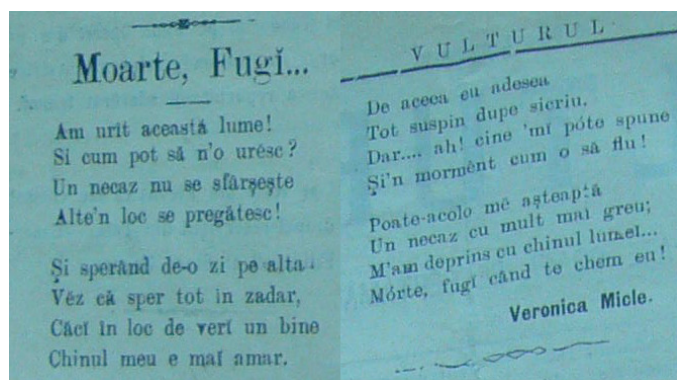

1887 ziarul publică scrisoarea deschisă pe care Andrei I. Dobroneanu- proprietar din Găneasa o adresează proprietarei Marghioala Burileanu din aceeași localitate.

La 13 dec. 1887 este anunțată apariția ziarului guvernamental ROMANAȚII pe care poporul în suveranitatea lui l-a numit „Jimbla zilnică”. Se relatează despre vizita pe care au făcut-o în reședința județului Romanați D. Brătianu, Lascăr Catargiu și G. Vernescu. Mai aflăm că „N. Guran și El. Vergati au căzut la sorți la Senat iar d-nii C. Chintescu, Toma I. Brătășanu au rămas încă patru ani”.

În nr. 60/21 dec.1887 apare înștiințarea semnată de D. S. Cezianu care anunță că de la această dată ziarul devine organul opoziției unite din Romanați iar „dl. Nae Angelian , cu dezinteresul ce-l caracterizează , ne cedează direcțiunea . În crând ziarul VULTURU va ieși sub un format mai mare , apărând și de două ori pe săptămână”.

Un comitet format din mai multe doamne din Caracal publică un apel la 24 dec. 1887, invitând la un bal în folosul copiilor sărmani. D. Cezianu polemizează cu directorul

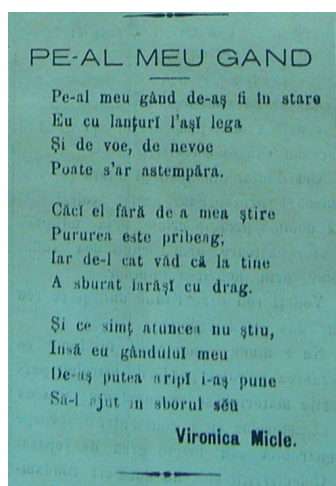
ziarului Romanații, I. Brabețianu (nr. 62/31 dec.1887). Publică poezii:

Traian Demetrescu („Poveste”, nr. 65/15 ian. 1888), S. Fl. Marian („Puicuță dragă”, nr. 119/4 dec. 1889), Veronica Micle („Pe-al meu gând”, nr.75/27 martie 1888; „Moarte fugi”, nr.109/10 sept. 1889).

La 1 febr. 1888 ziarul publică

lista deputaților aleși în țară. De remarcat că în jud. Romanați nu au fost aleși din rândurile opoziției. Despre recenta răscoală a țăranilor din Romanați se relatează pe larg în nr. 82/23 mai 1888. Ziarul mai anunță că D. Cezianu –prefect de Romanați, a depus 5000 de lei pentru înființarea unui gimnaziu la Caracal (26 iul. 1888). Pentru un articol apărut în paginile ziarului VULTURU, Nae Angelian este provocat la duel de căpitanul I. Ghizdăvescu. Confruntarea a avut loc la 24 august 1888, arma aleasă fiind pistolul. Însă „hazardul făcând ca nici un incident regretabil să nu se întâmple, s-a declarat onoarea satisfăcută”. Este laudat efortul prefectului de Romanați , D. Cezianu , de a realiza Gimnaziul de la Caracal și podul peste Olt.

La 4 oct. 1888 sunt prezentați candidații la alegerile pentru Cameră (Dim. C.Popescu, C-tin Cezianu, Pavel P. Brătășanu) și Senat (C-tin Chintescu, Guță Brătășanu,

Două poezii ale Veronicăi Micle apărute în „Vulturul”.

Amza Jianu, T. Oroveanu). Este prezentat „Manifestul comitetului Liberal-Conservator”.

Din nr. 102/11 oct.1888 aflăm că a fost inaugurat Gimnaziul din Caracal luni 10 oct.1888. Directorul Gimnaziului , C. I. Locusteanu , mulțumește Ministerului Învățământului Public care a aprobat înființarea clasei a II-a la Gimnaziul din Caracal (nr.107/27 aug.1889). Ziarul anunță în nr.112/1 oct.1889 apariția „Dicționarului Geografic al județului Romanași” de C.I.Locusteanu, directorul Gimnaziului din Caracal. Lucrarea a fost premiata de Societatea Geografică Română cu premiul „C-tin Poroineanu”.

(B.A.R. P.III.107, F.34X22 cm)

Eroi și monumente din Olt și Romanași

Monumentul eroilor din comuna Obârșia Veche

Vasile Radian, I.D. Tîlvănoiu, Floriana Tîlvănoiu

Monumentul eroilor din Obârșia Veche, din fostul județ Romanași a fost ridicat în cinstea eroilor din primul război mondial. În prezent, monumentul este amplasat în apropierea clopotniței bisericii din localitate și a școlii gimnaziale din Obârșia, pe strada Iancu Jianu. Construcția monumentului a fost aprobată de Comisia Monumentelor Istorice. La inaugurare, obeliscul avea în vârf un vultur de bronz așezat pe o sferă, dispărut după al Doilea Război Mondial. Pe frontispiciu este săpat în piatră cifrul regelui Ferdinand, format doi F andosați (*Ferdinand Făuritorul*). Un basorelief de bronz, amplasat pe soclu, înfățișează o scenă din timpul luptelor. Sub tablou este scris: *1916-1919*. Obeliscul, destul de impunător și lucrat în întregime din marmură albă de un meșter pietrar *Bianchi Cr*, este așezat pe o bază dreptunghiulară alcătuită din 3 trepte. Pe prima treaptă se găsesc în cele patru colțuri câte un obuz în poziție verticală, iar de-o parte și de alta, pe a doua treaptă, două jardiniere. Fațada monumentului este inscripționată simplu: *Comuna Obârșia Veche*, (deasupra brâului ornamental ce împodobește al treilea corp) și *Recunoscătoare Eroilor săi morți în război* (la partea inferioară a aceluiași segment). Între cele două inscripții sunt sculptate

Inaugurarea monumentului în 1938.

trei elemente-simbol: crucea, cască militară și ramura de laur. Dezvelirea și sfințirea monumentului a avut loc în ziua de 25 aprilie 1938. Monumentul a fost ridicat prin colectă publică, din sumele rezultate de la diferitele serbări și din sumele donate de văduvele de război. La sărbătoarea de la Obârșia Veche au luat parte prefectul județului, colonel Pavel

Monumentul astăzi.

Florescu, autoritățile și fruntașii comunei, locuitorii din comună și comunele învecinate. Înainte de începerea serviciului divin, col. P. Florescu a trecut în revistă premilitarii, școlile și un pluton de militari veniți în permisie și care pentru a aduce salutul lor eroilor al căror monument se sfințea, s-au constituit într-un pluton sub comanda unui sergent, având o ținută cu adevărat militărească ce a stârnit o vie admirație. Oficierea serviciului divin s-a făcut de un sobor de preoți din comunele Obârșia Veche, Obârșia Nouă, și Câmpul Părului, după care s-a procedat la dezvelirea monumentului, “care este un frumos soclu de marmură în formă de piramidă în vârful căruia se află un vultur înaripat, având în plisc o cruce”. El reprezintă avântul cu care eroii au plecat să moară, apărându-și țara și credința. Pe una din fețele soclului sunt săpate numele eroilor din Obârșia. După dezvelirea monumentului, a vorbit din partea bisericii P. C. preot Florescu din Obârșia Veche, iar din partea școlii și în calitate de președinte al comitetului care s-a

ocupat de ridicarea monumentului, a vorbit și învățător I. M. Florescu, dascăl din 1915, apoi director al școlii în 1942, care în timp ce făcea apelul eroilor, un sergent veteran, la auzul fiecărui nume, striga: „Mort pentru patrie!”, iar pentru fiecare erou, câte o elevă de școală, depunea un buchet de liliac. Această organizare a solemnității dezvelirii monumentului eroilor din localitatea Obârșia Veche a impresionat până la lacrimi întreaga asistență. Printre cei care au luat cuvântul a fost și plutonier Ghioca Ion, șeful postului Vădastra. Ultimul discurs a fost ținut de prefectul județului Romanați, colonelul Pavel Florescu care a vorbit despre faptele eroilor pe care dându-i ca exemplu, a îndemnat pe cei prezenți să-și iubească țara și Regele. Colonelul Florescu amintea

Prefectul județului Romanați, col. Pavel Florescu la inaugurarea monumentului.

asistenței și efortul regal făcut la Dioști, unde însuși regele Carol al II-lea a sosit pentru a ajuta populația sinistrată în urma incendiului devastator (*Memoria Oltului*, 32, 33, 34/2014). A urmat defilarea prin fața monumentului a elevilor școlii, premilitarilor și a plutonului de militari, iar muzica regimentului din Caracal a dat onorurile, cântând imnuri de slavă închinare eroilor (*Ziarul Romanișul*, 4 mai 1938).

Eroi din satele Obârșia Veche și Tabon înscriși pe monument:

1. Serg. Bejan Iancu	25. Florea Vasile
2. Serg. Dăbulenu Iancu	26. Florica Marin
3. Cap. Anca Gheorghe	27. Ilie Petre
4. Cap. Benovici Dumitru	28. Iliescu Petre
5. Cap. Naidin C-tin	29. Marin Oprea
6. Cap. Pâslaru Ștefan	30. Matei Dumitru
7. Cap. Târziu Ion	31. Modan Gheorghe
8. Sold. Barbu Nicolae	32. Modan Radu
9. Chițu Ion	33. Odină Constantin
10. Ciobanu Ion	34. Pâslaru Marin
11. Ciocan Dumitru	35. Pâslaru Ilie Marin
12. Ciocan Marin	36. Lăcătuș Vasile
13. Cismaru Marin	37. Pilitu Iancu
14. Cismaru Oprea	38. Popescu Florea
15. Coman Emanoil	39. Prafan Ion
16. Constantin Alex.	40. Răducanu Ilie
17. Constantin Vasile	41. Scarlat Marin
18. Costea Ion	42. Stanciu Ștefan
19. Culcea Ion	43. Stoica Ion
20. Dăbuleanu Marin	44. Stroe Tudor
21. Dăbuleanu Nicolae	45. Târziu Stan
22. Dobre Cristea	46. Târziu Ștefan
23. Dorobanțu C-tin	47. Tudor Vasile
24. Enache Dumitru	48. Vârlea Petru

Eroi din satul Coteni 1916-1919

1. Bălan Dumitru	6. Danciu Oprea
2. Barbu Florea	7. Dobra Sterian
3. Barbu Gheorghe	8. Drăghici C-tin
4. Barbu Petre	9. Enache Florea
5. Cleșeu Constantin	10. Nițu Dumitru

11. Pena Iancu
12. Popa Ștefan
13. Rolea Florea
14. Sârbu Ion
15. Sârmon Alexandru
16. Secu Ilie

17. Stamin Ion
18. Maroga Ion
19. Maroga Petre
20. Bălan Ilie
21. Stroe Dumitru
22. Mialțu Gheorghe

1941-1945, sat Cotenii

1. Popescu Ion Slt
2. Dobra Ilie
3. Drăgan Ilie
4. Barbu Ion
5. Barbu Florea
6. Drăghici D-tru
7. Dobra Gheorghe

8. Nițu Ion
9. Nițu Gheorghe
10. Sârbulescu Marin
11. Badea Oprea
12. Diaconu Ilie-Ion
13. Mone Dumitru

Eroi 1941-1945- Obârșia Veche

1. Caporal Mitru Florea
2. Soldat Bejan Marin
3. Naidin Paul
4. Tudor Vasile
5. Ciobănică Ion
6. Ciobănică Gheorghe
7. Ivănescu Ion
8. Cîrnat Ion
9. Dumitru C-tin
10. Vârban Alex.
11. Barbu Ion
12. Gheorghe Ion

13. Scarlat Ghe.
14. Epure Ghe.
15. Stoica Tudor
16. Mihai Ion
17. Benovici D-tru
18. Vârban Ion
19. Vârban Nicolae
20. Odină Marin
21. Rădoi Nicolae
22. Gheorghe E.
23. Anca Tudor
24. Nendelea Nicolae

Puteți redirecționa 2% din impozitul anual către Asociația Culturală „Memoria Oltului”, cont RO02CECEOT0130RON0581998, sucursala C.E.C. Slatina, C.I.F. 28429585. Detalii pe www.memoriaoltului.ro .

Asociația Culturală „Memoria Oltului”, loc. Izvoru, com. Găneasa, jud. Olt, str. Libertății nr. 96, tel. 0724219925, 0728057172; e-mail tilvanoiu.ionel@yahoo.com

